

וזה השנה ליי צדקתם יבאו בן

סדר הגדה של פסח

עם סדר הגליון המקובל האלפי חז"ל יוסף ב' ניקס"א ז"ל
בעמית ספר שער אורה ושער צדק וניח אנו וספר הניקוד
אלה היה בעולם אפילו ח' בעיר - ועם פי' אלוה"ור הגליון הגדול
החסיד האמיתי רבן של כל בני הגולה חז"ל אל"י מוויילנא ז"ל פירוש
מחזיקי הדת ונפח נופים והוספת כמה דינים והנהגות עובדות
מאלוה"ור הגליון ז"ל -

והכל בלתי נדלות ויפות כפנים ונש"י

ובהנהגה מרוקת מאיד

הובא לבית הרמס על ידי הרב הגדול המפורסם כבוד
מרת' מנחם מענדיל יצו :

ברשיון העגנוז אשר באקדמי' דק"ק ווילנא -

ברפ"ס המעשיות היה המדקק מה' יחזקאל במה' משה ז"ל
השני היה המדקק מה' ששה ז"ל וסל במה' מנחם נחם ז"ל
השלישי מה' ששה ז"ל וסל מה' יחזקאל ר' ל :

נרפס

פה קק הוראדנא חבירה

לפרס ויכרא שמי צנת פענת

הסכמת הרבנים המאירות הגדולים ברד רקק הוראראנא

היות שחכמינו וז"ל קבעו לומר כליל **היה** מארים - דברי אגדה המוסכת לנו של אדם כמיס' וכתבו זאת בספר לספורי דברים קא אחי להוכיח גדלות ונפלאות שעשה אהנו אלהים שבענינו ומרודנו אשר שם עלינו בכור השני ואשר אחר הרחיים למשם הולחנו וזאת אחת דבר אלהים ושמנו א' שמים - והעלנו לארץ זבי וירושלים - אהנם דברי אגדה הווא תורה חסומה נחמה ולא פרוש קמפרש ואין מדין אשר היא סולם מולד אלהי ורשעה מניע השמים ופירשה רב יוסף ה"ה כבוד הגאון איש אלקי מה' יוסף גיקמליא וז"ל אשר עשה מדרש לפירושים פירוש נקבו בשם צאצא פ' צנח - ואחריו קם מנוחתו כבוד הגאון האמתי רשכנ"ה מוה' אלי' מוויילנא וזוק"ל ומדעתו עבד פירוש ודיה עליו רענן וזי תלוה היא לעינים : כל אלה חבדו על ידי תלמידו של הגאון מוהר"א הג"ל מנחם שמו אשר דורש טוב לעמו כבוד הרב החריף מה' מנחם מצנדיל משקלאב אשר על ידי אלו יקם מים : ועל רעיונו סליקו להביא לבית הדפוס בדוריות ולא בעלגות - אהנם האי נכדא בלימחא יתיב פן יבא אחר להשיג נבולו ולעשות במחכמתו ויהי' שלוחי תלמוד ניוקין במגומם על כן גורנו אומר לכל ידום איש ידו להיות מדינים וכולה אגדה שם פירושים הג"ל אשר ששה שנים מיום כלות הדפוס של הרב הנ"ל והעובד על דבריו לו תקום לרה פעמיים - והשומע לדברינו יתנצר בכרכס דחם ושדים - וינחמהו ה' כפסלם : **הכ"ר** אהנו כד"ר הח"מ היושבים על מדין יוס' ה' וזין תמוו תקס"הספה קיק הורלדנא עו :

גאוס הק' משה בלא"א הרב המה"מ מה' נתן נטע וזלה"ה אב"ד רקק נאוהדראק וק"ק ארלע :
ואנוס יעקב בלא"א מ"ז מוה' אליעזר סג"ל וזלה"ה :
וגאוס אשר בלא"א כספר' מרדכי וזלה"ה :
וגאוס רביאל בלא"א מה' יעקב וזלה"ה :
וגאוס הק' מנחם ברכב ה"ג המנוח מוה' יחיאל מיכל סג"ל וצ"ל ספרא ורייטא דק"ק הג"ל :
וגאוס נתן נטע בלא"א מ"ז מוה' ישראל וזלה"ה :

חקרמה

אברך מה' אשר עניני אהובי ומורדיו להרשים את פי הגדה עם פי' ורב הגאון המקובל איש אלקי מוה' יוסף גיקמליא אשר לא היה אה' כעיר והוא פי' מתוק מאוד כאשר יראה הדורא ונס' פי' ארמ"ל הגאון תלמיד זוק"ל אשר שניהם כאחד טובים ומתקנים מירש ונפוח צופים לשון וזאת את הרבנים במצות סיפור ויצאת מצרי' בשמחה ובטוב לבב וזרעו אנו ישרא ה"ה כ"ז ארס' ו' פי' על ההגדה רק מה שכתב משה ששמעתי מפיו הקדוש כליל פסח וכתבתי וראיתי שצריך' דברי דודי על לספור תורה היות אנו לדבריו וזקנו ה' ששמעתי לי חבר טוב ליח על תוצאות הדפוס ואורחי א"ע להרשים לסמן וזאת הרבנים והספתי עכ"ל ויגמול ותנהגת שנהג א"ע אורח"ל הגאון ז"ל ובקשתי סג"ל מדין שאם ימצא דבר שאינו סבוק תחלה כי האמא כי לא איש לשון אנו וזין אחי רב וזאת כי לא כבוד ומעל עשיתי רק לא איש לשון אנו ח"ד בשם אנו בתי' שלא שניתו הסבוק והקן אחי לפי וזאת ידן איתן מן השמים לזכות ויבטן לספח ב"ה את שערב מלכות ולא יאשרו עוד ח"ה אשר תעלנו ראיין מצרים כי אם ח"ה אשר תעלנו מארץ וסבל ח"ה ויקיים בנו השתאמא לשנת הבאת בירושלים ונאמר עין בעין כשם ח"ה יצין ב"ב א"ש :

3

בתהלת: ליל י"ד בטבת: (פ' סוף דנביא)
 תלילס ח'א) (דח"י פסח הדבורה)
 צידד לוחות פסח אחר צאת הכוכבים)
 ואר"ט הנהג' א"ע לכדוק קודם מערב וקדם צאת
 הכוכבים: בודקין את המזג לאור הגד כוזבין
 ובסדקין ככל המסמרות שדרך הלכנים שם. חזק
 מנה לכבד כל חרדי בית קודש י"ד.

יזריה כל באדם שכלת ותריל בשום מלכא וחפיל
הצי שעה קודם הזמן אסור : ולא יאכל
עד שיבדוק אבל מעימא עקלמא הדינא פירות אים
כבציה פת מתר נמי שלא ברק בלילה אסור בים
עד שיבדוק ואפילו אם ילועת קבוע ללמוד
לא ילמד עד שיבדוק : והלומד שיעור בבתי
פאר דרווקא מי שלום בביתו אסור שיאט מכתב
לקום ממקומו אבל הל ילך בודאי לביתו : וארצי

כְּרוּךְ, אֲתָהּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו • וְצִוָּנוּ עַל בִּיעוֹר הָמֵץ :

וַיִּזְכֹּר שְׁלֹא יִדְרֹךְ בֶּן הַכֹּהֵנִת לְחַמֵּל הַבְּרִיָּה
וְאֵם יִדְרֹךְ קֹרֵם: שֶׁחַמֵּל לִבְדֻק וְהָדָם וּמִבְדֵּךְ
וְהָדָם דְּרֹם שֶׁאֵין צוֹרֵךְ בְּרִיקָה: וְאֵם הַחֲתָן לִבְדֻק
כֵּלָא טְרַכָּה יִבְדֵּךְ בֶּלָא שֶׁל וּמִסִּיל וְכַסֵּי וְכַסֵּי
וְאֵם טִיס יִבְדֵּךְ לִמְדֵּךְ בֶּלָא שֶׁל וּמִסִּיל וְכַסֵּי
יִדְבֵּךְ עַל כִּשְׁמֹכֶת בֶּל הַבְּרִיקָה וְכַסֵּי וְכַסֵּי אֵלֶּיךָ לִחְלוּד
וְלִכְרֵךְ כִּיֹּן שֶׁכֵּר הַחֲתָן כִּמְצָה: וְאֵם כִּיֹּן הַבִּית
רִחֲמֵה לִמְדֵּךְ מִכֵּן בִּיתוֹ אֲצִל כִּישֵׁה שְׂרוּף מִכֵּן
וְהַחֲתָן לִמְדֵּךְ אֵלֶּיךָ שֶׁמִּכְמוֹל עַל טֵרַךְ כִּסְרָה שֶׁכֵּר
כִּיֹּן יִשָּׁן אֵם: בֶּל רִכְחֵה וְהַחֲתָן לִמְדֵּךְ מִכֵּן
שֶׁמִּכְמוֹל שִׁסְמָא הַבְּרִיקָה וְיִזְכֹּר לִחְמֵךְ בֶּן קִישָׁה
יִבְדֵּךְ מִכְמוֹל הַחֲשֹׁמֶר וְכִיֹּן לִיֹּן לִיֹּן אֵלֶּיךָ
וְלֵא כִיֹּן מִכֵּן: וְאֵם לֵא הַחֲתָן כִּיֹּן וְאֵם אֵלֶּיךָ
צִדֵּךְ וְהַחֲתָן הַבְּרִיקָה לִיֹּן מִכֵּן כִּיֹּן אֵלֶּיךָ
הַבְּרִיקָה צִדֵּךְ שְׁחֵתִיגָה לִיֹּן הַחֲתָן לֵא אֵלֶּיךָ

מודק כל המקומות שיש להושיב שם הבנים
 בהם הציג ולכן כל הציג בית והעניות
 צריכן בדיקה אבל מוצרות יין שאין מסתפק
 מהם ואף אם מסתפק מהם ויש לו קצת שגגה
 של מציאות בה שגגה מסעודה בדיקה רגילה
 כפי כמה איש צדור ודיוטתו איש איש יחליט

דיני חמץ בערב חמץ

תרומת ישראל עומד על בניו וכל לכתחלה : ושאם נחל פקח ויארז בשעת שאיבה :

לשם מצת מצוה

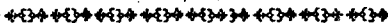
דיני ערב פסח

המקל בכבדים אף בלא התרה : בסעודת מצוה לא הפסיד והמתענה בשביל כנו מותר לאכול על בריח מילח אף אותו שאינו ז'על בריח גורגין כשראם הוא בכור האם מתענה בשביל כנו הקטן הכטר : ובכנס צער ומכל שכן מעוברת : ומניקות יש להקל :

אסור לאכול מצה בע"פ כל היום ומתחילה שעה עשירית ולמעלה אסור לאכול אפילו מצה עשירה : יין (סבא) מותר לשותה ובלבד שלא ישתכר : מסתפרין בע"פ קודם חצות ואם שכח מותר להסתפר אחר חצות ע"י עטבים :

הבכורות מתענין בע"פ בין בכור מאב בין בכור מאם והנא אחר נפלים צריך להתענות : אכן הנהלד אחר נפל בן ס' חז שמת חור למיד יום א"צ להתענות : אם יש חור בכרים המתענין ומתפללים יתר כשחור חש"ץ התפלה לא יאמר חש"ץ ענינו אפילו בש"ת

אם חל ע"פ בשבת מתענין חבטות כיום ה' מתענין בכרים צורך : להשלים : ואם קשה להם התענית כיום ה' כיון שאין רשאי לסעוד קודם ברכת חמץ ויש בכרים שצריכים לבדוק הרבה תורים טעו' פסעם בעלמא או יצוה לאחר לבדוק

דיני הלכות פסח

לכהן : שנייה לכו : שלישי לישראל : ובסדר הזה אם אפשר להקדים לתעור ובלבד שלא ישהא בשביל זה : ובדרך זו עושין נ' מצות לצורך ליל שני : ולא יאפה ביום : אם לא בשעת הדאג : וגורגין נכ לעשות נ' מצות לספקות : שאם ישכחו מהמצות קח מאלו למצות : (וארס"ו לא עשה רק ב' מצות כרעת ררב אלפגי ולא עשה בהם סמנים רק היה כדרך את המוכזרים שבהם למצות ליל ראשון) לפיכך מדקדקין נכ בהם כל אפשרי : ובאשר שצריך למעט בשעור העיסה כן יש לדאג שלא יהיה בהעיסה שיעור חלה מוטב שיתן ארז אפה מיר כל הדעות לתוך מל אחר והכל מצפן לחלה ומפריש מאחת על בולק : ואם שבת ליכל ספקצת ונתעורכו יתשה עסב אחרת וקפנה להן וישל פסנה על אותן שנתעורבו : אחר לומר בשך זה לפסח : אכן כעין אין לדוש :

נהגו שלא ללוש מצת מצוה עד אחר חצות ע"פ בזמן הקרבת קרבן פסח וכשחל בשבת : (וארס"ו הגרי"ג לאפות רמזות אופין כך בע"ש : וזאתו' הגרי"ג לאפות רמזות שאלכין כליל ראשון עם שאר המצות : ביה"ד יענין במעני ארץ א"ח : אין לשין ולא עורכין ולא אופין אותה ע"י ס' שאנו כר חוב מצוה מד"ל ומצוה כו יותר מבשלוש להראות חובות מצוה : וישראל את עצמו עד שמוע הוא חקן נחל כנרע גלורע חן : עכ"פ יעסד על העוסקים בה וישנה שחרא נעשית כרין וכדלכה : ויסייע במלאכה : בשעת נתינת קמח : וכן כדלכה מים לעיסה יאמר : (לשם מצת מצוה) בשעת לישת יאמר : (כל המכמים סיפלו משיסה זו נכסה לישת ומינכה : ומגדלך ממה ככל יסיה : יתק כליל הלישה) הויכ"ב בין עיסה לעיסה : יש לעשות סמנים בהמצות ליען איוו היא הראשונה

דיני הנעלה

בנצרה בנצרה : שותקה רבלי היב מן החלה : ואם נתחו בכלי פלחים אחר בליעתם : או א"ם נלקתם

כנר נצח ברימים : כאשר ביוצר לשבת : גדול תנא בחרוים : מכל מקום אכ"א :

דיני הנעלה

בנסה כולה כפי גזלה - האף לצדדים - ואם
מחשבת הנעלה ככלה - או יערה עליו מהכל
ראשון בעצמו מרתחת המים - וכלי עצמים -
וצריך מתחלה ליתן עליו אבן מלובן - ולעמוד
האבן על - פני כול - וזהכל בסדר - לבדו עוד
ערו - ואשר מתוך הורה הכלים ירים : ישפר
עליוה מים קרים : ואדר גמדותו - יעיל גם
אחר : וזה דך האות לזכרון : כלמה שהיה נבנס
ראשון יבנס אדרת - השפדים ואכללות : צריכים
ליבון עד שיתן ניצוצות - סבינים שקיחות קבוע
במספרים : אם אפשר לעשות חרישים חם
מוכתרים : ודורסחמי חבא עליו כדכה - אם יכל
לעשות ככה - כלי חרס מן העין לפנים : ולאדר
דרגל להשתמש בהם בין במים בין שלא במים
חמו הלסת הנעלה - רוכה ככולה :

לקנות - ואפילו עיי הנעלה לא יצא ידיו חומתם :
דק בחסורותם - או ישים חלים על מקומתם -
ואח"כ ינעל כל הכלי במלאות : וכלי שיש בה
נקב - שא"א לחסור משם חרקה : והורו חכמי
גורן ענלה - שאין ראוי להנעילה - ואדר
להנעיל קודם זמן איסור המין למהר מכל שמין :
והרצוא לעשות כדברי חכמים - ינעיל קודם פסח
ג' ימים - נמנו ונמנו שאמר להנעיל - כלי חלב
עם כלי בשר - אבל אם חר מהם אינו בן יוסט
וגעלה יחד - כלי פחד - וכך וכך - סדרו חכמי
זקנה : להנעיל מתחלה הורה - וכשירחיק בכל
במו - משליכין אבן דוחותה לחוסי - כדי שיעלה
הרחותה על כל שפתה ינמצאת הפופה מפי רוחתם
גופה - ועל תאריך תשפכ' המ' כי אין - להם סדרה
בעמים - ואז יטלא הורה כדראשונה - להכניס בתוכו
גורלה או קטנה - ואם חבלי - אינו

סדר אדרת קרבן פסח מהנאון דל

ובפ' ראה שמו' את דורש האכיל עד לא חששה
מלאכה וכו' חששען מן ויתר בני ישראל בגלל עד בעצם
חיותו היה בקאפסיל ה' ובמלכים ב' קאפסיל כ"ג מן
ויצא המלך את כל העם עד לה' בירושלים ובדברי
חזים ב' קאפסיל למיד מן וישלח ויחזקו עד כל
ישראל עד וירפא את העם ובקאפסיל להן עד עד
א"ליו : בירושלים - עד - ענשה - חפס - ה' :

אדר חצות ה' אומר פסוק העשיית קרבן
פסח שכתב' דהיינו כפ' בא מן ויאמר ה' אל
משה ואל אהרן עד פסח הוא לה' ומן ויקרא משה עד
מן עשו ומן ויאמר ה' אל משה ואהרן ואת חקך הפסח
כו' עד כן עשו ובפ' אומר אלה מעריה' כו' עד
פסח לה' ובפ' בהעלותך וירבה ה' אל משה במדבר
כיני בשנה השנים עד ולאורת הארץ ובפ' פנחה פסוק
ובתורה הראשון בארבעה עשר יום להדרש פסח לה'

דיני עירובי חצירות

לנבות בע"פ מעט קמח מכל בני העיר ועושין מחת חלה חלה לעירוב חצירות : ואם
השם עשרה מקמח שלו יתן לעירוב והוא יוכיז לכל הקהל : ומבדקין עליו
בנה"כ סמוך לחצירה קודם תפלת מרבית - מנהג כ"ק מין להבית עירוב נבנס שלמי פסח
מחת וחת"כ בע"פ כ"ג ממנה

נוהגין
לנבות בע"פ מעט קמח מכל בני העיר ועושין מחת חלה חלה לעירוב חצירות : ואם
השם עשרה מקמח שלו יתן לעירוב והוא יוכיז לכל הקהל : ומבדקין עליו
בנה"כ סמוך לחצירה קודם תפלת מרבית - מנהג כ"ק מין להבית עירוב נבנס שלמי פסח
מחת וחת"כ בע"פ כ"ג ממנה

ב"ר אבהו י' אדרתו מ'ך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות ערוב :

בבבין ערובא והא שרא לנא לאפיקי ולעיולי ולמלמולי - מבית לבית ומתער
לתער ומבית לתער ומתער לבית : ומבית לגור ומבית לבית ומבית לגנ :
ומעלית

קדוש של פסח
 ומוזני כום ראשון
 בשבת מתחילין כאן

יום הששי ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה: וישבת ביום השביעי מקל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מקל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם: בורא פרי הגפן: ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם: אשר בחר בנו מכל העם: ורוממנו מכל לשון: וקדשנו במצותיו ונתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות למנוחה: ומועדים לשמחה: חגים וזמנים לששון את יום השבת הזה ואת יום חג המצות הזה: וזמן חרותנו באהבה מקרא קודש וזמן ליציאת מצרים: כי בנו בחרת: ואותנו קדשת מכל העמים ושבת: ומועדי קדשך באהבה וברצון בשמחה ובששון הנחת לנו: ברוך אתה יי מקדש השבת וישראל והזמנים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם: שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה:

וזהו הל לחיות כמצוי שבת אמרים התכלה קיום שהחיינו וסימך יקנה
 ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם: בורא מאורי האש: ברוך אתה

1

• • • • • **שהחני** • • • • •

יש להבהיר, כי המסמך אינו מהווה חלק מהמסמך המסווג, והוא אינו כולל שום מידע מסווג.

ורחץ תוספת ידועה ומכרזים

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

ויקח אייפֿן שטראַ פֿיסטול אַ קורביל שטראַ כּרפּס מעט מעס ולא קלח - וארמיו היה עוזג ליקח כּוית וא"צ
דבר סד דווקא רק שברכתו בפה"א ויסבול כּוצמן או כּמי מלח :

פִּרְוֹךְ אֶתְהָיִי מִלֶּךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרִי הָאָדָמָה :

יְהוָה הַמַּעֲשֶׂה אֲמוֹצִיט רַב־עֲשָׂה לְעַמּוֹת • כְּלִי עֲלֵתִים • הַחֶלֶק נָדִיל בֵּין עַד לְכַסֵּת חֶמֶד מִדְּרָאשׁוֹי יִטְמִי • (לְמִנְ)
חֶדֶר

צפנת פענח

הפסד נקראת חממת כאשר בהיות היון נפסד ויאלא מכוז ועובז נק' חמץ ולפי שהאלס נעה' הוא כנוי מחומר עכור מעכב ומונע בהשגת השכל נק' אותו החמץ שאור זבן או"ל רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שבוני לעשות רעון אבל שאור שבעיסה מעכב את הטובה הנה

נתנו כלל גדול בהיות השאור ענין הפסד וקלקול והוא המעכב בהשגה ולפי היות טבע חומר האדם אינו יכול להבין המושכלו באמתתן אם לא יתעבר בהם דברים המהמלחן בהיות המושכלות מדומות בטובניות כן נתן לנו החמץ דומיא דהשג' וזהו שאור שבעיסה - וכמו שלא נוכל להשיג דבר מושכל בלתי הערוב מורגש כי אין לנו כח לאכול מחיר המלה עד שיתעבר בו השא' ויחמץ והכן כי דומית השאור בפלה כדומית הגופני עם השכל - ולפי' הולרץ ית' נבחרה כי מאחר שישא' ויאלא חמרים והן עתידין להשיג מעלת הנבואה במעמד הר סיני ולהבדל מן המורגשות שהיא עיסת יצואת מלרים בלה מלה אין בה שאור כדי שלא יערב דבר בהשגה : וזה שאמר וישא' העם את בקרו טרם ויחמץ - ווא"ל בכוד פ' זה מלות שהוליא חמרים טעם מן היה בהם וכמה עוררו בזה להודיע כי מעלת המלה קרובה למעלת מן וזה שאמר לחם אכירים אבל איש כי המלה והמן הוא לחם אכירים - ולפי שהאלס הוא חלוט בטבע ויאלא חמץ וישיג השגה חמו' ולפי עקר זה למה יתעבר בחורו כי כל שאור וכל דבש לא הקריבו וגומר - וטעם היות קרבן תודה חמץ ווא"ל כל הקרבנות עתידין ליבעל וקרבת חורה אינו בטל - הנו מאיר לך ענין דבר הבוד ידוע כי כל עובר על אחד מכל מצות ל"ח נקרא חוטא בין שהיה אנוס בין שוגג בין מזיד - ואפי' אמר האומר אנוס רחמנא פטריה באמת כי הוא פטור מכתת או מן הטובס הראוי לאות' עביר' אבל אלו לא היה ראוי לעבירה לא היה ה' מגלגל

פיר' מהגאון אלי' וצל' ז

וזה' הוא עינוי שיעבוד וכח"ס ותפניה שרה וחננה מפניה זוהו מה שאמר כל' ה"ל דביני כל דכפין היינו עינוי רעבון ייתי ויכול כל דלריך הוא עינוי כ' שאין לו כל דרכו ייתי ויטול דרכי

פסח - הג' הוא עינוי דרך אמר השתא הכא בלומר שכולנו עכשיו בדרך - ונגד הד' אמר השתא

כל

עבדי - והענין שד' צריכין להיות יורדי הים והולכי מדברות וחוליה ונהרפא ויואל מבית האסורין והן נגד הד' עינוים הג' עינוי רעבון נגד חולה ונהרפא כח"ס כל אוכל מתעב נפסס כו' עינוי שיעבוד נגד יולא מבית האסורין עינוי הביון התאבד ואינו משב' כל צרכו הוא נגד יורדי הים שכל נחותי ימא לא מתאבד דעתייהו עד דנחתי ליבשתא וענין לא מיתאבד דעתייהו הוא כאלס התאבד דבר ואינו משב' עינוי שיעבוד הוא נגד יולא מבית האסורין וזהו שפחה אשר אחר הרחיים כבוד השבי אשר צבור והכל א' וכאשר היינו עבדים במלרים היינו ככל ענוים הג"ל וכאשר יאלאו משם יאלאו מכל אלו הענוים והיינו כח"ס בהגדה לקמן שאלו לא יאלאו הרי אלו ובנינו כו' אבל עכשיו הגם שבב' דברים אנחנו שווין להם ג"כ שאנו בצולה בדרך וגם אנחנו עבדים אל עתה אנחנו משתדלים בכל עת להגאל אשר מחכים אנחנו בכל יום וזהו השתא הכא לשנה הגאלה כו' השתא עבדי לשנה הגאלה כו' אשר לא כן הי' כאשר היינו במלרים שאם לא הי' גאלאם אבותינו ברנע זו הרי אלו ובנינו כו' ובנגד אחרו בגמרא לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה לחם עוני מה דרכו של עני בצפוסה לחם עוני מה דרכו של עני הוא אופה ואשתו לשה לחם עוני פרט לגילוסה בין שופ ודגש ורענין שבכל דבר יש פועל וצורה ותחמה ותכלית וצבולן יש חילוק בין עני לעשיר למשל אם צריכין לעשות שוהין העשיר יעשה החומר - מכאן אז מעט טוב אבל העני מעט הדיוט וכן בפועל העשיר יבקש הרש

פרש מהנאמן אליהו זל

צפנת פנח

עון ע"י וזה שאמר עבירה גוררת עבירה וכו' ולא יאונה ללדיק כל און • והנה בחזון אלם בתשובה ועוונ כל העבירות ששעה ובקש עליהם מידלה ומודה לפני השי' כ"ו והקודרה אשר חטא עליה כ"ו השי' מוחל • עונו

ומעביר פשעו כד"א ומודה ועוונ ירחס • ואומר חטאתי אוריעך וגו' • ואם

כר

תבין זה תבין היות קרבן תודה חזק כי רחמי לאלם להתודות מחיד על החמץ והעול והרשע ששעה וראוי שי"ה חטאו נזכר בלבו כד"א כי פשעי אני אדע • ואומר כי אחרי שזכי נחמתי • ולפי ששעיר נשחט ומן הנשחט הב"ה ישי' לבטל שאור שנעשים ולעקור אותו מן העולם שזכר יז"ה כד"א והסירתי את לב האבן וגומר הולכרנו לומר כי כל הקרבנות עתידין ליבטל שם און יז"ה כי און חטא און חטא און קרבן • אבל קרבן תודה שהוא זכרון העונו' שעשינו מאו נהיה נכחמים ומתביישים עליהם היאך היינו מכבישין את ביראנו ית' וזה שאמר סמוך לו וזכרת את דרכיכם הרעים ואת קרבן תוד' לא יבטל וסוד פני פשעי אני אדע וגומר • ואחר שהודענוך זה דע כי לכך נאמר חמץ בשעה ונלשונו לבדו כי הוא רמו שעת' הב"ה להעביר יז"ה שזא חמץ מן העולם ונעבירו לעקור ולא ישא' ממנו אפי' כל שדו' • ולפי כך ארז"ל כי שיפור חמץ בשכחו פוסל ומייבין • עליו וזה שאמר ומל' ה' אליהך את לבבך וגומר' הנה הכניחו שהוא ית' יעביר יז"ה מן העולם ולא יאזיר ממנו כלו' וזה שאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרת' וז"ש וימשיך בתולדות ים כל הטמאים • והנה י"א בחזון בשורה תחלה וסוף • לכל הטובה שאנו עתידין כי תחלת עקב כל הנסים והנפלאות והס' שבה עקב העולם העתיד להתחדש עלינו שלם נאשרך לנשים • ונפלאות שכלם יהיה לדיקים ועושים בזהב רזוט ית' • וכל זה ידוע ומקובל משמש כי כן אמר הוא ית' והבטין קומי וזרי

אמר

טוב או לזרף והעני אנו כן • אלם עושה בעלמו כשכיל שלם להוציא מעש מתון שיש לו וכן הנורה שהעשיר מלייר שולחנו בסממנים והעני אנו כן • אלם עשה אותו ונשאר כמו שהיה • והתכלית שהעשיר אוכל • עליו

הטעמים ומעלמים והעני אוכל מאכלים שיש לו • ועינים און לו מה לאכול

ומספר לרזויו וזה מה שאמרנו סלחם הוא בכל הנ"ל עני החומר שאין רשאי לעשות משמן ודבש והנורה היא הפרוסה כמו דרך העני והפועל הוא אופה ואשתו לשה והתכלית שזעוין עליו לזרים להיותו לרזויו וזהו עבדו היינו כו' • ויש עוד עניו ה' שהוא כלל כל הד' והוא עניו בדעת והוא עניו נעלם וזהו שאמר הא לחמא עניא כו' שבה"א דכרים הוא עניו ואמר לחמא פי' לחם א' שעי' ה"א היא עניו כי באשר חסר ה' הלחם א' או היא חסרון דעה אבל כחש' יהי' נשלם הא"היה מלאה כל הארץ דעה וז"ש והיה אמונת עיתוך חוסן יסועת חכמה ודעת כיו"ו והיינו שו' פשיז דעה גו' דעת והיא השנית כלל הה"א ונכלל ב"ו ובכשתמלא הד' ב' נעשית ה' והיינו בדעה תלוי הד' בחסרון הדעה הוא עני ככולם ובכשתמלא בדעה נעשית ה' ואמר שזיה לנו ה' לאכול לחם עוני והוא בכל הד' עניו' • (ד') אכלו אבהתנא מה שאמר די אכלו אבהתנא בדרעא דמזרם • והלא הכתוב אומר על שלם השעיקו בקשם של אבותינו • והענין שבתת אכלו אבותינו לחם כוונתאריס כח"ס הראשונים שדרסם של מזרים היה להאכל לעבדו לחם עוני כוונתם כשהוציאו ה' ארצנו ממזרים ה' בחיפזו עד שלם השעיקם כו' ומה שזיה לעשות חס המלוות ונקרא ע"ס הלחם הוא אנו על אכלות במזרים רק על יציאתן לצידות אך מחמת הלחם אשר אכלו מחמת חיפזו אינו שייך לקרא לחם עוני מחמת שיה' בדרון טוב ובשמה אמר כן ה' לא לחם עניא מחמת די אכלו אבהתנא בדרעא דמזרים שש' ה' כל העוים ומפסיס הד'

בטמים

צִיָּת פִּנְחָה

וְנִמְלֵךְ לֹא יִהְיֶה הַשָּׁמַיִם לְאֹרֶךְ וְנִמְלֵךְ כִּי מִשְׁוֹ
הַיּוֹמָתוֹ קִלְמִידִי לְבִדְרִית וְחִפּוֹי נִקְבַּל הַדְרָה אֶלָּא
וְכָל בְּנֵי לְמִידִי הַיּוֹלֵפִי הַיּוֹת סוּד מַעֲלָה לִחַם מִלֵּה
כִּךְ הַזֶּכֶר לְנוֹת בְּקִרְבָּנוֹת לְהוֹת מְלִיט מְנוֹת כִּךְ

קִרְבֵּן מִדֹּדָה • וְאַחֵר אֲשֶׁר

שׁוֹרְלִיךְ בְּעִינֵי זֶה נִחְוֹר

לְנִמְלֵךְ הַעֲנִינִי הַתְּחַלּוֹת לְכִלְדֹּ

וְנִמְלֵךְ כִּי סוּד הָאֵל לְחִמָּה

עֲנִי הָאֵל דִּמּוֹת לְבִרְכַּת

הַמִּוֹנָא בְּפִרְסָה וְלִמָּשׁ

לִחַם עֲנִי פִרְט לְחִלּוֹת

וְאִשָּׁשׁ מִלֵּה לֹא יִמְנוּ

לְהוֹת מִלֵּה נִקְרָא לִחַם

עֲנִי מִלֵּה שְׁהוּא מִלֵּה וְכֵן

נִרְאֶה לְהֵלֵךְ אֲחֵר מִלֵּה וְזֶה שְׁהוּא לֹאכִילִים ע"ש מִה

ע"ש שֶׁלֶף הַסִּמְפִּיק וְנִמְלֵךְ וְהִנֵּה נִתָּן עַל מִלֵּה

מִלֵּה הַבְּאֻלָּה וְהַמִּתִּים וְלֹא מִלֵּה עֲנִי וְשֶׁעֲבָד וְהֵבֵן

זֶה אֲחֵר כִּי הַשֶּׁעֲבָד כִּחְמֵךְ וְהַבְּאֻלָּה כִּמְלֵה • וְזֶה

שְׁהוּא עַד שֶׁנִּלְמַד עֲלֵיהֶם וְכֵן זֶה אֲחֵר שְׁהוּא

הַחֲמִינִי רִאשִׁיךְ לְהַשְׁעֲבָד וְהִנֵּה הַמִּתִּים עַסִּים

לִימְמָרוֹת אֵת חִי אֲבוֹתֵינוּ וְכֵן • וְאִחָב הַחֲבוּנֵךְ כִּי

הַחֲמֵךְ רָחוּ לְהוֹתוֹ מַעֲשֵׂדִי בְּחִימָךְ מַעֲבָד וּמוֹנֵעַ

בְּהִנֵּה וּלְפִי מַעֲשֵׂה הַשֶּׁנָּה יִהְיֶה רִבּוֹ הַגִּלּוֹת

וְכִנְיָנוֹ כִּלְיָ חֲחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבָדָת וְנִמְלֵךְ אֵת

אֲבוֹתֵינוּ וְנִמְלֵךְ וְסוּד נִסְ כִּי יִמְנוּ בְּנוֹיִם עֵתָה אֶקְבֹּלָה

אֶבֶל מִמְלֵה רָחוּ לְהוֹתוֹ מוֹנָאִים חֵן לִפְנֵי ה' •

בְּסוּד כִּי מוֹנָאִי מִלֵּה וְנִמְלֵךְ • סוּף דְּבַר מִדָּת הַדִּין

הַנִּמְלֵךְ בְּחִימָךְ רַחֲמִים הַמְּגוֹרָה בְּחֵלָה •

וּמִ"שׁ בְּסִדֵּר הַהִנְחָלָה כֹּל דְּלִפְנֵי יִימֵי וְיִיכּוֹל רָחוּ כִּי

בְּסִפְתֵּיהֶם כֹּל אֲבִילָתוֹ מִלֵּה לֵּעָלֵי כִי אֵל לֹא יִהְיֶה

רַעַב לִלְחָם וְלֹא מִלֵּה לִמָּשׁ וְנִמְלֵךְ • זֶה שְׁהוּא וְרִיבּוּתִי

נִפְסַח בְּהַרְגִּים דָּעֵן סוּף דְּבַר כְּסוּד הַחֲמוּר הַעֲבוּר

וְיִחְוֹר סִפְרִי כִּד"א וְיִסְדִּיקְךָ בְּסִפְיָ כִי אֵל נִשְׁמַע

וְנִקְבַּל מִפִּי הַנְּבוֹר • וְיִהְיֶה אֵל עֲנִי שֶׁפֶה בְּרוּרָה

וְיִהְיֶה מוֹנָאִי חֲמִיד לְהַשְׁמִינִי הַעֲרִיבָה כִּד"א נִכְסֶפָה וְנִסְ כִּלְמָה נִפְסִי וְנִמְלֵךְ • זֶה שְׁהוּא אֲשֶׁמֶךְ רִיבּוּ

עַל כֹּל בְּשֶׁךְ אֲחֵר שִׁיחָה מוֹנָאִי כֹל מִלֵּה • וְזֶה שְׁחִמְכֹּה הַשָּׁמַיִם הָאֵל עֲבָדִי לְשִׁנָּה וְכֵן פִּרְסָמוֹ כֹּל

הַסוּד שְׁהוּא כִי עַסִּים מִלֵּה סוּד ב' גְּבֻלּוֹת סוּד גְּבֻלּוֹת הַנּוֹף מַעֲבָדוֹת לְחִרּוֹת • וְסוּד גְּבֻלּוֹת הַנִּפְסָח

פִּירֵשׁ מִהֲנֵאֻן אֵלֵיהֶם וְנִמְלֵךְ ח

הַעֲנִינִים שְׁהוּאֵנוּ הַעֲסִים מִהֵם וְרִיבּוּסִים אֲחִינוּ לְהוֹדִית
עֲלֵיהֶם וְנִמְלֵךְ ד' כּוֹסוֹת וְד' גְּבֻלּוֹת וְד' קוֹשִׁיֹת
וְד' בְּנִים וְהַעֲנִינִים שֶׁל ה' כּוֹסוֹת שֶׁהֵן נִגְדֵי ה'ד'
גְּבֻלּוֹת וְה'ד' גְּבֻלּוֹת הֵם וְהַנְּחִלָּה וְהַנְּחִלָּה וְהַנְּחִלָּה
וְנִמְלֵךְ הֵם שְׁמִים דְּהִינּוּ

בְּרוּעַ נְעוּיָה וְנִפְסָטִים

גְּבֻלּוֹת שְׁכִימָה וְהַשְׁלִישִׁית

כּוֹלֵל הַרְבִּיעִית וְהַשְּׁלִישִׁית

הוּא כּוֹלֵל מַשְׁמִים מַפְנִי

שְׁהַרְבִּיעִית נִכְלָל בְּשִׁלְשִׁית

לִכֵּן בֵּין הַכּוֹסוֹת הֵלָלוּ לֹא

יִשְׁמַח כִּי הֵם בִּיחָד וְכֵן

הוּא בִּירוּשָׁלַיִם אֲחֵר שְׁהוּא

ה' כּוֹסוֹת הֵם כִּנְגֻד

ד' פְּעָמִים כּוֹס חֲזוֹנֵכֶךְ וְדָרֵשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְהַרְבִּיעִי

מִחָא דְּכִתְיָב כּוֹס יִשְׁעוֹת אֲשֶׁר וְכֵן הוּא כְּוֹנֵת

הָאֵר • ו'ל עַל כּוֹס ב' ד' כּוֹנֵת א' וְזֶה שְׁהוּא מִרְרו

כֹּל מִקּוּם ה' מוֹלֶקֶת הוּא ט"ס כִּד"מ דִּלְכ' •

הוּא לִיָּה לְמִיחָשֶׁב ג'כ' וְהַנְּחִלָּה וְהִתִּים אֵלָּא נִרְאֶה

כִּמְ"סִכ וְהֵן נִגְדֵי עֲלִימּוֹת שְׁהוּא עוֹ"הוּ יִימּוֹת

הַמִּתִּים וְהַמִּתִּים הַמִּתִּים וְעוֹ"הוּ דְּהִינּוּ רִאשֹׁן הוּא

קִדּוּשׁ נִגְדֵי עוֹ"הוּ שְׁלִיךְ לְהַחֲקֵדֶשׁ עֲלֵנוּ בְּעוֹ"הוּ

ג' נִגְדֵי יִמּוֹת הַמִּתִּים שְׁחִפְרִין יִלְחִית מִלְרִים כִּמְ"ס

כִּימִי מִלְרִים אֲרָגוּ בְּכִלְאוֹת ג' הוּא נִגְדֵי מִתִּים

הַמִּתִּים שְׁהוּא מִכְרֵךְ עַל מוֹנָה שְׁהוּא הוּא סְעוּדָה

לְיִיתָן ה' הוּא נִגְדֵי עוֹ"הוּ וְכֵן אֲחֵרִים עֲלִיו

הֵלָל הַגְּדוֹל הַשָּׁמַיִם הָאֵל לְשִׁנָּה הַבְּחָה בִּירוּשָׁלַיִם

הַשָּׁמַיִם עֲבָדִי לְשִׁנָּה הַבְּחָה בְּנִי חֲוִירִין פ' דְּכִתְיָב

בְּנִי מַשְׁפֵּט מַפְדֵּה וְשִׁבִּיהַ בְּדִקְקָה כְּלוֹמַר בְּחִלְהַ

מַפְדֵּה בְּנִי וְאִחָב וְשִׁבִּיהַ לִכְךָ אֲחֵר בְּחִלְהַ לְשִׁנָּה

הַבְּחָה בִּירוּשָׁלַיִם הוּא גְּבֻלָּה לִירוּשָׁלַיִם וְאִחָב לְשִׁנָּה

הַבְּחָה בְּנִי חֲוִירִין הוּא גְּבֻלָּה לִירוּשָׁלַיִם אֲחֵר זֶה עֵתָה

לְמַעַן

וְיִהְיֶה מוֹנָאִי חֲמִיד לְהַשְׁמִינִי הַעֲרִיבָה כִּד"א נִכְסֶפָה וְנִסְ כִּלְמָה נִפְסִי וְנִמְלֵךְ • זֶה שְׁהוּא אֲשֶׁמֶךְ רִיבּוּ

עַל כֹּל בְּשֶׁךְ אֲחֵר שִׁיחָה מוֹנָאִי כֹל מִלֵּה • וְזֶה שְׁחִמְכֹּה הַשָּׁמַיִם הָאֵל עֲבָדִי לְשִׁנָּה וְכֵן פִּרְסָמוֹ כֹּל

הַסוּד שְׁהוּא כִי עַסִּים מִלֵּה סוּד ב' גְּבֻלּוֹת סוּד גְּבֻלּוֹת הַנּוֹף מַעֲבָדוֹת לְחִרּוֹת • וְסוּד גְּבֻלּוֹת הַנִּפְסָח

פִּרְסָמוֹ

פירוש מהגאון אליהו וצל

צבנת פענת

למען ינחם העניים באחריו שכלנו עששו שוין השכלי מגלי יערכ המעטב השנים ולפי
 השתא הכל ועבד השתא הכל ועבד
 לאנה הבאה בירושלים וכל :

הבאה בני חורין

לשנה הבאה בארעא לישראל בני חורין
מה נשתנה הלילה כי פי' כי יום בכל מקום נשתנה הלילה היה מכל הלילות אל

לשון זכר ולילה הוא נקבה וא"כ היה צריך יעלה בדעתך כי מה שהסריתו ד"ל
 לכתוב תמיד אלל לילה זאת כחשפסה שהיא לשון עתהם בענין כסור ינחם תלמיד ואחר ואפילו
 נקיבות כי ו"ת הם סתם נקיבות וסמך זכר"ס כלנו חכמים לריבין לנו לשאל זה לזה ולומר מה

נקיבות ולכן לא מצינו נשתנה כי לא להגם
 בכל מקום מזה לעשותה נקבות וזכר
 דווקא בלילה והיינו כמו שאם פסורה מן
 המלות ורוב המלות הם לאשים דווקא כך הם
 רוב המלות מלוחן ביום דווקא ולא בלילה ולא
 מצינו כלל שיהא המלות דווקא בלילה ולא ביום
 ועכשו נתייב הלילה דווקא במלות ולא ביום
 והיינו מפני שנשתי' למ"ה והוא סוד אל"ס שהוא
 זכר אבל הלילה הוא סוד חיה נעלם של מ"ה
 בסוד ולילה ללילה יתיה דעת וכן המלות אינם
 רק לזכרים ונקיבות פסורין דוגמות הלילות וזהו

עוקר הקער' מעל השלחן כשמתחיל מה נשתנה' וסוגין כס תנינא : ואין צריך לבסות הדחה ושפיפה : ואמר מה נשתנה בנינן יפה :

מה נשתנה הלילה הזה

מכל הליחות שבעבר

הלילות אנו אוכלין חמין ומצח

והוא דבר שאין לו טעם לפי מראית העין והיא חמין נקלה אלל הסבר' ויחד מכל שאר המל' אעפ"י
 שלא בין תכלית' כגון מהם קלות דמו או יחד מכל הלילות וזה הקושי בכלליות ועכשו
 מפרש מאכלות אסורות וכיוצא בהם כי כלם כדי לתקן
 המזן ולהעמיד הנוף ביותר טוב שאפשר' אבל ענין מלה שהוא לזמן ידוע והתקן אכור זמן כזה ומות'
 כל השנה מה נזרך זה לזה ועוד כי כל מאכלות אסורות אכורין אכור לעולם בלתי טבל דומה
 לו עד שיפרישו הגרמי ממנו . אבל זה מדוע הוא נאמר זמן ידוע אינו כשאר איסורין כל זה משכל
 האדם לתור בדעתו ולהפקק במורה זו ואחר כל זה אחר מדוע אכור חמין במשהו : ואכור שאר
 מאכלות

צפנת פענח

פירי כהנאור אלי וצל מ

מכרש בפרטות המלות שהלילה הזה נחייב בזה שכל כו' ואמר הלילה הזה כולנו מסובין סוף הווכר במשנה קושיא זו מפני כשה' בה'מק קיים היס קרבן פסח לכן ה' הקושיא הלילה הזה כולו עלי ומסובין לא נחשב להם כשינוי כי היו יושבין אמר מסובין שכן היה דרכם כמו שמוזכר בגמרא בכל דבמה מקומות אבל עכשיו שאין לנו קרבן פסח לא נחשב לנו שינוי זה וחשיב מסובין שינוי שאין דרכנו לישיב מסובין כל השנה ואמר ד' קושיות (גד ד' נאולות וד' כוכות וד' בנים

עברים היינו לפרעה

במזמרים
הם ב' דברים א'
שהיו עבדים ב' לפרעה
שה' מלך קשה ב'
במזמרים שהיא מדינה קשה
וכנגדן אמר ב' ב' דברים
א' ויולדנו ה' הוא
נגד פרעה שטעה עלמו
אליהו ב' אליהו הוא נגד
עבדים שעבשו הוא
אליהו ולו אלוהו עמו
ועבדו

מאכלות אסורות בשעורין ירושין חוץ מיין נסך וכו' טעמו ידוע מהסוד שקלנו בענין ע"א - וא"כ מכל אלו העניינים עוררנו ו"ל כי הדבר שאין הסבר 'מעיד' - עליו ועליו והוא

דבר נקל למדאית העין והנה ה"א מחמיר עליו כרת ראו לנו לחקור עליו שאלו לא נחקר יס"א הדבר כאלו האומרו היה חסר ואין בדבריו מחש : ואין לחוש ללחון הדברים ועו"כ כי דבר ה' בזה וגו' ולפי עקר זה עוררנו ר"ל ואמר שריכין אלו לבקש לדבר זה טעם ולומר מה נשתעלנות מנה וחמק משאר כל אסורין שכתורה כאשר אמרנו ולפי הוי' החקור הולת נכדת עד מאוד הנריך ר"א לו לא זכיתי שאלו לא הית' חקירה זו עומ' ונכבד' לא היו

החמים רבים וגדולים כר"א ור' יהושע ור"ע ור"ם עבוקים בה לילה א' עד זמן קריאת שמע של שחרית ולא היו מחסדין ומנה בענין שהוא ידוע בחקיר' מועטת

אכל מפני היות סוד ילידת מזרים רמו לכל הטובות שאנו עתידין לקבל משם ואילך נצח ונשמה הכל כולו בה היו זריכין לחקור ולהתבונן בה היטב וסוד אות' חקיר' כנר רמזו ממנה קולת בטע' חמץ ומלה

עברים היינו לפרעה במזמרים

הינה התא' על שאלת מה נשתנה ראו לומר עבדים היינו ובמחמת' לכיוולא בשא' זו נחן להשיב בחשוב' זו והגני מעוררך על סוד ההמ' וכלו כמור' סתומי' ור"ל רמזו בחלונ' שקופי' אטומים : ואלו העניי' מתשני' כעיוול וכלט טומים : דע כי ה"א מסבך סט' ומגלגל ענייני' כדי לקיי' גורותיו בנבדלים : הן לטוב ולחשיב :

והנה

ה

סחור הקערה למקוה המצות ידוע מלוא
עד סוף הגדה כלה

עבדים היינו לפרעה
במזמרים ויצאנו

11

סדרוש מהנאון ר אליהו וצל

צפנת פענח

הנה כשאתר ית' לעקב אל תירא מרדה מצרים' ידוע שאלו לא היה יעקב מזיר' לא היה אומר אל תירא שאין דרך לומר אל תירא אלל' לוי שהיו דא ווא"כ ראו' לנו לדעת מה היה' יראתו של יעקב עד שגטרך לו' ית' אל תירא דע ידדי כי כבד הוסכמו אצלי' אחת בעלי הקבלה כי ראה יעקב אע"ה מ"ה מתוח' כנגד בניו בדרתם למצרים וראה שאני' ראווי' לנאח משם לעול' כי כמ"ה הנמורה היו יורדין לשם ואין להם עלי' מזל מנהגו של עולם לפי המערכות העליונות - ולפי שהענין כך היה חרד ודואג עד מאד עד שהורדק להבטיחו יתבדך כי אעפ"י שהם יורדים כמ"ה הנמורה ואינם ראווי' לנאח משם לפי כדך

י' אליהו משש ביד חזקה ובזיוע נטויה וארו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים ואפלו בלנו חבשים בלנו נבונים בלנו והינים בלנו יורעים את התורה

המערכות העליונות אל' אנכי ארד עמך מצרים' ואנכי אעלך גם עלה באחית' כי לפי המערכת אין להם עלייה אבל אני משנ' מנהגו של עולם ואהפוך סדרי כל המערכות עליונות ותחתונות ואו מוציא חזק' הפלא והגבור' לא מזל המערכות כח או מזל וזה שאמר ואנכי אעלך גם עלה ולפיכך התבונן שאמר עבדים היינו ונומר' אם כן התבונן העקר הגדול הוא שהעמדנו עליו ותראה מדוע רמז ביד חזקה - ובזיוע - נטויה כי זהו סוד הפך מנהגו של עול' סדר הנסים והנפלאות וזה שאמר אנכי אעלך ונומר' ואחר שתדע זה התבונן יצא מצרים חלוי' ע"ז הגם ולפי' ויירא יעקב עד שהוכרח להבטיחו ולומר אל תירא מרדה מצרים ולפי' הוצרך הס' לעשות מכה' חללי מצרי' כגני המערכות העליונות כל' שני סדרי השכלי' הנשרדים שמהם הכח - נשפע על הגלגלים ונשפע אל השפע על התחתונים וזה שכ' ויסר את

* ועבדיו נ' משש נגד מצרים - ביד חזקה פי' בעל כרחו כלומר ע"י התבונה הוכרחו להיות לנו ללא והוא קאי על המכות ששעה להם - ובזיוע נטויה הוא בחתגליו לעין כל ולא כמו שגורסין משש כח"ס בעלם היום

הוא ב' ובני ישראל יונאין ביד רמה וו"ס אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהיות להם עבדים ואשבור ימוטות עולכם ואולך אתכם קומתו לבאורה כדא' שיש בזה מלות כפולות ושונות אך הוא כמ"ס אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם הוא נגד ויוציאנו ה' שהוא נגד פרעה מארץ מצרים הוא נגד משש שהוא נגד מצרים כמה שכתוב למעלה מהיות להם עבדים הוא נגד אליהו שהוא נגד

עבדים היינו ואשבור מוטת עולכם הוא נגד ביד חזקה כמה שכתוב ואולך אתכם קומתו שהוא בחתגליו והוא נגד ובזיוע נטויה וכנגד אלו ה' דברים נח' לו ה' ה' דברים פסח מזה מרור ב' טיבולין - פסח נגד פרעה ששעה עצמו אלוה והוא נגד ה' שפסח ה' כו' מזה היו נגד מצרים כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמדה ומרור נגד עבדים שחררו את חייהם וכ' טיבולין נגד ביד חזקה ונגד ובזיוע נטויה דהיינו טיבול א' להמית

זהו סוד הפך מנהגו של עול' סדר הנסים והנפלאות וזה שאמר אנכי אעלך ונומר' ואחר שתדע זה התבונן יצא מצרים חלוי' ע"ז הגם ולפי' ויירא יעקב עד שהוכרח להבטיחו ולומר אל תירא מרדה מצרים ולפי' הוצרך הס' לעשות מכה' חללי מצרי' כגני המערכות העליונות כל' שני סדרי השכלי' הנשרדים שמהם הכח - נשפע על הגלגלים ונשפע אל השפע על התחתונים וזה שכ' ויסר את

צפנת פינת

פירש מהנאן ר' אליהו יצ'ל

שמרנו בידך בשג' עבדים היינו • להמית הקפא הוא נגד אמת מלרים להכניעם
ושמר וזכור והחזקנו בכל מה שכללו בה ותדע • ואלו לא
עד היכן הגיע כח תשוב' זו כי היה יסוד ועקר • הוליא הקב"ה אותנו משם כלומר אם לא היה
כלל התורה אחר מ"ש עבדים היינו לפרעה • מוליא הקב"ה בכבודו בעלמו משם : היינו
מאובדים לפרעה במלרים • מאובדים לפרעה במלרים

התורה • מצוה עלינו

לספר בייציאת מצרים :

וקד המרבה לספר

ביציאת מצרים הרי זה

משבח :

מצוה ברי ארעור

ורבי יחיש ורבי

ארעור בן עזריה ורבי

עקבא ורבי טרפון שדיו

מסבין

והוא נגד • הג' הנ"ל
א' משועבדים ב' לפרעה
ג' למלרים : ואפילו
כולנו חכמים כלומר
לכן אפילו כולנו חכמים
כולנו נבונים כולנו
יודעים כו' כלליות נגד
ג' ראשונות חכ"ד אפילו
יש בנו כל הג' בחיות
דקיינו חכמה שלמד
מרב • ונבונים שמבין דבר
מחור דבר יודעים שודע
כל דבר על דבריו דע'
נכון אף על פי כן מזה
עלינו לספר ביציאת מצרי'
כמ"ס כאן בסיפור הגדה
אף על פי שכולן יודעין

במלרים יותר ממקום
אחר • הגה זה היה מלד
מתלת ה' ורחמיו עלינו
כי מאחר שגור עלינו גלו'
לענין שדליין גודליין
למור • גור שניה גול'
במקום מושפע ומלא וכל
שוכ • שטנולס וכל
המונות מלרים כי חס
אין כסף כד"ל כנן ה'
כאר מלרים ולמד כשכחנו
על סרי הכסף וזכרנו
את הדנה כי בהיות העבד
מטעבד בעבודה קשה
ולבסוף יפחיתו לו
מונותיו נמלא כלה ואבד
בה' • אבל בהיות
שם המונות בהשפע
הטורח והשעבוד קט'
ועמל • ועוד כי לפי שאמר ית' לאביו והבטיחם
להיות מרבה ורע' ככבדי השמים וידוע כי רבו
הטף לרין מונות מושפע' כלל מלרים כן
בפיור האורן ית' להגלות למלרים כדי להיות
המונות לרוב לפי הטף וז"ש כי לנו גדול אשומך
שם • וזה שם • וכלכל יוסף את אביו וגו' ועוד
נבאר בסוד משנה זו להלן בפלגות

אוחן : וכל המרבה כו' כלומר לספר לפי שכל
יותר מזה כפי שודע בחכמתו וביצתו ובדעתו •
הרי זה משבח

מעשה

ברבי אליעזר כו' כלומר חביב
דאיה על ב' דברים הנ"ל א'
אפילו כולנו חכמים כו' מזה לספר שדרי כולם
היו חכמים גדולים בחכמה ובתבונה • ובדעת •
שספרו

גדולה כאשר
זכור לסבול טורח
קט' • וכלל
ועמל • ועוד כי לפי שאמר ית' לאביו והבטיחם
להיות מרבה ורע' ככבדי השמים וידוע כי רבו
הטף לרין מונות מושפע' כלל מלרים כן
בפיור האורן ית' להגלות למלרים כדי להיות
המונות לרוב לפי הטף וז"ש כי לנו גדול אשומך
שם • וזה שם • וכלכל יוסף את אביו וגו' ועוד
נבאר בסוד משנה זו להלן בפלגות

מעשה

בר"א • כדרי ידעת סוד אלו החכמים שהם היו גדולי חכמי ישראל במעשה מרכבה ובסוד
שני סוד השפע כי אע"פ שהמלא כמה עמוד' גדולים בחכמי המשנה
ואגמרא לא כלם היו מן הבעל במעשה מרכבה • וכבר אול' בפרק ר' פלו' הוב כקי קמיה דר'
פלוני כשפעת וכבר היו אחר זה לזה כלל מרכבות וכן אלל נעשים ואהלוט וזהו עמטקי'
בסוד מרכבה • בסוד שני מנהגו של עולם ע"ג הנסים ולפי שהחכמים האלו היו מקובלים בתורה
אע"פ כמ"ס • פ"ל ר' יוחנן לפ' אליעזר תא ואגמרך מעשה מרכב' א"ל אחתי לא קשאי וכבר
דמ

פרש' מהנאון ר' אליהו זצ"ל

צבנת מענה

ספדו כל הלילה ומוכת מזה שמונה ידעת פסח' החכמים הנזכר במשנה זו שיהיו להרבות לספר ביציאת מצרים כפי שכל' שהרי מיוחדים בסוד מעשה מרכבה • ובכך ידעת מ"ש ספרו כל הלילה והיו מספרין • יותר רק בר"ע נכנס בשלום ויאל בשלום ואח"כ ההיטות שכלו תלמידיהו ואלו הנ"ע כו' • בסוד יציאת מצרים וסוד חז' הפסח בהלכותיו ובמלותיו • וכו' פלג ומרור ושאר הענייני' הדברים להם כלם נכללי' בשנה אלהית וקבלה יש בשנה אלהית השנה עליונה על היות • אלא החכמים משלשלת קבלת מעשה מרכבה מסיני עד העמוד הימיני החסיד ר' יצחק בני נהור בן הקדוש ר' אברהם שורש לקוש • ובאמת כי לכיוולא • באלו ראו לדרוש ולחקור על סוד מה נשתנה וסוד יציאת מצרים כל הלילה שלם וא"כ לא וראה היכן

מסבין • בכני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים פראותו הקלה: עד שביא

תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע ימן קריאת שמע של שחרית :

אמר רבי אדעזר בן עזריה הריאני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת

הגיע ספור יציאת מצרים וסוד הדברים הנכללים בהגד' זו שאנו רגילים לאמר • **אמר** ר"א בן עזריה • כבר ידעת מה שא"ל בנמלא דברכות במשנה תפלת הערב רשות וא חובה בענין הריני כבן ע' שנה ולא זכיתי שתאמר כי ר"א בר תמימסור • שנה היא לא היה ראוי למנותו ראש ישיבה לא מפני מעוט הימים רק לענין • שיהא א' מגדרי הסמיך היוזעים בסודות נפלאות וזהו חזון אלל סוד ר' יוחנן תא יצמיך מעשה מרכבה וכו' ומ"ש עד שדרשה בן וומא כבר ידעת מי הוא בן וומא בענין ד' נכנסו לפרנס וכן וומא א' מהם כל זה דוחק בדורה על היות סוד ספור יציאת מצרים • סוד ספור הנסים היו בלוי' ע"ל הנבזרה והיחל היו משנים מנהגו של עולם • ומתוך המשא • והמהן היו מוכירין היחך נעשה גם פלוי' ע"ל הממשלה העליונה והיו יודעים כח הטבע וכח הדבר המכריח את הטבע וזה ה' מעמד קדוש ועל כיוולא בזה אמר כל המספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח כלומר היו נכנסים לחדרי מרכב' ורואין בעין ההשגה היחך נעשו המים דם וגשלו האפרדעי' כאלו הם בעלמ' היו מלוי' בלחות הגם מהם • וכן לכל גם וגם אמנם מ"ש במשג' כי יציאת מצרים נו' כל ימי חייו של אדם עד שהגיע כח של מקרא שדרשו או ימי חייו הע"ה כו' • הגני רומז בזה סוד גדול נסתר בחייון משנה זו ולמה הוצרכו חז"ל לומר דבר זה דע כי בהיות י"מ ראש ועקר לכל הסודות שעש' עמנו יחברך וא"כ הנה יציאת מצרים סוד ועקר לכל • הטוב שעשה עמנו השי' וא"ל לי מכל שאלותי כל עקר גדול ואפסחת לך שגרי אורה כדי להעמידך על סוד המשנה זו אעפ"י שהדבר' ארכי' אקצר • דע כי היה לו לאדם לדרוש ולחקור מדוע ברא • בלעם ב' יצרי' ומחמק

צפנת פענח

פיו מרנאון רי אלי זצל יא

ישיש"י טוב ומטיב תה. גל. לברא באלס יז"הט
 ויז"הר. והלא היה יוסר טוב להיות הטוב לבד
 ולא שיעניק יז"הר כנגדו : המוכת חקירה זו דע
 כי ה"ה כל מעשיו ישרים מניד מראשית אחרית
 שהוא חסיד וברא הע"ה נחן
 וע"ה ב"ו ובע"ה"ו נחן
 והמעשים בכת ראויים
 ללאת בפועל ואיסור חור'
 שמודיע לאלה הדברים
 שבהם ילא מכת לפועל
 ונק' הע"ה עולם הנסיון
 והמכתן כי כדור רשות
 אלס מבור' בידו ורבה
 מ"ט הנה לפי המעשה
 יכל הנמול והסכר הטוב
 שאין לו מחסר : וגבול
 כאל' מה רב טובך אשר
 צפנת ליריך. ואם האדם
 דולה להרשיע את עמו
 והנה בידו חור' והטוב

יציאת מצרים פדירות :

עד שדרשה בן זמא :

שנאמר למען תזכר את

יום צאתך מארץ מצרים

כל ימי חייך : ימי חייך

הימים : כל ימי חייך הגדלות :

אמרים ימי חייך העולם הזה :

דקביא לימות הבשית :

ברוך

והישר מדרכת אותו לכל טוב ולכל שלום מי נרם לזה אדכן שלו רק ממנו ילאה אש היא
 אכלתהו וחלו לא היה באלס יז"הר לא היה ראוי לקבל נמול על כל טוב שיעש' אחר שאין לו
 מעכב ומונע : וא"כ צמא יז"הר חסידן גדול ושליו' למי שירצה לכוזר בדרך יוסר ואין בו
 שול ורשע מחלל השחר' מביטת לבנו' הריסותיו וזרפת מחלותיו ולפי' נמאלו ב' היצרי' גורר
 גדול בע"ה שהוא עול' הנסיון והמכתן : אבל לע"ה שהיא עולם הנמול אין גורר לזר טוב או
 דע שכבר היה מה שהיה ואין לשם כ"א קבלת נמול לפי המעשה ואחר הקדמה זו דע כי מ"ס
 ימי חייך הע"ה הוא סוד כל הטובות שהע"ה עוש' עמנו בע"הו בסיב' שילאנו מחמתם
 יוקבלנו התורה הנודרת מלכות יז"הר : על ימי חייך להביא לימות המשיח זהו סעס שאמרנו כי
 בזמן שיתול' ה' ערלת לבבנו ולא ישריר בנו יז"הר לא משע ולא הד"ר לו נתי' נקיי' דקיי'
 בשם נגיניהו הש' שאין זה הפסק חמרי וחקקים מקרא הנה אלהינו זה קיונו לו ונומרי
 חמה שדרשו נ"ה וז"ש ואלהם מים בשטון מחשבי ונומרי ועקר כל הטובה שאנו מוזהרים
 לה הוא יסוד יציאת מלרים וקבלת התורה וקיומה אשר עשינו בע"הו כי בעבורה זכינו לכל הטוב
 השטון לנו והכטמות לע"ה : וא"כ נמא פס' שאר' לשמן חסודר את יום צאתך מארץ
 מלרים מולל הע"ה בתחלה והע"ה בסוף ונמא הבל כלול ביציאת מלרים שהוא הסוד
 והעקר לגלגל הסוד לנח והוא חלבי בסוד חסן ומזה-הגודר ודי בזה למשנה או

במך

צפת מעבר

ברוך המקום ברוך הוא ברוך שנתן תורה
 כי כי העולם היה מחדש ב' פעמים
 בלילות וברפסותו א' כחילת בריאת עולם
 תחדש העולם בכללות כל העולם כולו ואח"כ
 בחלק תורה נחדש
 ברפסות לישראל ובכל דבר
 יש נגלה ועולם נגלה
 בשעה המפשה ועולם
 בתחשבה קודם התפשה
 וא"ל ברוך המקום הוא
 ואל בריאת העולם שכל
 זה אלו קוד"ן אותו מקום
 שברא מקומו של עולם
 וממנו נגשה העולם

שקדום אז יש ממנו שהם לדקום ותמנו שהם
דשני' ויש רק וכלי שהצדק והצדק' כי
לא יעלה על לב אדם שיהיה המצדק שהצדק
ההשוו' וכל שיעדיל להיות הכל לפני ממהו וכל
החקוק בה ולפי' אולי' כנגד ד' שנים דברה תורה
וכו' והנינו ומפני' עקר זה הנינו דבר גדול
שהכל תלוי בו ומפני' שהכל נשען עליו ידע כי
בהיות מבני האדם קצתם לדקום וקצתם דשני'
וקצת רשעים הנה אלה כור-היסוד וההסוד
וכור ג' וי' שאלר' תלמלה וכו' וה' ה'
יבדק בתורה אלו ה' בנות בד' קומות משותף
זה מזה ונפרשות דעותיו וכל' ח' חס'
ומפני' על יסוד גדול דעות שאלר' תלמלה חס'
כי הנה ההקדק חכם כחם כפי דעות' ליתעו' ו
וכזה הרשע והחס' ושאלו ידע לשלל כי כלם יש
לחס עקר - ואין ח' חס' דק לענין דעות
כלל כלל כסוד אלה' חס' כי חס' ההקדק דעות
ששים שוקדק אולכום' שחייב' בדרך על שיעור
זה בדרך חכם הרוי' שיעור כ' חס' משלו וכלם אלו
ראו' או כראו' או זהה התורה כוללת כל שיעוריה'
אלו' היה אומר החכם תלמוד כי חסויסון'
מברכין עלך בדרך חכם הרוי' כשיעור אולכום'
וכל חכם ראו' להשגיל' דבר זה החכם כי החכם
שהיה מדרך עליו ברכת אולכום' הית' דעות
בוללת

המקום הזה שברא אותו בראונו ומקיים אותו בראונו
וזה"ל הוא המקום של עולם כי וזלתי לא היה עולם
המקום הראו בראונו עושה את העולם המקום :
הראו הוא על המחשבה הבריאה קודם בריאת
העולם : בדרך שנתן תורה : הוא על ששת מתן
תורה : בדרך הוא על קודם מתן תורה (ואמר
מחילה בדרך על הפעולה ואח"כ על המחשבה
שהיה צריך להיות בדרך : במחילה המחשבה
ואח"כ הפעולה אך המחשבה האמר לנו לחקור
כלל ואי אפשר לנו להשיג כלל כי אפילו מחשבה
אדם אי אפשר לדעת כי מחשבתו וזה"ל אך ע"י
הוא מעשיו ודבורו אשר הדין לעמו נתגלה מחשבתו
אחר הפעולה לכך נותן הוריה על המחשבה אחר
הפעולה וזה הוא סוף מטעם מחשבת מחילה)
הענין שמה נקרא המקום וזה"ל שכתבנו אל
יעקוב שמה פעמים ואלל יצחק ואברהם :
פעמים דיינו אלל אברה' ג' פסמי' ואלל יצחק
סעם אלל וסעם הסיניע שורר זכן עכשיו שחבר אל
אלל יצחק' פעלום אלל ד' אחוה אלל של הלכה
וע' ואלל בכל המחשבה אשר אומר אל שפי אלל
אלל וברכתך וזה"ל בדרך המקום הוא כזה"ל :
בדרך הוא : התפיסה האברהם דה : בדרך שנתן
תורה : בדרך תורה : בדרך הוא : על השורה
שכתבנו בדרך ד' אחות של הלכה : כנגד ארבעה

בג'ס

פִּי מִדְּגָאוֹן רִי אֵלֵי וְצֵל יָבֹ

צנים לזרה תורה - כי ל' פעמים נחמיה בחזרה
מזוה' פסוק יצאת חללים - ג' כפ' בא ויחזק ב'פ'
וזה חזק ומשונים זה חזק בחלות שונות יודע
בעל הגדה - שם כעד ארבעה כני' ומחזק ביה
החלות שונות שבהם

ואחד רשע ואחד תם •

תבואה מההוא אומר את

והמשפחה אשר צדק

1990-1991

א. ימלא אדם בעולם
י. ענייך עמו

נודת חכמתו וחפצו לכל באי עול' שהשפ
אדם יכול להשיגם הן דיני המלוות בהם

בז' ולא נהרהר אחריו הפסח כל בן נכר

ההודעה העולם חלון

ד פדות ה' נאמנה
י רב מודים שדיא חסדי ב' לוי"ז שלב

באלוהי הוֹמָן חָכֵם הוּא כִּשְׁהוּא מַעֲיָד עֲלֻת

אשה וג' אר' הנה צללה צל
בדנועם דאומ' במנוח

הגן צפני הראוי לנו

עדות אלו חקים - דמשפטים -

כח. בשום אדם להשיג

לענין רצונו מאין כי לזה
"מנחם שירי" רצונו מאין

הַיָּד הַזֶּה בָּח וּנְתַחֲדָשׁ כֶּסֶף
אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְדוֹמִיָּהֶם שְׁאִי

בְּרֵאִיִּית יְמוּסַת אֶחָד שְׁנֵאֲמִין

שלא לראינו היאך התחיל ל

לאת יום השבת ואלע"ז - 17
מחצית פה"י - והה"י בד"ה

מהלך שלא היה מצוי שם

יצאת פענח

אלהינו אתכם : (נא)

אתה. אמר לו כהלכות

הפסח

מצינים קצת טעמים ולא הכל. כענין פרה
 אדומה ושעטנ"ו ושחור המשתלח ועגלה ערופה
 וזה קאי ואף אחת אמור לו כלומר שתאמר לו גם
 שטעמים הוא עמוק מחל כל אלו נקראים חקים

וזכר יצעת תשאל. ענינו זאת היתה התורה חקים שמקרינו בכם. וכן לכם רשות להרהר
 באמתותי. ואעפ"י שהסגן מקצרב בזה ואולי ח"מ משיבין עליהם בעינין. פרה-הודות ושער
 החמלה. ואפי' כנה מלות הנקראות חקים וחקר קרובות להשיג את הברואים עדות
 והנקראים חקים הם שקראם ל"פ פקוד' ה' ישרים משמח' לב ואו"ל לתי' הם משמחי לב לתי'
 כלם ישרים אלול כל' שיען וידע. סוד טעמים הנסתר וטעמים וסוד. תבואה הנק' משפטי' הם
 כל הדברי' שכל בני אדם מכירים וחולטת כענין ל' שומרים ושאר משפטים שחם מתקנים כדון
 הקצ' ב' כל אלה מועילתם. ויזהר אל כל בני אדם הנקרא' משפטי' ונפי' אשר ואלה המשפטי'
 אשר תשים לפנים טעמ' ידוע וזכר לבני אדם ונפי' אשר אשר תשים לפני' : ואחר
 ששוררנו על ג' שמות אלו. שם עדות חכם. שם עומק' הנקרא' : עדות ונקרא' חק' : ונקרא' משפטי'
 שהוא חס' על ג' אלהיות חכ' עומק' הנקרא' דברי חכם וכן הדברים ונבאחר בהנהגה חכם חס' ואחר
 כל התורה שאלות החכם הם מה שכל לעולם הנקרא' : עדות ונקרא' חק' : ונקרא' משפטי'
 ואחרי אדם כבוד מעלת הקד' הקד' שאין דרך להשיג לרוב עומקם שם עדות וסוד' לו
 החקים שם עומק' ביחוד אלה ה' : ואחר קרוב' להשיג ואחרים משפטים שם ידועים
 לכל אדם וכן דרך כל חכם לב כי אפי' במנות שם עומק' ואחר משפטי' חק' אחריה עד
 התורה והדעות המושגים כלם במהרה ינקט ואחר : שדועשן. סוד. אלא' החק' נקרא' לפ' סוד'
 ונחמד אדם כדרכו להודיע גדלות החכם אשר מה שגדלות החקים והמשפטים ונ' : והנה בכל
 חקים קושיא כי הנה תשם על הרעב בשא' מה העבורה הולת לכם : ואולי לכם ולא לו ונפי'
 שהולת את עמו מן הכלל : ואפי' הוי"ו. אמר החכם אשר צוה ה' אליהם תחכם במלת לכם
 וידי בכלן חקים חסי' : דע כי החכם יענין בראשם בשא' החכם אשה צוה ה' כי כלל עמו
 שהולת תכלות שיש ונפי' אחרים מן שיען משפטי' חק' עמו. ואלו רצוי ואחר
 בתכלה שיעורו הש"י אעפ"י שהוא בכלל עבד' הש"י : והנה הודיע בכלן מעלת החק' אלא הרעב
 תכנס שאל כלל עמו במ"ו ולא הוידעו שם בתכלה ונבאחר : ואמר מה העבורה הולת
 לכם : ואפי' שיען תלכם מן הכללי בתרונ' כחור מן החשך : : ואחר שדועשן. סוד. יא' לו
 לעצור חק' מדוע כלל בתקוה לו בשאלת החכם עדות חקים ומשפטים עד שדעה השוכה אף אפס

צפנת פענח

פיר מהגאון ר' אלי וצל י

כן על הקושיא הנ' נוסף על היריון של עבדים היינו שליומספי' לקושי' הנ' אמו' לו גם כן שהענין הוא שייך להלכו' הפסח ונראה בשביל הפסח בשביל שיון מפטירין אחר הפסח אפיקומן כלומר שיהא

הפסח נאכל על השבע ובזמן שבה במרוב' צא עמו תנינה אכל בזמן שלא צא במרובה לא כל עמו תנינה :

ורפי שהוציא את עמלו מן הכלל כו' - פירש באמרו לכם ולא הזכיר שם שמים כלל כמו החכם וזהו לפי שהוציא את עמו מן הכלל כפר בעיקר כלומר וכפר בעיקר שלא הזכיר שם שמים :

אמור לו צעור זה כו' הענין מה שחשיב כאן בעה"גדה היריון של שאינו יודע לשאול ואינו משיב היריון הכתוב בו על קושיא זו של שאלת הרשע כמו שכתוב בפ' בא ובי יאמרו בניכם מה העבודה כו' ואמרתם וזאת פסח דהיינו שדקדק בעל הגדה בסוקי' התורה שכלל היריונים של הנ' בניס כתיב והגדת לבנך ואמרת אליו ואמרת לבנך וכן אצל שאלת הרשע לא כתיב לא לבנך ולא אליו רק ואמרתם וזאת פסח והיינו שאין התורה חפץ שישבו לרשע ושידברו עמו כלל רק אחרת התורה שחאמרו בדרך כלל ואמרתם וזאת פסח כלומר שמתנה לומר וזאת פסח הוא לה' וזה כבוד לקמן בגדה פסח זה שאלו אורכלים כו' שגאמר ואמרתם וזאת פסח כי זה שייך למשנת ר"ז וכאן למירון הרשע אמר שאף אחת הקהה את שיניו כלומר בזה שלא חשיב לו כלל ולא מדבר עמו רק עם האחר היושב אחר כי מסתמא יש לו עוד בני בית וזה האחר לא שאל כלל לכן משיב לו היריון של שאינו יודע לשאול כלומר להאחר היושב אחר צעור זה עשה ה' לא ולא לו בלשון נכחר כלומר על

אחר לו כהלכות הפסח וא"כ נאיוו מאלו הנ' מדות יכלול ענין הפסח דע כי הפסח כלל בשלתן הוא מחלל עדות שאין מי שסבור בריאת העולם וסוד הפוך מערכה ע"י הגזיף ידע רק

הש"י הוא מחלל חקים שמונות הפסח והמונות דם ואווב וכיוצא בהם מהלכות הפסח כלם מחלל חוקים שאין כל בני אדם זוכים לדעתם והוא מחלל משפטים שהתועלויות מפורסמות לעיני כל העולם כי כל זה אלו עושים כשיאמרו מתגרים מעבדות לחירות ומינון לשמחה ומאכל ליו"ט וא"כ יהיה סוד עדות חקים ומשפטי' כללי' צ"מ ו"ש כי חק לישר' הוא משפט לאלהי יעקב וזהו תשוב' כל זה אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן עוד נודיע סוד תשובתו זו להלן ב"ה וא"כ נתמלא דברי החכם כפי מה שראוי לו ואחר שדברו בענין שאלת החכם נודיע סוד הפרישה שהחכם ראוי להיות מיוחד בה הגה אחר קודם פ' החכם לא תנסו ופ' והיה כי יביאך - ופ' שמע ישראל שהיא פרשה א' שבק"ש והיא כוללת התורה כלה תחלה וסוף ואחר בה ונגמם לבניך ובפ' הסמוכה לה אמר לא תנסו את ה' אלהיכם ועשית הישר והטוב וכו' וא"כ עשית וקיימת נ' פר' אלו שהם טהרת הגוף והנפש היו בעוה"ב לכן תסב ראוי לשאול מן החק' והמפסטים וא"כ דע והתבונן היאך דברי התורה כלה נאמרו בהשגלות ושלגהת קשורה בנחלת ודי בזה התעוררות במלת חכם

רשע חכו אמר מה הצעודה ונ' לריך אתה לדעת כי הרשע כפי מדותיו שלותיו לא הזכיר עדות או חק או משפט ולוקח הדבר בפניו צעודו' בהיות העבד עוש' הדבר מלד מורת ומאס כד' ואחר מה העבודה הזאת לכם

ובמלת

פירוש שהנאמן ר' אליהו וצל

צמנת פננת

על הרשע ואם ה' מדבר עם הרשע היה לריר
לומר ולא לך: אלו היה של סל היה נכאל בלשון
בסתר והיה מחותם שפתו בני ימי אשילה: ה' לי ולא לו ונו' ידוע שאין הנס נעשה רק
בעבור זה בו' עכשיו הוא מתקן הקושי ראשונה
של מה נשתנה הלילה
היה מכל הלילות והיית
שהלילה

**בְּעֶדְרָא וְאִם אֵתָה הַקְהָלָא
אֶת שְׁנֵי וְאֶצֶר לוֹ בְּעֶבְרָא**

**וְהָ עֵשֶׂת ה' לִי בְּצִמְתִּי מִצְעָדִים לִי וְלֹא
לוֹ: אֵלֶּי הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִנְאָר:**

**הֵם מִהוּא אִמְרָא: מִהוּא וְאִמְרָא
אֵלֶּי**

ונו' וסמך ליה ואמרתם וזה פסח הוא לה' ונו' ולא אמר בעבור זה עשה ה' כ"ל כפרשת קדש
לי כל כבוד וז"ע פ"ס כי בפי' החכם כשהזכיר שאלתו מה העדות והחקים והמשפטים ונומר היתה
התשובה ואמרת לבנך עבדים היינו ונו' והבן זה מאלד: א"כ תזכיר לדעת אל תשובתנו על כל
אלו במלת תם ובמלת מי שאינו יודע לשאל:

תם הוא אומר מה זאת ואמרת אליו ונומר הנה עקר גדול יש לנו למסור לך הנה כבוד
הנקרא תם וכבר ידעת זה כי הנקרא' תם החסרון דבק לו: והשלים האמתי הוא הנקרא
תמים וזה שאמר באלהם ההבדל לפני והיה תמים: ובי ע"ב חסר היה אלא היה שלם
שנשחן וחסר בנופני שלף היה מהול ולפיכך אמר בלוחה הפרשה וזוהו ענין חילת: ואמר
בדורה תמים תהיה עם ה' ונומר ואל יטעך מה שאל ביעקב ויעקב איש תם כי עדיין היה בו קצת
חסרון ואמתי נעשה תמים כשהשיג ונלא למלאך וא"ל לא יעקב יאמר שמך עוד ונו' דוק ותשכח
וכן איוב איש תם וישר ירא אלהים וסוד תם שאמר במחלת איוב הודיע שיהיה רדוף לאוהב
היסורין וז"ל בסוף כל דבריו וישן ה' את איוב ונומר לשמע און שמעתיך וישר על כן אחלם
ונחמתי דוק ותשכח: וכן שור תם מרחיקין ממנו זה הכלל סוף דבר זה שאמרנו ויהיה העקר
ואין להרהר אחריי ואם ימצא דבר סותר בדבריו הוי חולה כך החסרון: ונחזור למד שאנו בו
דע כי הסי' הוצרך לנגלל עניינים וסוד שיוגד ישמעאל מאברהם קודם יצחק: וימצא עמו קודם
יעקב: ויולד ראובן קודם לוי וכל אלו סוד' נפלאים ועניינים נוראים: והוצרך לננות
בדורותיו כי כל כבוד נושא מי שנים יש בדבר סודות נוראים: והעצם כי תלמדה לתם
הקרוב תפולה ותלמדה לתפלה הקרוב תנונה וז"ל החכם והרשע ושאנו יודע לשאל כי כולם
כלולים בפר' קדש לי ונומר וכתוב והיה כי ישאלך בנך מחר ונומר והעצם כי סיפס ורע
הראשונה יותר שיהא קרובה לחומר יותר היא עבודה עד שילך החומר וחסור ויזדקק ויבין
זה תלד וזהו עשם ישמעאל ויצחק ועשו ויעקב וראובן ולוי: וז"ל כל כבוד שיהא ואמר והלא
שם אברהם קודם ישמעאל והאמת ששם ואלו לא שם לא היה אומר וזה: שרי עקרה
ואברהם

צפנת בענה

פירש מהנאון ר' אליהו וצל יד

שהלילה הזה נתחייב במצו' מכל הלילות שכל הלילה
אין מחייבי' במצו' ומסר' שהכתוב קרא את הלילה
הזה יום ההוא כמו שכתוב והגדת לבנך ביום ההוא
בעבור זה ואמר יכול מראש חוד' כו' יכול מצעד
יום כו' בעצמו' זה לא אמרתי

אָדוּן בְּחִיּוֹק יְד הוֹצִיָּאתוּ

מִמְצָרִים מִבֵּית עֲבָדִים :

וּשְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לְשֹׂאֵל אֵת

פֶּתַח לוֹ שְׂנֵאֲמֵר

וְהַגִּדְתָּ לְבִנְךָ בְּיוֹם הַהוּא

לֵאמֹר בְּעֶבְרִי זֶה עָשָׂה

לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם :

יְכוֹל מְרֹאשׁ הוֹדֵשׁ • תִּלְמֹד לֹמֵר בְּיוֹם

הַהוּא אֵי בְּיוֹם הַהוּא יְכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם : תִּלְמֹד

לֹמֵר בְּעֶבְרִי זֶה • בְּעֶבְרִי זֶה לֹא אֲמַרְתִּי אֶלָּא

בשעת

ואמרהם אמר הן לי לא נתתי ודע הכלל העולה
מכל זה הוא מובחר והיריותו יך מוננו כאשר
אמרנו למעלה • ח"כ התבונן כי כשאמר במקום
זה והוא הענין בפרשה במ' שקראו ממנו • ואמנם
נמצא בפרשת יציאת מצרים

והיה כי יאמרו

אליכם וגו' שהיא שאלה

הרשע ילודיע כי מן

המקומות שאין בהם יראת

שמים לא ילמוד אדם

בהם רק תענוט ורשע

וכל מזה רעה • ולפי

שישאל שדרו בין המצרים

שאל לקח' שלא למדו

המעשים א' האספסוף

שהיו עליהם עמהם

אמרה תורה שעתידי

לנאת מהם בני ישראל

לשאלה זו ולפי' כללם

בלשון רבים כלומר מן

האספסוף המעורב • עם

ישראל ואמר כי יאמרו

אליכם בניכם • אבל

בחסד כללו בלשון יחיד

פיוחד לדיק כי ישאלך

בנך מחר לאחר ושאינו יודע לשאל בפ' מצרים משבו וקחו לכם לאן וגו' והנה כלל הרשע בלשון
האספסוף שהיו לשון רבים ואמר כי יאמרו אליכם בניכם וגו' ח"כ די בזה לכל משיב •

וּשְׂאִינוּ יודע לשאל כבר כללנוהו במלת חס • והנה הבן שאינו יודע כלל בפ' בכו'

שכתב לו ופ' מחר והגדת לבנך והבן מלת והגד' כי היה לשון המדב' בחו' ומקרה שיני אפי' קור'

ורשע בלשון גזיר כדור עורפך ומכאן שכתב לו' אף אתה הקהה את שיניו ואמר לו • אמנ' מה

שכלל מחר והגדת לשון בנך פרט לשאינו יודע לשאל לפיכך לא סמך תשובה זו לשאלה כאשר

בחסד ותם כי בחסד אמר שאלה וסמך ליה תשובה כי ישאלך בנך מחר לאחר מה ואת

וגומר • ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה וגו' • וכנס אמר כי ישאלך בנך מחר לאחר מה ואת

והיתה תשובתו בחוק יד הוציאו וגו' אבל בשאלת שאינו יודע לשאל לא סמך תשובה לשאלה

כי הרשע אינו רואי להשבו' רק לשבר חמלעותיו ושאינו יודע לשאל אינו רואי לתשובה כי

להודעת ענין והבן זה מחד והמלא בהם מפתחות שהשערים סוגרים בהם ואין דרך ליכנס עליהם

רק ע"י קבלה או סיוע עליון יתגדל • והתבונן כי בדעת מחר והגדת תשובה שהיא קשה בנידים

ולחנם ולחם אמר ואמרת בשניהם • והבן זה מחד • ואמר אשר תבין העקר שחברתו בידך

פרש מהנאון ר אליהו זצל

צפנת פענח

מתחילה עובדי ע"ו כו' - פירש שהיה ב' במקום זה חלש מהיכן דרשו מן ושלטו יודע עיניו גלות גלות הנפש וגלות

הגוף: ומהרש חתילה גלות הנפש ואח"כ גלות הגוף: בעבר הנהר כו' - כי כמו שמפסיק בין

ארץ ישראל לחוף לארץ הירדן כן למעלה מפסיק בין ח"י העליונה לחוף לארץ נהר דונור וע"ו

הסוד נאמר בעבר הנהר ישוב אבותיכ': וארבה את ורעו - לבני קטורה: ואחז לעש כו' כדי שלא יחל לו חלק אצל יעקב:

בשעה שיש מצה וסרור מנחים לפניה:

מתחלה עובדי עבודה זרה: היו אבותינו ועבשיו קרבנו המקים לעבודתו שניאמר ויאמר יהושע: אר כר העם כה אר יי אלהי ישראל בעבר הנהר ישובו אבותיכם מעורם

מיוחלת ומבדיל' בהכרח משאר אומות הגה הכרח' לאומה שיהיה עלו' להיותה מיוחדת לעבודתך

ואלו הכרח' אותנו ג"כ היינו עושות ונומרו' ר' לונד' - ואם אחי סבבת להיותנו רחוקים מתורמך מדוע חשבינו ואחיה גורם להיות אלו טובים ואלו רעים - והיתה טענה זו חזקה עד מאד ואין מי שיוכל להכחיש' - ולפי היות הדבר הו' לומר כי ח"א היה בן - רשע גמור שהיה תורם ונקרא תורם ע"ש שטורית אלו של הב"ה בכל יום והנה הודיע במקום זה עקר וסוד גדול להיות אומה ישראל' מיוחדת לשם ולא מזל הכרחה ב"א מזל אלה' שליח' ובחור' וחפץ ודגן והנה מבאר דע כי בהיות ח"א בן תורם לדיק בן רשע' - והנה ח"א מעצמו התעורר להמשיך אחר החקירה העבודה האמתית ואין וחקר בחקירות סדרי העולם עד שהשיג מחוכן את טרואו ונגלה עליו דה"ק שהיה ראוי להגלות לו וא"ל לך מאריך וגו' ואכרעה מברךך ומקללך וגו' ואחר דבר זה שמע יסוד מוסד על שרש אמת שאין אחריה כמותה - דע כי בהיות הש"י אל אלוהים ואין עול ואינו מריע למי שאין ראוי ואינו רואין שהרע בעבור אהבת ישראל לבמה אומות מ"ה וגם נקמת' מיד לויביהם ונהפך להם לאויב בעבור אהב' יש' ואלו היה הש"י עש' דבר זה בלי סבה ובלי ענין היה משפט מעוקל ואין וחמם ואין ראוי לאחד מגני אדם שסם רימה ותולעה לנקום נקמת' מי שאינו קרוב ב"א גואל הדם - וב"ש בהיות הש"י משלה מכות ויגושין ב"א מ"ה בעבור ישראל ללא ענין וללא משפט ישר ומפני ענין זה הוצרך ימ' להודיע לנו כי כל דרכיו משפט גמור אין בהם נפתל ועקש והתחילו בהנה' ואמר שאלו הטיב הש"י לישראל הטובה גמורה ויפרס וירכ' ויעש' גוי גדול ויפסד' מיד לויביה' וינקו' נקמת' למה לחג' עשה כ"ו - אכל כל

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

היה הש"י בוחר באומה ואחר הקדמ' זו דע שאלו היה הש"י בוחר באומה

צפנת פענח

פי כרגאון ר' אלי זל

ברוך שומר הבטחתו • ברוך הוא • פירש להשלימו כי הנה אברהם שהוא אביהם של אומה זו היה כבי' אביו ואביו רשע נמור ע"א והוא מעלמו חקר ונתעורר לדעת ולהכין יד ולברר וללכץ אחת סדרי עולם והוא לבדו היה קדמון ואין עוד מלבדו ונשתוקק ונכסף להשיג את בוראו והתחיל להודיע ולהכריז לש"י אל עולם עד שלקחהו ונתנוהו בלוד כש"י להשרף ולא פסק מהלכדיו עד שנמלה עליו והנילו מן האור ואח"כ הניח בית אביו ונצח משפחתו והלך גולה ומטולטל מעיר לעיר ומתקום למקום מכריו אלהות הבורא וסכל בעבורו כמה נסיונו' בגופו ובאשמו ובממונו וכבנו יחידו ולא חשש לדבר בשולם רק לנמור חפץ הבורא יתברך כד"א כי נשבעתי נאם ה' כי יען אשר עשית וגומר כי ברך אברך וגומר א"כ הנה נתן טעם חזק וסבה גדולה כי כל טוב שטיב ה' לזרע אברהם ושיריע לאויביו כי הכל הקדים לעבוד לפניו א"א וכי כל מה שיעשה מכאן ואילך להטיב לש"י ולהריע לאויביהם יהיה בעבור אברה' אביהם ואפי' הוצרכו לו מתחלה ע"א זכו' הא להודיע הש"י אל האומ' הושת להיות מיוחדת לו משאר האומות כי מראש ימדם התחיל א"א מדעתו ומבחירתו להיות עבד הש"י וזהו אמת בניו ואם זרעו לעבוד את ה' כד"א כי ידעתיו למען אשר יזוה וגו' והנה נתבעלה טענת האומות לע"ל לומר שהוא בחר ביש' מלך ההכרחיה להיות עבדים לו • והסבה הכ' מכל מה שייטיב לזרע אברהם או ירע לאויביהם כי הכל עושה בלדק ובמשפט שהרי אביהם הקדים לעבוד לש"י עבודה שלימה עד שהוטלה עליו חובה להטיב למטיביהם ולהרע למרשייהם כד"א ואברהם מברך ויהנה נמלא זה שאמר מתחלה ע"א זכו' ואמר התחיל הסבה להיות אומה זו מיוחדת לש"י וזה בגלות שכל ליד שנת וכן זה חלד ושומר זה העקר • ואל יליו מעיניך וז"ש ועבדו קרבת המקו' וגו' מלכאולך לא ובדוק אתר ששני מתחל' ומתחל' מוסכת' מתחלה ועד סוף למ"ש כי התחיל בחרת וסוים ביעקב ובניו •

ברוך שומר הבטחתו **לישראל** • **ברוך** הוא • **את אביכם את אברהם מעבד הנדר ואולך אותו בכל ארץ בנעו ואברהם את זרעו ואמת לו את יצחק ואמת לו יצחק את יעקב ואת עשו ואמת לעשו את הר שער קדשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרימה :**

ברוך שומר הבטחתו **לישראל** • **ברוך** הוא • **את אביכם את אברהם מעבד הנדר ואולך אותו בכל ארץ בנעו ואברהם את זרעו ואמת לו את יצחק ואמת לו יצחק את יעקב ואת עשו ואמת לעשו את הר שער קדשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרימה :**

פי' מהנאון רי אלי וצל

צמנת פענח

אחיסנה: והענין באצל הקב"ה נתן קץ וחשדון על ומן הגלות לא נתגלה מחיה ומן להחזיר לחשוב ואם ישראל וזכין ומחיל ומן קודם ומחזיקים מנין הקץ תחילה וזהו וכו' אחיסנה

אחיסנה: והענין באצל הקב"ה נתן קץ וחשדון על ומן הגלות לא נתגלה מחיה ומן להחזיר לחשוב ואם ישראל וזכין ומחיל ומן קודם ומחזיקים מנין הקץ תחילה וזהו וכו' אחיסנה

הוא שתקדוש ברוך הוא

חשב את הקץ לעשות

בשם שאמר לאברהם

אבינו בברית בין הבתרים

שאמר ואמר לאברהם

ירע תרע בי יריחיה וירעה

בארץ

שגולד יצחק ל' שנה מפני שאברהם היה בן ק' שנה: והנה מעמד בין הבתרים זריכין אלו להעיר עליה כי א"ל ע"ה אחר הן לי לא נחת ורע והש"י א"ל אשר יאל מחשיך הוא יירשך: כי מולד יצחק סי' חן ממערכת הככבים ואין לככבים חלק ט' כ"א הכס' לבדו כד"א כי חלק ה' עמו ולפי' אחר הכט נא נשמימה וכו' כה יהיה וירשך: כלומר

ואם ח"ו לא וכו' מחזיר מומן המאחר וזהו שאמר כאל שברך הוא על שהקב"ה חיבב את הקץ של כד' מאות שנה לעשות כמו שאמר לאברהם אבינו חייבך מאתו ומן שאמר לאברהם אבינו: כי גר יהיה ורשך: כלומר ועוד חסד גדול עשה לנו הקב"ה שחשבו לנו בלותן כד' מאות שנה מה שהיה

התבוננת וראית שאין ראוי להיות לך בן חסר' מלד מערכת הככבים א"ל הן א"ל א"כ צריך אני לבדא ולחדש עולם אחר שקול כנגד כל הע"הו שנאמר כה יהיה: וע"ז הנביא ע"ה כה אחר ה' נותה השמים ויוסד ארץ ויוצר רוח אדם בקרבנו: והוא מולד יצחק שקול כנגד מערכת שמים וארץ ואומר אחר זה והאמין בה' ויחשבה לו צדקה ואר"ל מי חשב למי אברהם חשב לבדא ית' ענין זה לצדקה כלו' אם יעשה הש"י דבר גדול כזה אינו מלד שאני ראוי כ"א מלד חסדיו ית' ולצדקתו כי זו היא דרך החסידים למצט עמאם ולפי' אחר ויחשבה לו צדקה והנה אחר זה א"ל אני ה' אשר שולא צ"ח מאור כשדים ונומר וענה ואמר במה אדע כי אירשנה: והנה במקום הזה מקום עיון עמוק כי היאך לא פסקת מענין הורע שה"א שני סדרי בראשית ואמר בענין שהוא קרוב להיות במה אדע כי אירשנה דע כי תלולה תלולה להיות אברהם מתקבץ אחר מדותיו יתברך אחר רבות העולמים אזה הנאצז לא לתת לי הארץ לרשתה הנה אני יודע באתם שתמור הבטחתך ויתן לי הארץ א"כ בליזה דבר אדע להיות בני וזכ"ס שירא את הארץ ולא חזו"אם ממנה בבבא עבירות כי לכן אחר במה אדע כי אירשנה ולא אחר כי תמננה לי והש"י לו הש"י שיתן לבניו סדר הקבננות שבה יתבשרו וכו' א"ל קחה לי עולה מסולשת והעת לקצר בענין זה בבאן וא"י כי הש"י אחר לאברהם כי מאחר שנתן לו ברית שתהא קיימת לעולם עם ורשו וז"ל מה יפאז אם יתפאז בניו להיות בני בית כפי הדין הראוי והודיעו יסב' כי בברית בעוונתם נכללז בל' מ"כ פנים א"כ בעונם ניהנס לעולם הבא א"כ בעונם הנוץ בע"סו וז"ל והנה אימה חסכה גדולה נושלת ע"יו ואור א"לז הוא צער סוף ושלשלו ובעבודת מלכות ואור חסכה הוא ניהנס בארץ ידוע בקבלה לרו"ל ואמר לאברהם: שיבדור לבניו לאיום דרך שירטה מאלו שני מיני צפורה ובקצ' רחמים שיבדור היו"ר נקל ובכר לה' הגלות ואחר ידוע תדע כי גר יהיה ורשך וכו' - וז"ל נטת מכסתת עון ואמננס י' לנו לחקור הנה חקירה גדולה נכונה: וסוף כי טעם הגלות

צפנת פענח

פ"י מהנאות ר' אלי וצל מו

אשר במצרים הוא לסוד גדול וזה כי מאחר שהש"ח בחר בדרך אברהם אלו לא יחנה בגלות אלא להם לקבל התורה כי אלו הרבה אותם והפרס והשפעם כל גלות והיו מתאווים בדרך ומצליחים עליה והם מבלי תורה מקובלת מפי הגבורה היאך היו מקריחי' להוציא' למדבר ולאסור עליה' כמה דברים שהיו רגילים בהם בין במהלכו' בין בעריו' בין בשא' ואלו יתעכב לך' מהם היום לאכול כשר או לשחות יין אלו מנעמיו' לרוב אחר שאנו מורגלים בהם כ"ש באיסור תרי"ג מלות לדורי דורות היש דבר קשה אצל יצרו של אדם יותר מזה והנה הולך יתבדק להגלות' במצרים כדי שיפרו ויהיה

בְּאֶרְץ לֹא יָדָעוּ וְעִבְרִים יָעֲנוּ אֹתָם אֲרֻכָּה מֵאֹת שָׁנָה : וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּן • אֲנִי וְאַחֵי בִן יִצְחָק בְּרַכּוֹשׁ נָרַד •

מנביה רבוס • והנאות לבבות • ער שמיע למצולט מדים • ומו מלה המצות במקדם •

וְהָיָה שְׁעִמְרָה לְאֹבֹתֵינוּ וְקָנוּ : שְׂרָא אָחֵר בְּכָרְךָ עֶסֶד עָלֵנוּ לְבִלְחֵינוּ

הבעתוהו מתקיימת אלס במצרים ולא היו רשאי' לגאס מחנה כי כלם תחת שעבוד המלכות היו עומדים וכל זה סבה כדי שלא יתפורו למקומות אחרי' כדי שיהיו כלם מוכני' ומקובלי' וכששלח ית' למרעה' א"ל נך אמור להם לישראל תרי"ג מלות י' כס לקבל אם אתם מקבלים הגני נוכל אתכם ואם לאו היו כהיוותכם וכך הית' ההסכפ' במצרים כד"א בהוציך את העם ממצרים ונמחר והסוד כלו רמזו בם' זה שמי לעולם וכו' : וא"כ נמצאת גלות מצרים לקבל התורה סבה לגמול הטוב והגדול הנשפע עלינו מחתו ית' ואחר זה עלינו לחקור שלא אחר ידוע מדש כי נר יהיה זרענו במצריכי' לא נור על מצרי' אך אחר בדרך לא להם לפי שלא יגזור הדיןשד שיהיה החי' ראוי לאתו הדין ח"ש ודור רביעי יאסר הנה וגו' אלאמל"מ"ס וגם את הגוי אשר יעבדו וגו' הנה הכ"י האמר ונצ"ח מדבריקו' חבש' או' סוכב נלעז' וענינו' שהבי' הרע' בארצתמרי' ולכל שחר הארצ' ונמצא' החבשו' במצרי' ומכרועל מוס כל הכס' בארצתמרי' ובארצתכעש' והאנ' הכל במצרי' והאנ' הכל בארצ' מרע' כדי ליהות מנו וסמור לאחר' כן ילא ברכוש גדול כי הכ"י אומר ועושה גזר ומקיים ודי בזה למדנה וכו' •

וְהָיָה שְׁעִמְרָה וכו' מחל' ואילך מתחיל טוד הכגדה ופס' שרלי' לשודר עליו מדוע נהר' ההגדה מתחלת משנה זו עד ונשעם

שהיה כי נר יהיה ורעך ועבדום כלומר ימי שעבוד • ועינו אותם • הם פ"ו שנה של ימי עינוי שמענה שגולה מרים מתחיל ימי עינוי וע"ז נקראת מרים שאלו החזילו ויממרו את חייהם והכל ביחד לא היה רק ד' מאות שנה נלא היו במצרים רק רד"ו שנה והיה נחמר קל וחיוב את הק"ו שנה שהיו כשאר ארצות נ"ב באותן הד' מאות שנה : וגם את הגוי אשר יעבדו כו' • וגם הוא מ"ט שצרי' טומאה ואת הוא לרגל התחנותה של אבות נויקין (והיינו כי הטומאות הן מן הארץ משורש הנוקין הן מן השמים כי לפי דרך יסוד הארץ השכל נותן לכלל יויק איש את רעהו וכתיב את השמים ואת הארץ • הרי שורש בריאת השמים שמתנו

נמשך המויקין נקרא את ובארץ כתיב זאת שהוא לשון מוספת שהוא לשון גם ואחר וגם שהוא מספר מ"ט שצרי' טומאה) ואחר' כן ילא ברכוש גדול כלומר שחלה עושה הקבר' נקמה בדשעים ואחר' כן עושה סודה לנדיקים • **וְהָיָה שְׁעִמְרָה** לאבותינו ולנו פו' • **פירש'** הכנענה שהנעית לאבותינו שיהיה עמנו

פיי מהנאון רי אלי וצל

צפנת פענח

ובחופתים כלם נחשני' בם' הנדה אשר בסדר והיה כי תבא הנדה' היום לה' אלהיך אחי' ונ' ונצק אל ה' ונ' ויואלו ה' ונ' הנה ע"כ סדר המקרא' ועליהם יסדו רז"ל סדר ההנדה ולכל ענין וענין מן הענייני' הנכללי' בפסוק' אלו נתנו ראי' במתי מעט ונתן לנו ראי' ש' בע' נפש ונומר וכן לכל ה' וא' ששוררנו על סדר ההנדה נחזור לבאר משנה זו ולו' ידוע כי כל נדרא מן הנדראל' לא היה נדרא אלו לא היה מקב' כח מן הככבי' והככבי' מן השכלי' וכפי עלי' הככבי' ורדהם תחיה מעלת הנדראל' ורדהם חזן מ'שראל

שאינה תחת ממשי' דבר כאשר אמרנו אבל הם חלק הש"ת והרי קיומם תלוי בחפץ ה' ואין לך דור שאין מכביטין את ה' וכשמשכיחין אותו מסתד פניו מהם והרי הם לאכל ולמי' אמ' שלא ה' בלבד עמד עלינו לבלותינו וכו' והנה רחמינו יח' לא יקפנו עלינו עד כלה כא' כי לא יטוש ה' את עמו ונ' ולפי' ה' ב"ה חזון ופני' אלינו לפון רחמינו ומליו אותנו' ולפי' אמר אלה ש"ה' מנילו מידם - א"כ בין והתבונן על סוד שהנהיה בגויה עליו והגני וזכרם כבוד נכון וקרוב ב"ה - אחי' אובר אבי ידוע כי כל דור ודור כפי כמו כך נסיונו כי א"ה ע"ה שיהי' ראוי לקבל הנסיונות בניהו ית' כא' ה' לדיק יבחן - וכן יחזק וכן יעקב ע"ה הולצנו לומר עלי בסכנה גדולה יותר מסכנת מלכ' עבר' עליו וז"ש שפרעה לא נור אלא על הוכי' ולכן בקש לעקי' את הכל - הא לך פשר הדברים כי ב"א מ'שראל לפי כמו סבלנותו וכן יסוריו אס כמו יפה מקבל יסורין גדולים ואס כמו רע מקבל יסורין מועטין כא' ה' לדיק יבחן ונאמר - וכבר המשילו ו' שני

עמנו היא עמדה לאבותינו ולנו והיינו כח"ס אנו אותרים בדבור אהבה רבה ובערב אהבת עולם לפי שהנהיה רבה מירושא אהבה גדולה ואהבת עולם הוא אינו אהבה מחמת עמדה רק אהבה משולם ולכן בבקר שהוא דוגמת הגאולה או ז"ל אהבה רבה שאהב אבותנו אהבה גדולה מחמת עממנו ובערב שהוא דוגמת הנלות אנו אותרים אהבה עולם שהאהבה הוא מחמת שהכניח לאבותינו שיחיה אהבתו עלינו לעולם מחמת אבותינו ולא מחמת עממנו - והק"ב' מנילו מידם - פירש שס' הקב"ה נקרא על שם כלליות השתחו' יח' -

דברותינו יא'לא שפבל דור
ורור עומדים עלינו
דברותינו - ותקרוש פרוך
הוא מצילנו מידם :
צא ולמד מה בקש לבן
הארמי לעשות לעיקב
אבינו שפרעה לא נור אלא

ער

שהסב' בחינות חסדים ונבירות והקדוש נקרא בעשותו דין בעולם או נתקדש שמו בעולם ומתיראין ממנו וידעו כלם שהוא מופרש מכל וכן אחי' מלת הקדוש מורה על דין כח"ס בתיקוני וזה תיקון יח' בסוד וקדשת את הלויים וברוך הוא - נקרא על חסדו אשר נבר בעולם וע"ה נחברך בפי כל וזה הק"ב' - הקדוש על הגבורה אשר הוא עשה וברוך הוא על הטובות אשר הוא עשה ואמר ברוך הוא שחסדו גנו ונעלם רק ע"ה הגבורות לתגלה קצת מחסדו הנעלמה ולכן אמר תחלה הקדוש ואח"כ ברוך הוא וזה שחמר והתגדלתי והתקדשתי והתגדלתי בהטובות אשר אעשה או - והתקדשתי בהקמות אשר אעשה וזה כאן והק"ב' באלו ה' בחי' מנילו מידם מ' ידוע שמה ימין ושמאל -

צא ולמד פי' אף על פי שאין אנו מרגשים צניסים אשר הוא עושה תמיד אע"פכ הוא עושה תמיד נפלאות גדולות לבדו ולא ולמד מלבן הארמי כלומר שבהשקפה ראשונה לא נראה הרעות אשר עשה לכן ליעקב ואינו ידוע לנו מה

בקש

צפנת פענח

פירש כהנאון ר' אליהו זצל י"ז

ביקש לכן הארמי לעשות ליפקד ופע"כ המיד
עליו הכהוב לרמי אוצד אזי אלף ע"כ הוא ביקש
לעקור את הכל והקב"ה הופך לטובה כן הוא
עושה תמיד נביאים עמנו אלף שאין אלו מרגשים
אנוס ע"פ הדבור •

פירש שהוא היה

אנוס לירד למגרים שכן
היה גזר עליו שיבא
מגרים ועשה הקב"ה שיבא
ע"פי הדבור למגרים
כמ"ס רז"ל ראו היה
יעקב אבינו לבא למגרים
בשגלות של גדול
אלא זכותו גרמה לו להיו
שומר כאן בע"הגד אנוס •
אלא שזכותו גרמה
שיבא ע"פ הדבור : שלא
ירד להשתקע • פי'
להיות שם שקוע אלא
לגור שם לפי שעה שאם
היתה כוונתו להשתקע
לא היו יכולין להנאל •
אך זאת היתה מלת
הקב"ה שלא היתה מתחלה
כוונתו אלא לפי שעה :
במתי

מַרְעָה לְצֵאן אִשְׁרָל לְעִבְרָה בִּי כְּבֹד הָרַעַב
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעָתָה יֵשְׁבוּ גַּם עִבְרִיָּה בְּאֶרֶץ
נָשָׁן :

במתי

וזכו ושכתי בצלום אל בית אבי ונומר ולפי שהיה אנוס ע"פ הדבור ולא ממנה מפני אנוס הרעב
ובהסתחת השכינה ודעתו לחזור לא"י אם יוכל וזכו מלמד שלא ירד להשתקע אלא לגור שם
מפני אנוס הרעב שא"ל לגור בארץ בלנו כי אין מרעה גומר בינה שעה וזאת

במתי

ט

עַל הַזְכָּרִים : וְלִבְּנֵי בְּקָשׁ
לְעִקּוֹר אֶת הַפֶּדֶר : שְׁנֵאֲמַר
אֲרָמִי אֲבִיר אֲבִי יוֹרֵד
מִצְרִימָה וְיִנְרָ שָׁם בְּמַתִּי
מָעַט וַיְחִי שָׁם לְנוֹי נָדוֹל
עָצוֹם יָרִיב •

וְיִרֵד מִצְרִימָה • אֲנוֹס עַד
פִּי הַרְבּוֹד : וְיִנְרָ שָׁם
מִלְמַד שְׂרָא יִרֵד לְהוֹשִׁיָּתָהּ
אֲדָא לְגוֹר שָׁם

שְׁנֵאֲמַר וַיֵּאמְרוּ אֶל פֶּרְעֹה
לְגוֹר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן כִּי אֵין
מַרְעָה לְצֵאן אִשְׁרָל לְעִבְרָה בִּי כְּבֹד הָרַעַב
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעָתָה יֵשְׁבוּ גַּם עִבְרִיָּה בְּאֶרֶץ
נָשָׁן :

שאין האומן מכה על הסדן וכו' ולא היוצר
בדק בקנקנים רעטו' א"כ בין והחבונן הכלל
הגדול סוה שרמזו במקום זה כי הוא עקר לכמה
מקומ' של יכורין אשר בלו בתור' כנביאים
בכתובים ובמ' וימב' ענין חיוב ור' עקיבא
ודומיהם •

וירד ממצרים אנוס
ע"פ הדבור וכו'
ו"ס מ"ג כפ' עבדים
היונו וכו' כי לכך
היוצר ית' שהוא יסדל
המערכות העליונות
ויוליאם משם ביד חזקה
ויו"ס אנוס ע"פ הדבור
החבונן המרפא הגדול
הזה הלא הוא פי' לכל
מ"ס למעלה וסוד אנכי
אעלך גם עלה • וינר שם
מלמד שלא ירד להשתקע
ידוע כי כל הארצות
המיוחדות לפי השמים
והמערכות העליונות אשר
עליהם והנה א"י לבד היא
נחלת ה' ותלקו כי היא
נקרא ארץ והנה ורע
אברהם הם ורע ה' א"כ מן
הדון להיות העם המיוחדים
לחלקו יושבים בארץ
לשמו הגדול והנה יעקב
הנדיק היה עליו יואל'
א"י קשה עד מאד לסוד
גדול שאמר כי ישראל
הדר בח"ל דומה וכו'

וזכו ושכתי בצלום אל בית אבי ונומר ולפי שהיה אנוס ע"פ הדבור ולא ממנה מפני אנוס הרעב
ובהסתחת השכינה ודעתו לחזור לא"י אם יוכל וזכו מלמד שלא ירד להשתקע אלא לגור שם
מפני אנוס הרעב שא"ל לגור בארץ בלנו כי אין מרעה גומר בינה שעה וזאת

פירוש שהנאון ר' אליהו וצל

צפנת פענח

במתי

מעט כמ"ס בשבעים נפש כו'
כמ"ס ותחפרהו מעט מחלוקה
מצינו כל הנאון

והיינו כי המלאכים
שערי בינה וע' פנים של
מלא ועשרים שנה כנגד
נאון שערי בינה וע'
פנים של תורה ובשנה
שלפניה נגזר עליו שימות
והיינו ותחפרהו מעט
וכן כמ"ס היו שבעים
נפש כנגד עי"ן פנים של
תורה וחשב כס' וינש
מ"ע בני לאה לבד ושא'
לבד ובין כולם הוא עי"ן
ויהי שם לנו גדול
מלמד שהישראל
מזנינים שם - פירש שני
הוא אומה - ואומה נכרת
מחברתה כל דברים
ללשונותם באלוהים
למשפוחים בניהם ופי'
של בניהם הוא
בנימוסין וכן כל אומה
נקרא גוי ע"ס שהוא
גוי

במתי סעט בפה שנאמר

בשבעים נפש ירדו

אבתיה מצרימה ועתה

שעה י' אלתיה פכוכבי

השמים לרוח: יהי שם

רנוי גדול מלמד שהיו

ישראל מצינין שם עצום

שנאמר ובני ישראל פרו

וישעצו וירבו ויעצמו במאד

מאד ותמלא הארץ אתם

ורב בפה שנאמר: רבכה

בצמח השדה נחמתיך

ותרבי

במתי מעט כמו שנאמר כי כל ע' נפש
שירדו למצרים הם לכוננה ידועה כי
השם בדמיון סדרי שמים אלו כנגד אלו כלאות'
כה יהיה וזכר ועד שיהיו עולה בסוד ע' לא
יאלו מן הארץ וקבלה
בירדו כי ע' בסוד של
שמי' עליונים בשמים
אשר הם מושלים על כל
בני עולם ואליה נחלקו
כל סדרי בראשית בסוד
ו' ימים ובסוד ו' שנים ו'
שבתות שנים וזין שם
יותר מזה ומאלו הע'
נשתרבו כל הנפשים ואליהם
יחזרו ולפי' היתה מעלת
ב"ה בסודיה
ע' וקנים אספה לי ע'
אז ע"ס ע' פרי החג
של האומה נכללות עובדי'
ישראל כד"א ונברכו
בך וגומר ובעבור ישראל
יתברכו כל העמים כאשר
בדור' העגפני' מתברכו'
בהתבר' השם ולפי שראוי
לכב' השם שבא' הוצר לו'
שם נפש ירדו אבותי למצרים
משם ואילך נשתרבו

העגפנים ואחר ופתה שמך וגו' ואין לחוש ממ"ס ויוסף היה במצרים כי כלם נכללים בכלל הע' א"כ
התבונן סוד השנה זו - ויהי שם לנו גדול הנה תורתנו הקדושה מעיר' ישי' בתת' שנוני' הלא
ידעו מה שהקדימה לומר לא יוכלון המצרים לאכול את העצבים לחם וגומר - והנה בדור' ישראל
נחשבים ונחלף' אל האומות היא הסבה לעצבתם ושלא יוכלו להתעורב בהם ולפי' אחר ויהי שם
לנו גדול וגומר גוי משורר ומשורר דתו מדעיה ומנהיגו רחוקים ממנהיגיהם וכלם נבזים ושפלים
בעיניהם אולם היו מצינין בקצת מלות שנגזרו מן האבות הקדושים בדרך קבל' כאו' למען אשר
וגומר ולפי' אחר משנה זו מצינין מלשון ציון והכן זה - גדול ועלום שנאמר ובני ישראל וכו'
מה שצריך לדע' כי כל בטחון שבטותי הש' לא יעמוד ולא יסמוך עד שיגמור בשמונו הגדול
כאשר עב' אשר אש עיני' את אשר דברתי לך - והנה מ"ס גדול ועלום לא אחר בדור' ישראל
מחזיקים מכל העצום שהרי הכתוב הפיר כי אתם התעצו מכל העמי' - אולם בעבור שיש' עשויים
בצורת סדרי עולם ואין השאמר הידוע בהם ובבטותיהם בחזות השקדושים וכי"ס כ"א לכוננ'ם
סעירות עליונו הנזכר לומר בו שהוא גדול ועש'

ורב

צפנת פענח:

פיר' מהנאון ר' אלי' וצל יח

דכר בנימוסיו וו"ש מדכתיב ויהי שם לגוי מסתמ' הי' להם היכר בנימוסיין והיו נכרין שהם בני יעקב היינו בהמונות שלנו השי"ת עיין בפ' על ישיעיה מזה הענין :

וירעו ויענונו ויהנו עלינו עבודה קשה • פי' וירעו שנחכמו רק להרע לנו כח"ש הכה נחכמה לו • ויענונו פי' שנתנו עלינו עבודה חמורה • כח"ש לקח למען ענונו בסבלות (ג"ל פ"ג וישימו עלינו שרי מביס למען ענונו כו' שמתחילה נתן עליהם שרי מביס להכבד עליהם מביס וארטנות מנת המלך ונדלדלו וחפלו מאוד למלאכה להשתכר לשלם למנת המלך אבל עיקר כוונתו הי' למשענונו כו' ולא הי' רק לעבדם כפה רך)

ויכן

ויענונו

ורב כפי החשבון הראוי • ולפי עקר זה ראוי לך שתדע עוד מ"ש בעקר ס' כבוד שהם עוד מערכ' זרות בני אדם כדעו' משונות ולפי' נחלקה א"י למסע' יולאי מלרים ולפי' המספר שנתנו משה

והתבאי והתגדלי ותבואי בערי עדים שרים נבנו וישעך צמח ואף ערום וסריה :

וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו ענינו עברה קשה :

וירעו אתנו המצרים כמה שנקאמר הבה נחכמה לו פן ירכה ויתיה כי תקראנה מלחמה ונאסף גם הוא ער שונאנו ונתתם בנו ועלה מן הארץ :

ואהרן ולא לפי מספר משה ואלעזר הגה בא להודיע כי מ"ש במספר שאו' לגלגלות' מכן כ' שנה ומעלה כבוד ואוכלוס' והכן' העקר הגדול כזה כי מן הע' שרשים נולד שם מאות ענפי' לשם הקלול' ונקול' אמצעי' עומד' באלמט אלק המנן חלוי עליו וו"ש ששים נבורים סביב לה מנבורי ישראל • ומה שתלמדך לדעת ההבדל שבין גדול וענוס ורב כי גדול כבוד וענוס כבוד ורב במספר לבין זה מאל • ועל עקר זה יש לך להתבונן כי בהיות לזרות אחי הארץ במספר כבדי מרום לקיים מה שנאמר כה יהיה ורעד • ורב כמו שנאמר כבוד הוא מפורסם סמוך לזה

בסוד רבבה כלמח הסדה נחמך כי בהיות לזרות המאחים מיוחדים לבכיהם כן כל א' מישראל מיוחד כמין כבד במרום טובה הי' רבבות אלפי ישראל והכל מבורך • וירעו אותנו המצרים וכו' ידוע כי המשנה הזאת חורה להעיר על מה שהקדמנו כי בהיות המצרים מרע' אותנו בהנם מבלי רעה שהקדמנו להם כאשר השיד' ואמר הבה נחכמה לו כבד העיד כי מלך נוק וחמם עשו והס' דיין אחת שופט זקק עשה בהם דין ומשפט מב'לדים הא' מפני שאנו עמו ועבדיו בני אברהם עבדו ואברהם וחוב מועל עליו לנקום נקמת עמו ועבדיו להרע למרע' למרע' אותם והב' כי הדין הישר הוא להציל עשוק מיד עשק ונחנם והנה הקדים לומר שרעו לנוחמם שנחמם טוב יעקב אע"ה הזקן שביקר את פרעה ונחמה ארץ מצרים את יצולה אחר שהלך יעקב למצרי' וזו כי אחר הולכו לשם ברכה ומשם ואילך הוכר משם גזרת הי' שני' אשר אין תריס וקציר וזהו בנה השלישית הא לבס ורע וורעמם את באלמח וקחת המנוח שנחמם יוסף הולך בא' אליו התיחמו מאלסן כעני' אלוני :

ויענונו

פרש מהגאון ר אליהו וצל

צננת פענח

ויבן

כי ויתנו עלינו עבודה קשה היינו עבודה שלא הורגלו בה כמו עבודת נשים לאנשים וכן להיפך • ויעבדו כו' בפרך • פי' בפה רך שהיא עבודה קלה רק שלא הורגלו בה שנפשו של אדם קנה בה לעשו' מלאכ' שלא הורגלו בה • ויתת מלך מזרים ויאנחו ב"ו כו' פי' כל זמן שהי' קיים הו' עובדים אותו לכד וכיון שמת היו כולם מעבדים בהם ולכך ויאנחו ב"ו מן העבודה ואנחה הוא כלל ולא"כ ויועקו וידע כו' פי' דבר שאינו יודע אותו אלא אלקים וזהו פרשת דרך ארץ והן ג' דברים שהן עיקר של אדם בנים ואשה ודירה רווחת והם עשו ושנו אותנו במנטע אלו הן' ענינים עמלינו ולחלינו • וינחמונו

ויענונו כמה שנאמר למען ענתו בסדרתם

ויבן ערי מסבנות לפדעה

את פתם ואת רעסם :

ויתנו עלינו עברה קשה :

כמה שנאמר ועבדו

מצרים את בני ישראל

בפרך •

ונצעק אל יי אלהי אבותינו

וישמע יי את קרנו

וירא את עינו ואת עמלנו

ונאת לחצנו •

ונצעק אל יי אלהי אבותינו : כמה שנאמר ויהי

בימים הרבים ההם ויבת סדך מצרים

ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויועקו ויתער

שועתם אל האלהים מן העברה : וישמע

כמה שנאמר וכו' כענין הזה הוא כי לא היה די להם שהרעו לפי היות' מקבלים הנאה כי גם אפילו בדבר שאינם מקבלים בו הנאה היו מענים אותם וו"ש וישימו עליו שרי מסיס למשן עטות בסבלותם העיד כי לא נתכוונו ליהנות • כ"א לענותם ולהשתעבד בהם • ולא"כ ראה והבן הישרש גדול מזה •

ויתנו עלינו וכו' כו' נא

לחס שהרעו אותנו חסם ונמלו אותנו רעה חסות טובה כי גם אפילו בדבר שלא היו נהנים ממנו היו מענים אותנו והיו משעבדים אותנו בו ולא די להם אפילו בעינו זה כי העינו הגדול והקשה שבכל העינו' שאפשר היו מעני' אותנו וו"ש עבודה קשה ולא"כ הרי ג' מיני מכות למעלה וירעו אותנו חסם ויענונו ללא צרכ' יתנו עלינו עבד' קשה שגכל מיני עבדו ועינו' •

ונצעק אל ה' וכו' ידוע כי קבל'

האבות הקדושים היתה בידים כבוד הקול קול יעקב ואינו כאל' חשב הרב במורה הנבוכים כי ישראל

באותו זמן היו כופרים במלאכ' הש"י והיה מרע"ה לרדך לתת להם אות על מלאכות ית' וזה אינו דבר ראוי לשמוע אף כי להאמינו והנה המורה העידה ונצעק אל ה' ידוע כי אלהי האבות הקדושים שומע תפלות חסידיו ושועתם ישמע ויושיעם • ואלו הן כלי הדין שאנו נוחמים בהם אלא לוחמים כי לא בחרסם ידעו ארץ וזרועם לא הושיעה לא ונחמך ובאמת כי הש"ת שומע צעקת חסידיו והנה בכלל הבטחה גדולה כי בכל זמן שהנלות הולכת ומתחזקת כי אז יתפללו ישראל בכל העור לאביה' שבשמים וישמע לעתים ומתנוקותיה' ינחם כד"א ויאנחו בני ישראל וכו' •

צבנת פננת

פיי כדגאון ר. אלי וצל ים

יִשְׁמַע

ה' את קולנו וידע כי הוא ית' אינו
נריך שמיעת און ושאר מיני הרגש
כל השגות הם מפסיקים בינינו לבניו ואם הוא
קרוב מכל קרוב כי אין טאל קרוב מאנו ואמנם
עתות נאולה מכומרים
נל' דברים בשמיעה
וזכירה ורלייה וידעה -
וישמע אלהים את
נאקתם ויזכור וירא
אלהים את בני ישראל וידע
אלהים התבונן כי בכלם
כתיב אלהי' ואלו סודות
עמוקים אין סוד עמוק
יותר מזה

וְאֵת עמלינו וכו' כי
כל טורח שטריו
האדם עלמו ומיגע אותו
והוא עמל ויגע - כדי
להכין מוון ותיקון לבניו
כי הם יולאי חלניו ולהם
יגע עלמו ומחסר את עלמו
מטובה כדי להספיק
ולהטריפם די מסוקם ולפי'
אחר ואת עמלינו כי
אין עמל וטורח גדול יותר
מן הבנים - ואת לחניו
זהו דוחק השעה כי לא
היי מרפי' אוחס עד כלעם
דוקם ואפילו ירלו לנה
שעה מועתת מעמלם
ומרגום לא היו מנחם
אוחס

וְיִצְיָאנו

ה' ונזמר
כא' ואנכי
אעלך גם עלה כי הוא
בעלמו נריך להוציאם
מחללים בעבור כי היה
אין דבר זה יכול להטעו' כ"פ ע"י הש"י כי הוא עושה שפעם נאליה מלכים שהם מלאכי מעלה
הממוני'

וַיִּשְׁמַע יי את קרנו כמה

שנאמר וישמע

אֱלֹהִים אֵת נֶאֱקָתָם וַיִּזְכֹּר

אֱלֹהִים אֵת בְּרִיתוֹ אֵת

אֲבֹתָם אֵת יִצְחָק וְאֵת

יַעֲקֹב

ה' לא ע"י שליח ולא ע"י
מלאך ולא ע"י שרף כלל והיינו
משה והיינו נגד ג' עולמות שליח
נעשי' ומלאך נזכרה ושרף נזכרה ועיקר
הנאולה לא הי' ע"י א'
מאלו הנ' וכלומר שלא
שלה א' מהם להוציא
אותם ואפי' משר"ע לא
שלחו ולא צוה לו לעשות
מאומה בעת הנאולה רק
כל ישראל ביחד עשו מלות
ה' בפסח ומלה ומרדור :
ככבודו וצעלמו - הענין של
ככבודו

וַיִּרְא אֵת עֲנֵינוּ: וּפִרְשׁוֹת דֶּרֶךְ אֲרִיץ * כְּמָה

שֶׁאָמַר וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִרְעָ

אֲדָהִים :

וְאֵת עֲמַלְנוּ: אִלּוּ הִבְנִים כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּד

הִבֵּן הַיָּלֹד הַיָּאֲרָה תְּשַׁלְּכֵהוּ וְכֵל הַבֵּית

תִּתְחַן: וְאֵת דַּחְצֵנוּ זֶה הַדָּחֵק * כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר

וְגַם רֵאִיתִי אֵת הַלְחֵץ אֲשֶׁר סִצְרִים לֹחֲצִים

אֲתָם :

וַיִּצְיָאנו יי סמצרים ביד חזקה וכבדוע נשוח

וכבדור נדול ובאמות ובמפיתים :

וַיִּצְיָאנו יי סמצרים: לא על ידי שליו: ולא

עד

לשנות סדרי המערכות העליונות והשכרים הממונים עליהם
הוא עושה שפעם נאליה מלכים שהם מלאכי מעלה
הממוני'

פִּי מִהֲנֹאֵן רִי אֵלַי וצֶלַע

צִפְנַת פִּינָח

כִּכְבוֹדוֹ וְעֲלָמוֹ כִּי עָלָם הוּא לִשׁוֹן חֲזוֹק וְכִבּוֹד הוּא
לִשׁוֹן נְדוּלָּה וְהִנֵּיאוּ אוֹתוֹ בְּכִכְבוֹד שְׁלוֹ וְהַנְּבוֹרָה
שְׁלוֹ וְהִנֵּינּוּ שְׂכָלָה כְּתִי וְנִבְרִי הַנְּבוֹרָה
נִקְרָאִים בְּנִבְרֻתוֹ שֶׁאֵין לָהֶם
מֵאִתּוֹ ית' מִהַ שְׁנוֹת לֵהֵם
אֲךְ מֵהֶם עֲלָמָם לֹא נִתְּנָה
שָׁן בְּנִבְרֻתוֹ כִּי אֵין
מֵהֶם מְנִיד דְּבָרָיו שְׂכוֹתוֹ
מֵאִתּוֹ ית' אֲךְ ע"י הָאֵלֶם
הַמְּקִיִּם מֵאִתּוֹ וְעִנּוּ
מֵאִדּוּ מִכָּל הָאֵלֶם עַד שִׁיבֹן
שְׂכָל הָעוֹלָם כְּלוּ הֵן בְּנִבְרֻתוֹ
שֶׁל הַקִּבְיָה וְהַכֵּל מֵאִתּוֹ
ית' וְכֹאֵד מֵנִיחַ אֶת הָאֵלֶם
הַהוּא עַל מֶלֶךְ אוֹ מְדִינָה
עַל הַדָּבָר הַהוּא וְאֵם לֹא
יִשְׁמְעוּ יִבְרָא עֲלֵיהֶם
הַבְּרִיָּה הַהוּא וְהָאֵלֶם בָּה
וְהַיָּד לֵהֵם בְּשֵׁם ה' י
זִכֵּן הִיִּה נִתְּנָה לְעִין כָּל
שִׂכַּת הַבְּרִיָּה הַהוּא הוּא
מֵאִתּוֹ אֲךְ הוּא עֵדִין כֵּת
פְּרָעוֹ וְכֵת וְהַחֲשֵׁן וְכָל
דָּבָר הַמוֹשֵׁב אֵין לִיחֲסוֹ
שֶׁהֵן שְׁלוֹ וְשִׁמּוֹ עֲלֵיו כִּי יוֹכֵל
הָאֵלֶם לִהְיוֹת כֵּחַ הַהוּא
וְלַעֲשׂוֹת כִּי כִרְצוֹנוֹ אֲךְ

הַמִּזְנוֹת עַל מַעֲרַכַּת הַכִּכְבִּים כִּי כֵת נִשְׁפָּע עַל
אֶרֶץ מִזְרָיִם וְיִדּוּעַ כִּי אוֹתוֹ הוֹמֵן שְׁהוּ מוֹסַכְמִים
חֲכָמִי מִזְרָיִם וְחֲרֻטוֹמִי שְׁתִּיהִי אֶרֶץ מִזְרָיִם
מוֹשַׁפֶּטת מִכָּל טוֹב דְּשָׁנָה וְזִרְעָנָה וְאוֹתוֹ הוֹמֵן
שִׁלָּה הַשֵּׁי רוּחַ עוֹשִׂים
יְדוּעִלִּיה וְהַפִּי אֵית' וְהַחֲרִיב
כֹּאֲר' אֵית' אֵית' חֲכָמִיךְ
וְנוֹמֵר וְנִבְקָה רוּחַ
מִזְרָיִם בְּקִרְבּוֹ וְהִנֵּה הוּא
ית' וְכִדּוּ כַּעֲשׂוֹתוֹ דִּין
וְמִשְׁפָּט עַל זָכָא הָמְרוֹם
בְּמָרוֹם וְחֹא"כ וְעַל מִלְכִּי
הַחֲלָמָה בְּחֲלָמָה וְהִנֵּה
יַעֲבֹק אֲעֵי הוֹקֵן יַדַּע כִּי
נָבִי מִשְׁעוֹבְדִים לְדוּרֵי
דוֹרוֹת בְּמִזְרָיִם וְהִנֵּה הוּא
יִתְבָּרַךְ אֵל"ל שִׁינָה מִדְּרִי
הַמַּעֲרֻכּוֹת וְיִזְוִיָּאִם בְּכַחַ
הַנְּדוּלָּה וְלִפִּי אֲחֵר וּבְכָל
אֵלֵהִי מִזְרָיִם אֲעֵשֶׂה
שְׁפָטִים שִׁאֲפִקוֹד הַחֲלָה
עַל זָכָא הָמְרוֹם בְּמָרוֹם
וְחֹא"כ אֲפִקוֹד עַל בְּכּוֹרֵיהִי
וְלִפִּי אֲחֲרֵינָה עַל מִלָּא וְכו'
וְלֹא ע"י הַשְּׁלִית יִדּוּעַ
מֵאִתּוֹ

**עַד יְרִי מִלְּאָה • וְלֹא עַד יְרִי
שְׁפָה • אֵלֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּכִכְבוֹרוֹ וּבְעֲצָמוֹ
שְׁנֵאֲמַר וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּלִילָת חֲזוֹה וְהִבִּיתִי
קֵל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
מִמֶּלֶךְ וְעַד בְּהִמָּה וּבְכֵד
אֵלֵהִי מִצְרַיִם אֲעֵשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יי :**

**וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי
וְלֹא שְׁלִית וְהִבִּיתִי
קֵל בְּכוֹר: אֲנִי וְלֹא מִלְּאָה •
וּבְכָל**

כָּל כֵּתוּב וְהַבְּרִיָּה מִיּוֹחֲסִין אֵלָיו לְבָדוֹ וְהֵן הֵן בְּנִבְרֻתוֹ כִּי לֹא יִתֵּן לְשָׂכָל לְהַשִּׁיב שְׂרָשִׁי כָּלָל
בְּנִבְרֻתוֹ וְהֵן אֲשֶׁר הִיוּ בְּמִזְרָיִם מ' מְכוּת תַּע' שְׂרָשִׁי הַכְּתוּב אֲמ"ש כֵּת"ש אֲד"מ ו"ל בַּפ' עַל יַעֲשֵׂי
וְכִתּוּב בְּכוֹרוֹת כָּלָל הַכֵּל וְלִכֵּן כָּל מַכָּה לֹא הִי רַק מִזּוּה לְמַשֶּׁה לַעֲשׂוֹת דְּבָר וְהוּא עֵשֶׂה עַל
פִּי יִזְוִי ה' וְכִתּוּב בְּכוֹרוֹת הִי מִזּוּה לְכָל יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁהוּ כְּלָלִית וְאֵלָּה כִּי הַנְּבוֹרָת וְכִתּוּב
הֵן עֲלָמָם וְנִבְרֻתָן אֵין שִׁלָּה אֵלֶּה הוּא עֲשָׂאן וְעַל פִּי יִבְרָא וְעַל פִּי יִבְרָא לִכֵּן הֵן עֲלָמוֹ וְלֹא שִׁלָּהן
וְהִנֵּינּוּ שְׂכָלָה שְׁהוּ כִּכְבוֹד שְׂכָלָה לְכָל הִי ע"י מִשְׁרָעָה שִׁלָּה נִטַּל מִזּוּה כְּבוֹד חִדּוֹ לַעֲמֹנוֹ רַק
אֲחֲרָהִי ה' מִשְׁפִּיל אֵפֶס כִּדָּב דְּבַר וְתִנְלָה לְכָל שָׁן ע"פ ה' לְבָדוֹ וְלִמְשֵׁן יִשְׂרָאֵל וְכֵס הוּא ח' מַעֲבָדוֹ
זוּרָה בְּכִכְבוֹדוֹ וְעִנּוֹ וְלִכֵּן כָּל הַמִּשְׁפָּד יִצְאֵת מִזְרָיִם אֵין לָנוּ וְכִדּוֹן לְכוֹר חִדּוֹ אֲחַ מַסָּה כִּי אֲחִסּוֹר לָנוּ
לְאֲחָף שׁוֹם דְּבַר לְכִכְבוֹדוֹ וְעִנּוֹ וְאֵין הַשְּׂכַח תִּלְי כְּמַסָּה רַק ב"ה לְבָדוֹ וְכָל הַמִּשְׁחָף שֶׁס שְׁמִים וְדָבָר
אֲחֵר נִעְקָר מִן הָעוֹלָם וְלִכֵּן כְּתִיב וְיִאֲמִינוּ בָּהּ וְכִמְסָה עֲבָדוֹ כְּלוֹמֵר לֹא לְנִדְוֹלָת מַסָּה נִחְמָר וְהַ
מִּזְרָה לְהַאֲמֵת יִשְׂרָאֵל יַעֲנוּת מַסָּה שְׁפָטִישׁ ש"ה עֵשֶׂה כָּל וְאֵת וְמַסָּה אֵית' רַק עֲבָדוֹ כָּלָל
הַבְּרִיָּה

צמנת פענה

פי מרנאון די אליי זעל פ

מאחו כי כל זה אין מי שיוכל לעשותו וזלתי
ית' והנה בעשותו שפשים במלאכי מעלה גמר
במחשבו וילאו כל צלחות ה' מארץ מגרי' בסוד
ואכני אעלך גם עלה

ביר

חוקה זה הדבר
כוי'הני מעריך

כל ענין גדול ונכבד
ידוע כי אין למעלה
מהרגשות אך יש למעלה
יד אמתיות נקראת

ספירה חמישית כוללת
החמשים ונקרא יד ע"ש
הספירות של ידו היא

הנקראת בכל מקום
לפניו יקר דבר בסוד
יד"ב ק"ה כך את הדבר

עד כלותו הבן זה מאד
כי מ"ה פונעת בסוד ידו
ית' הידועה והוא אחר

בכאן מכה כוללת ה'
ספירות והכה אחת
בחמש מינים בסודים

בחמורים במלים בבקר
ובלאן בין והחבובן והנה
הסוד היה בעבור אחרים

לנבט חלבים היא הדרך
לכבותם ביד שלימה -
ובזרוע נטויה וכו' זו

היא הימין
אשר תרעץ לייב הנוקמת
והנפרעת מכל לייבינו

ומכל שונאינו כאומר
שורי שורי לגשי עון ורוע
ה' שורי כימי קדם דורות

ובקר אלהי מצרים אע"ה
שפטים אני ולא שרף

אני יי אני הוא ולא אחר
ביר חוקתו חרבר כמה

שנאמר תנה יד יי
היה במקנה אשר בשדה
בסודים בחמורים בנמלים

בבקר ובצאן דבר כבד
מאד

ובזרוע נטויה זו התבך
במה שנאמר

ותרבו שרפות בידו נטויה
עירושלים

ובבטרא נדול זו נדוי
שכינה במה

שנאמר או הנסה אלהים
לכא

לכא

לכא

לכא

לכא

לכא

צפנת פענח

פי מרגאון רי אלי וצל

ובאותות זה המטה פי' אותות הוא מה שאומרים ואת יהיה וכן היה

זהו נקרא אות : ומופת הוא שינוי הטבע והוא ובאותות זה המטה פי' זהו האותות שהיו על המטה ושהיו מתחלת

בראו' עולם כתוב עליו כל ה"י מכות : ומופתים זה הדם פי' הדם שהראה לפני ישראל כמ"ש והי'

פס לא יאמינו לך ולקחת ממנו האור כי' וזה המופת לא היה בכלל ה"י מכות : (וענין שאמר

המטה דברים חרב לפני שכינה מטה דם לדורש מפתח ביד חוקה וזרוע נטויה ובמורא גדול ואותות ומופתים

הענין ש' עניני מכות הם א' שהק"ה מסלק השנחתו הטוב ויפסד הדבר ההוא מעצמו כי

המקיים של כל דבר הוא השנחתו ורצונו : והב' שנותן כח לדבר רע

שינקים מזה אשר לריקים לנקום ממנו : ואלו הב' הם דבר וחורב שהדבר הוא כולו השנחתו

ונשאר הדבר בלתי חיות וזהו הדיון החוק מאוד שאין דבר חזק בעולם

דומתו שדברג. אחד יופסק כח החיות ויפסד הדבר ההוא לגמרי אך הכח הזה הוא כהעדר

והעלם מאוד כיצד רק שידו חזקה שיכול דבר אצל אותו שהוא כעצמו כענין הפוך המטה

גכפסי' לדם ביבשה ואלו זה נחזקונומר ואת המטה הזה תקח בידך וכו' ועי' אחר ויעש האותות וכו' נראה כי' אותות קורא לאותות הדברים' שהם שינוי מהנהגו של עולם בלא נזק מניע לחולק עליהם :

ובמופתים זה הדם וכו' הנה קרא מופת' לאותות הניסים שהגיע בהם נזק למזרים קב' לפי

זה המטה וכו' אותות נקראים כל הדברים אשר הם שינוי טבע

לפי מהנהגו של עולם וזוין כלותו השינוי מיוק דבר אצל אותו שהוא כעצמו כענין הפוך המטה

ליקח : לגמט וידו הנהפכ' ללכך והמים שהזלילו מן האור גכפסי' לדם ביבשה ואלו זה נחזקונומר ואת המטה הזה תקח בידך וכו' ועי' אחר ויעש האותות וכו' נראה כי' אותות קורא לאותות הדברים' שהם שינוי מהנהגו של עולם בלא נזק מניע לחולק עליהם :

ובמופתים זה הדם וכו' הנה קרא מופת' לאותות הניסים שהגיע בהם נזק למזרים קב' לפי

ובמקרה זה המטה פי' אותות הוא מה שאומרים ואת יהיה וכן היה

זהו נקרא אות : ומופת הוא שינוי הטבע והוא ובאותות זה המטה פי' זהו האותות שהיו על המטה ושהיו מתחלת

בראו' עולם כתוב עליו כל ה"י מכות : ומופתים זה הדם פי' הדם שהראה לפני ישראל כמ"ש והי'

פס לא יאמינו לך ולקחת ממנו האור כי' וזה המופת לא היה בכלל ה"י מכות : (וענין שאמר

המטה דברים חרב לפני שכינה מטה דם לדורש מפתח ביד חוקה וזרוע נטויה ובמורא גדול ואותות ומופתים

הענין ש' עניני מכות הם א' שהק"ה מסלק השנחתו הטוב ויפסד הדבר ההוא מעצמו כי

המקיים של כל דבר הוא השנחתו ורצונו : והב' שנותן כח לדבר רע

שינקים מזה אשר לריקים לנקום ממנו : ואלו הב' הם דבר וחורב שהדבר הוא כולו השנחתו

ונשאר הדבר בלתי חיות וזהו הדיון החוק מאוד שאין דבר חזק בעולם

דומתו שדברג. אחד יופסק כח החיות ויפסד הדבר ההוא לגמרי אך הכח הזה הוא כהעדר

והעלם מאוד כיצד רק שידו חזקה שיכול דבר אצל אותו שהוא כעצמו כענין הפוך המטה

גכפסי' לדם ביבשה ואלו זה נחזקונומר ואת המטה הזה תקח בידך וכו' ועי' אחר ויעש האותות וכו' נראה כי' אותות קורא לאותות הדברים' שהם שינוי מהנהגו של עולם בלא נזק מניע לחולק עליהם :

ובמופתים זה הדם וכו' הנה קרא מופת' לאותות הניסים שהגיע בהם נזק למזרים קב' לפי

זה המטה וכו' אותות נקראים כל הדברים אשר הם שינוי טבע

לפי מהנהגו של עולם וזוין כלותו השינוי מיוק דבר אצל אותו שהוא כעצמו כענין הפוך המטה

ליקח : לגמט וידו הנהפכ' ללכך והמים שהזלילו מן האור גכפסי' לדם ביבשה ואלו זה נחזקונומר ואת המטה הזה תקח בידך וכו' ועי' אחר ויעש האותות וכו' נראה כי' אותות קורא לאותות הדברים' שהם שינוי מהנהגו של עולם בלא נזק מניע לחולק עליהם :

ובמופתים זה הדם וכו' הנה קרא מופת' לאותות הניסים שהגיע בהם נזק למזרים קב' לפי

פירש כדנאון ר אלירו זצל כא

לִיקַח מִזֶּבֶל כֹּחֹם רַבִּים בַּח חַיִּימוֹת בְּרוּעַ חֶמֶד
מִן שֶׁהָיָה בְּצֹר בְּעוֹלָם יִכָּל לַעֲשׂוֹת לֵכֵן אַחֵר בִּיד
חֻקָּה הוּא הַדָּבָר וּבִדְרוּעַ נְטוּיָה הוּא הַחֶרֶב
כִּי זֶרֶע נִקְרָא כִּיֹּעַ בַּח"שׁ אֵף וְרוּעִי הַאֲמַלְנוּ אֵף
זֶרֶע כִּמְכַתְּרוֹ וְכַח"שׁ

יִקַּח מֵעַם מִן הַבָּיִט וְזוֹרֵק בְּאַצְבָּעוֹ כְּשֹׁאוֹמֵר דָּם
וְאִשׁ וְתַמְרוֹת עֵשֶׂן •

שְׁתֵּים וּבָרָע נִמְוָה

שְׁתֵּים : וּבְאַתּוֹת שְׁתֵּים :

בִּרְוֹךְ הוּא עַל הַמַּצֵּרִים בְּמַצָּרִים :

עולם ב' חרות דבורה ב' ויטות ב' אים

והנה הוליע ההפך שכן
אותות למופת' - כי אלו
ואלו שטי מנהנו ש"ע
אבל אלו בלתי נזק ואלו
בנזק וע"ז אמר ונתתי
מופתים וכו' כוונ' דבר

מלת מופתים כוללת כל 'מכות וזהנה זה עיקר גדול בפסוק ונתן אליך אות או מופת כי אות הוא שינוי דבר מטבעו' סבלי

שיווק לחת' - מופת הוא
שינוי טכנ מוזיק או מועיל :
אלו עשר מכות שהביא
וכו' - הגה הש"י
הולך לשנות סדר
ד' יהודות למטה ובוד מ

וְכֹד הַמֵּלָאכִים אֲשֶׁר מִן הַיָּם
הָיָה יֵת' מוֹשֵׁל עַל הַמֵּלָאכִים
הָאֵרֶץ וְכִי אֵין עוֹד מַלְכָּדוּ
כִּי הָיָה יֵת' מוֹשֵׁל בְּכֹדֵתוֹ
אֲמִנִים בְּשִׁנֵּי וּמִשְׁקָה אוֹתָהּ וְ

דבר שהוא יסוד ישוב אל
אשר ביאור לדם : ב' להבי
דלנו וחפנו וכ"ס שיה
את הארץ ממש להודיע כי
מכוער ונמאס שאין דבר ננו
מחפנו ומחפנו למאס

מאמר זה נכתב על ידי ד"ר יצחק גולדברג, מנהל מחלקת המחקר והפיתוח במשרד החינוך, מנהל המחלקה לביטחון, בריאות ורווחה במשרד החינוך, ומנהל המחלקה לביטחון, בריאות ורווחה במשרד החינוך.

בא"ר ורביס כמיה
ונטויה הוא באיחילא
כח"ס למעלה וזהו חרבר
שניכר ונלה לעין כל
שטותן כח להחרבר לבא

בְּיָד חֶזְקָה
בַּדְרוֹעַ נְטוּתָה
מִנְרָא גָדוֹל

מת מישראל עד אחד
והפליתי ארץ גושן כו'
ונתנלה לעין כל הנשחחו
הפרטיות לטוב למקיימי
רצונו והעדר לעובדי רצונו

וְכֵן הָיָה שֶׁהַיְיִט הָיָה מְשַׁלֵּם לָהֶם וְהָיָה שֶׁהַיְיִט הָיָה מְשַׁלֵּם לָהֶם וְהָיָה שֶׁהַיְיִט הָיָה מְשַׁלֵּם לָהֶם

וזהו אות כ"ח למעלה ומותו הוא שניו הטבע
כמ"ח

דבר המכה א' נהפכו הים ממש לים להודיע
ונילום יאור מלרים משפיע הרץ ביציחו בשני
דעה אחר לי יאורי ואני עשיתי התחיל להכות

ד' הודיע בנאצח הארץ וזמית הבד כלם
היה חסיד הארץ וזמית הבד כלם

אין חסד, אלא ברחמים וברחמים וברחמים
בחסד

פיר מהנאון ר' אלי-אצל יח

צפנת פענח

כחיות המים • והנה ד' מכות הן אלו ב' בארץ
וכ' במים הא' לשנות גוף המים והב' לעשו' הפט
בשרי המים והג' לשנות גוף הארץ והד' לעשות
פטו בלאזי הארץ • ואחר שכלל המכות בכ' יסודות התחטושים התחיל

בכל מכה ופכה וגם כפיציון וזרק מעט מן חבוס באצבע : וי"א בקפיצה :

דס • צַפְדָּע • פְּנוֹ • עָרוֹב •

דָּבָר • שְׁחִין • קָדָר • אֲרָפָה •

חוֹשֶׁךְ • מַכּוֹת בְּכוֹרוֹת •

רבי

לעלות חסס אל האויר
שהוא למעלה מן המים
והארץ וכנה מכת האויר
לשם ואמר הנה יד ה'
הייה במקדך וגומר ואח
המכה נקראת דבר ידוע
כי בזההפך האויר אף
בחיטו מקולקל נקרא דבר
ודבר זה בעל חכמה

הטבע יודיעו והנה כאשר הפך המים לדס
והארץ לכנים הפך הדב' בלי הפך טבעו
במקום חיים ולפיכך פרט בשדה ולא בעיר שאלו
בעיר לא היה א' מכל המזריים נשאר אבל
העמידם למה שאמר ואולם בעבור זאת העמדתך
ובעבור הראותך את כחי • והנה אחר שהפך גוף
האויר למחשית במכה חמשים שלח חזיו כאשר
שלח הזפרדעים מן המים והעורב מן הארץ שלח

כח"ש למעלה בכדי שלא יהא פ"פ לומר שהוא
במקרה ח"ו • ודרש שאות קאי על המטה ומופת
על הדס • וזהו שם המכות היה כחוב על המטה
כח"ש למעלה ומופתים על הדס עשה בזה ב' מופתים א' שעשה לעיני

ישראל להראות שיש מושל
ותהיה על פרעה וללוהיו
מהא הגילום ולכן כחוב
ולקחת ממתי האויר
ושפכת בו' כלומר מעט
מים רק למופת שיראו
ש' מושל מנהיג על כל
והב' היה למכות פרעה
ומזריים שמהפך כל מימי
הארץ לדס בו' קרוב לענין זה כחוב במה'לל מפרא :

דס ואח' ותמרות עשן : פי' דס מלמטה ואח' מלמעלה ועשן באויר :

אזו עשר מכות • פי' כך כתובים על המטה דס ולפרדע וכן כולם :

ר"י

דס שחן פורה ארבעטות : להיות כל זה מתחדש בשני האויר ול"ב הנה ג' יסודות מרופכים בשש' דברים ג' בגופם וג' במתחדש מהם : ו' באש שהוא יסוד רביעי למעלה מן הארץ וטבעו להאשך למעלה • ובאשר הפך המים לדס והארץ לכני' והאויר לדבר הפך גוף האש לכח המים • ומה שהיה טבע האש לעלות למע' הפך אותו למטה וזהו ברר ואש מתלקחת בחור הברד וגו' וזההך אל ארצ' • והנה הפך הטבע למעלה למטה • ח' בארבה ולא נודע לי טעמו ולאיוה ענין הוא : ט' אחר שהביר ד' יסודות ושניים התחיל לשנות מערכות שמים ודודי' כי השמש אשר הוה הכבד הגדול והמעולה אשר בשמים אין בו כח וזמחו להאלי ראונו כ"ש שאר ככבי שמים ולפי' אמר ויהי חשך אפילה וכו' להודיע שאין מהלך החמה בשמים ביום ובלילה לפי ראונו כ"א לפי חפז הנורה יתברך אשר ברא הכל וידעו להעמי' הכל ולהעבירו וכי אין כח בכבד ובחול ושאר כל מערכות שמים וכו' שאמר נטובדנלך וכמלכיו' עביר בחיל שמי' • ולא את דמיתו בדיה והנה יד' מכת ט' כנגד מערכת סדרי שמים • ולפיכך היה לשמש לפי שהוא הגדול שזמערבות ובה יראה השניו לעיני כל בשר ויתר משאר הככבים • שאין מהלכס ידוע וגו' על ידס-המכה ה' שיה יראה התלמים אשר למעלה מן השמים ולפי' אמר • ובכל אלוהי מזריים אעשה שפטים וכו' כי יצא מכת זו לא היו ראויים ללאת משל לעולם אלא שזמרו סדרי' • עולם ומערכיו ד' מתלכין יחד • על להשפיל • וזה שאמר ואנכי אעלך גם עלה • והבן כי לכך הולך הוא בעלמו להיותו על עולמו זו בלי אמצעות מלאך שאין מלאך מנהיג לשנות סדר מלאך • כמוהו • אמנם כ"ש

דס שחן פורה ארבעטות : להיות כל זה מתחדש בשני האויר ול"ב הנה ג' יסודות מרופכים בשש' דברים ג' בגופם וג' במתחדש מהם : ו' באש שהוא יסוד רביעי למעלה מן הארץ וטבעו להאשך למעלה • ובאשר הפך המים לדס והארץ לכני' והאויר לדבר הפך גוף האש לכח המים • ומה שהיה טבע האש לעלות למע' הפך אותו למטה וזהו ברר ואש מתלקחת בחור הברד וגו' וזההך אל ארצ' • והנה הפך הטבע למעלה למטה • ח' בארבה ולא נודע לי טעמו ולאיוה ענין הוא : ט' אחר שהביר ד' יסודות ושניים התחיל לשנות מערכות שמים ודודי' כי השמש אשר הוה הכבד הגדול והמעולה אשר בשמים אין בו כח וזמחו להאלי ראונו כ"ש שאר ככבי שמים ולפי' אמר ויהי חשך אפילה וכו' להודיע שאין מהלך החמה בשמים ביום ובלילה לפי ראונו כ"א לפי חפז הנורה יתברך אשר ברא הכל וידעו להעמי' הכל ולהעבירו וכי אין כח בכבד ובחול ושאר כל מערכות שמים וכו' שאמר נטובדנלך וכמלכיו' עביר בחיל שמי' • ולא את דמיתו בדיה והנה יד' מכת ט' כנגד מערכת סדרי שמים • ולפיכך היה לשמש לפי שהוא הגדול שזמערבות ובה יראה השניו לעיני כל בשר ויתר משאר הככבים • שאין מהלכס ידוע וגו' על ידס-המכה ה' שיה יראה התלמים אשר למעלה מן השמים ולפי' אמר • ובכל אלוהי מזריים אעשה שפטים וכו' כי יצא מכת זו לא היו ראויים ללאת משל לעולם אלא שזמרו סדרי' • עולם ומערכיו ד' מתלכין יחד • על להשפיל • וזה שאמר ואנכי אעלך גם עלה • והבן כי לכך הולך הוא בעלמו להיותו על עולמו זו בלי אמצעות מלאך שאין מלאך מנהיג לשנות סדר מלאך • כמוהו • אמנם כ"ש

צפנת פענח - פירוש מהנאון ר' אליהו זצל כב

אשר מושל בכל יכול לעשות בהם חפצו ורצונו • ר"י היה נותן בהם סימנים כו' פירש שר"י וא"כ הנה סוד עשר מכות כולל מתעלה שלשה כבוד שר"ת היו כחוצים על המטה לז"ך עולמות שהם מתעלה עולם השפל ועולם הנגלים ועולם המלאכים • ולמעלה מכלם ארון כמ"ס אם בנהרים חרה אפיך אם בים עברתיך יחיד מושל על הכל • ובוה פלניו ר"א ור"ע דר"א סבר דנהרים ויס הכל אחד ולכן חשיב חרון אפו ועברה לא' ור"ע סבר דנהרים אחד ויס לחוד ולכן חשיב חרון אפו לחוד ועברה לחוד • כמה

רבי יהודה הנה נותן פהם סמנים: רצ"ך ער"ש: באחב •

רבי

חועלת • ואם נאמר כאשר אר"ל ב' ביהררה וא' בלי התרה וא' בלי סימנים אלו עוד נאמר לענין אחר נכבד ומעולה • והוא כי סימן לז"ך נעשה במטה ע"י אהרן • כדס אמור אל אהרן קח את מטהך ונאמך את ידך על מימי מזרים ונו' • כלפרדעים אמור אל אהרן נטה את ידך במטהך על הנדה ונו' • בכנינו אמור אל אהרן נטה את ידך וקח את עשר הארץ ונו' • ער"ש ע"י השם ערוב הגני משלים כך ונו' • דבר הנה יד ה' • שחין משה ואהרן מוסכמים עם השם קחו לכם מלא הפנים פיה ונו' • באחב ע"י משה לבדו בברד ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על השמים • בחררה ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על ארץ מצרים ונו' • א"כ בר"ח ע"י משה י' שהיא מכת צבורות על ידי ה"י • בר"א ועברתי בארץ מצרים ונו' נאמרו הסימנים הללו שאמר ר"י עיקרים גדולים לפת הבדל בין עשר מכות ואחר שדברנו בענין י' מכות ע"ד כלל ראו לנו לברר וללבן סוד מכה יוד שהיא מכת צבורות ע"ד פרט • ונאמר מה טעם להיות מכה אלהית משולחת בצבורות יותר מדבר אחר דע כי בעלי הקבלה האמתית אמרו כי ארץ מצרים שניה לא' וסמכו הדבר כנן ה' בארץ מצרים • והחור' רמיה עיקר גדול למאי קילכת' ותברון ו' שנים נכנתה לפני צופן ונו' אלא שהכל לעיקרים גדולים • ואחר הקדמה זו דע כי ה"י יחיד בעולמו ברא כל המערכות כלם פעילות וההתנוות ומנה כל המערכות גבוה מעל גבוה ברא כל עירות הארץ למטה ומנה עליהם בכבים ומזלות למעלה ומנה על הכבים מלאכי עליון גבוה מעל גבוה למעלה מכלם ארון יחיד מושל על הכל אשר המציא וברא הכל • והנה מכל המקומות אשר ברא בעולמו לא ברא בחלקו כ"ס ציון שהוא יסוד הכל ואחריו מציין משתיתו של עולם ואחר כי בחר ה' בציון אשה לחשב לו • וזהו שנקרא ירושלים וכל ארץ הבחירה ארץ • וכלה הנהיה אחר אשר ה' אלהי דורש אותה • וקורא לירושלים ברא ה' • ושאר כל הקאמות • וכל פינות חבל מנה עליהם שמים ושערים • ושופטים כל א' מושל בחלקו וזהו שר מלכות שם • והנה שר מלכות יון כל • וענין שרה של אדום • ואחר עיקר זה דע כי מה שאמר ארץ מצרים שנייה לא' רמז כי השר הגדול אשר בשרם כעליונים שהוא סמוך וקרוב למלכות הוא שרה של מצרים למיכך אחר ארץ מצרים שנייה לא' • כי הוא שני למך כאשר תחלל בסנהדרי גדולה של מ' הסמוכים לראש הישיבה שהם מ' ב' ג' הם במעלה גדולה יותר מן הרחוקים ונקרא שרה של מצרים פעילונים כבוד לפי שחלכותו ב' אחר מלכות שם וחלקו ולפיכך ארץ מצרים סמוכה לא' • ולפי' היו מצרים עובדים למלך

צפנת - פענח

לחול טלה שהוא א' שבי"ב מולדת שלימה ביניהם שבו ראו להיות עולם נברא לפי שווי האון והבן זה חסד ולפי שפירו פרעה והמלכיים במליכות בורא עולם והיו חולקים הממשלה לשנים עליונים והולך לעשות זה במלכים וזכר ניוס ובכבודות ובט"ו בניסן כל אלו לעיקרים ידועים : והגני שכלל הולך לעשות זה במלכים מפני שהוא ראש ממשלת מלאכי מעלה שלא יאמרו ממשלה גדולה יס למעלה ואין האל יכול לה והולך לעשות.

רבי יוסי הגלילי אומר מנין

אתה אומר שקדו המצרים

במצרים עשר מכות ועד הים

לקו חמשים מכות . במצרים

מה הוא אומר ויאמרו

ההרשמים אל פרעה אצבע

אלהים היא : ועד הים מה

היא אומר וירא ישראל את היר

הנדרה אשר עשה . במצרים

ויראו העם את . ויאמינו בו

ובמשה

כאמרו היה איפה חמדין וגו' . והיתה המכה בכבודות לפי שזכו ייחס היו מיוחדים לאלהים כאשר הוא בכור יבוסה מדה כנגד מדה וזו היא ממש' ה' וגבורתו בהודיע ממשלתו ופלאו ופלאה מכת בכורו ע"י ללוד גדול שבו נתנה ותכונת אמתת יחודו ואח"כ הוליד לבנותיו עמו בני יס' מתצרי' אחר שידעו פרעה ומלכיים וכל בלי עולם שלא נאשר דבר בעליונים ובתחתונים שלא שדד סדריו ה"ש' בל' יסודות למטה ובמאורי אור בשמים למעלה ובדאש' ממשלות מלאכי רוס למעלה מן הכל ובזיון יבוסה אמתת ממשלתם וחוקתם וגמאל הש"י יחיד מושל על הכל וגשגב ה' לבדו ולא נתנה להם פענה לו' שיש דבר שאין הב"ה יכול כאשר אמרו אלהי הרים אלהים ולא אלהי עמקיים הוא אז הוליד כל לבנותיו מתצרים באמרו עוד גשגב אחד אכזב על פרעה ועל מלכיים ואחרי כן יסלח חקם מזה כשלאו כלה וגו' והנה זהו אלהי עולם ה' בורא הכל מחיו כל אשר עשה ועמקו מחשבותיו מסבב סבות וגלגולים עד שיתקיימו צורותיו . והנה הוא ית' גלגל הרעב למצרים לשתי סבות . הא' לסיבת ירידת יעקב וגניו למצרים . וז' לקנן כל הון יקר וכל כסף וזהב וכדי שיחיו יקו באורו הממון בזמן שירדו למצרים באורו הזמן נתקבץ ועל ידי יוכף נתקבץ והנה כשיצאו ממצרים נתקיים ואחר כן יצאו ברכוש גדול כי שללו כל אותו הממון כאו"ל על וינצלו את מצרים עשאה במעל' שאין בה דגים כ"כ בתורקנה מכסף וזהב ושאר כלי חמדה זאת נתלה עבדי ה' וזדקתם אשרי הבוטחים

הנעשים בה' כי חלו ויכל לבא ולספר תוקף נצורותיו ועומק מחבבותיו וא"כ הנה מכת נצורות
באה לעניים שהדענוך וע"י ית' ובמורא גדול לנו כי די בזה התעוררת לכל אדם שנתן לו הסי'
עניים לראות ואזנים לשמוע: רבי יוסי הגלילי אומר מניין וכו' במזרים מהו אומר אלבע אלהים
הוא ועל הים מה הוא אומר הוה הגדולה - הנה החכם הזה בא להודיע כי כאשר הרעו עונו ונתנו

ובמשה עבדו:

במה לקו באצבע עשר מכות:

אמר משה במצרים

לקו עשר מכות ועל הים לקו

חמשים מכות:

רבי אליעזר אומר מנין שקל

מכה ומכה שהביא הקדוש

ברוך הוא על המצרים במצרים

היתה של ארבע מכות:

שנאמר ישלח בם חרון אפי

עברה וזעם וצרה משלחת

מלאכי רעים: עברה אחת:

וזעם שתיים: וצרה שלש:

משלחת מלאכי רעים ארבע:

אמר משה במצרים לקו

ארבעים מכות: ועל הים לקו

מאתים מכות:

רבי עקיבא אומר מנין שקל

מכה ומכה שהביא

הקדוש יב

ועבדיו ואל תחשוב כי י' מכות לבד סבלו הם
עשו שלא כהונן ועשה בהם דין הנון - והנה
במצרים לקו לפי האצבע י' מכות ועל הים לקו
לפי החשבון הוה ג' מכות שהם י' מכות לכל
אצבע ואצבע כענין ה' האצבעות של היד ואם אלו
דברי החכם לפי פשט המקראות דע והבין כלל
גדול כי היד הגדולה היא מדת הדין של מעלה
והיא הימין אשר תרעץ לוי' ויש בה סודות
נפלאים ואין אלו רשאים לגלותם אבל מן הגלוי
יתבאר לך הסתום אם בעל נפש אחיה:
רבי אליעזר אומר וכו' הוסיף לבאר ולהודיע
שלא תחשוב כי מכה אחת היתה כל מכה
ומכה אך בה נכללים ד' מכות קשות ורעות לפי
הפסך ד' מרכבות עולם בכל א' וא' כאומר הך
הכפתור וירעשו הכיפים - ובכל אחד מהם היו
סדרי עולם משתנים לפי ד' מערכות שמים וד'
מחנות שכינה למעלה וד' תקופות למטה א"כ
נחללו י' מכות מרובעות כללם מ' ונ' של ים
מרובעות כללם מחלים: אבל לא נוכל לפרסם
ולהודיע מהות כל א' מהמכות הרבות אשר אין
מן שיוכל לפרסם זה רק המים דעים שידע
קשרי עולם כאשר קישר' והסיר' או אם יבא
נביא שנות מחלו ית' להודיענו פלאי נצורותיו:
רבי עקיבא אומר וכו' הוסיף ביאור ואמר
כי חמש ספירות' הידועות לבעלי הקבלה
שבהם נכללות כל המערכות עליונות ותחתונות
כל א' מהלן ה' ספירות' היתה נכללת בכל מכה
ומכה ונעשו י' מכות חמשים וחמשים של ים
ר"נ והכל ידוע בסוד דעת כי כג"ל שהיא ספירה
חמשים נוקמת נקמת אויביהם והיא סוד אותה
שהיא הנרמזת על הים הנכללת ה' אצבעות
לסוד ה' ספירות: א"כ כלל גדול הודיע רבי

עקידא ו"ל כי כל שרי עולם נהפכו להם לאויביו.
 וספירה חמישית אומרת ונס אני הא דרכם
 בראשם נחתי כאשר בתחלה הולידה אותה
 והנחיתה בלדת יעקב למזרים וברידת יוסף
 כאומרו הא לבס ורע וזרעם • וסוד הספירה
 הזאת הנקראת כנסת ישר רפאל מחלת מזרים
 בה' שנות הרעב והוא אשר הפכה נחליה לזפת
 ועפרה לגפרית לפי שראתה העול והחמם אשר
 עשו לנו המזרים על לא חמם בכפינו ולפי עקר
 זה רמז ית' בתור' כי היד הזאת ראויה לנו לזכרה
 חמיד ואמר בסוף הפרשה והיה לאות על ידכה
 הבן נפלאות תמים דעות הידך הוסיף אות שאני'
 לזיכה לפי ששם המלה ב"א לבאר סוד סחוס
 ועמוק כי היד שלנו שהיא סוד הא הידיעה היא
 הנוקמת והנפרעת לנו מזרינו ועליה אמר עזרי
 שורי לבשי עודך וזרע ה' עזרי וגו' ועליה נהיה
 סוד תפילין. ולפיכך או"ל אין עוז אלא תפילין
 שנאמר נשבע ה' בימינו וכוונת עוז יד כהה
 שלנו היא ימין וכוונת יד לכל חכם בראשית אלו
 א"כ בין והתבונן עד היכן הגיע עונשם של
 מזרי' לקיים מ"ש יתב' לאברהם אוהבו • וגם את
 הגוי אשר יעבדו דן אנכי כי הוא נוקם נקמת
 עמו ועבדיו • ידע שיעור ולערע שערדו כדי
 לגמול לשונאיהם גמול מעשה ידיהם מזה במדה
 באומרו ואת נעקתם שמעתי חסדי גונסיו כי
 ידעתי את מחלבו בין דברו והבן במראה והוא
 הידוע לריב ריב עם עמו והוא ראו' לדון דינם
 ולקחת נקמתם ואם כן לפי המעשים שנעשו באו
 המכות רבות ועלומות משונות ומנוולות והש"י
 אשר ראה עניים וזעזעם נעקתם שמע והולידם
 ישמע קול נעקתו היום בהיותם בגלות קשה
 סובלים הלאות וימחר לקיים מקרא שכתוב כימי
 גאתך מארץ מזרים ארצנו נפלאות

כמה

מעלות טובות למקום עלינו הנה בפאן
 עררנו ע"ם להקין מתרדמת השכחה

ולקום מבור הפללה ולרעת ולתור ולהתבונן החוב המוטל עלינו לקבל עול מלכות שמים בלב
 שלם ודעת שלימה ועין יפה ונפש סהירה כי יש לנו לעשות חשבון עם נפשותינו כאלו ייטיב לנו
 אדם כמה טוב וזנו לא נמלטנוה ואל הקדמנוה כמה הייט גבלמים ומתביישים לפניו ורודפים

וביחוד

כמה מעל' מוטל למקום עלינו כו' יהן ט"ו
 מעל' נגד מ"ו מעל' שפין הארץ לערבו'
 שכן שבעה רקיעים וארץ וכביש ו' אווירם והו'
 שם י"ה סולו לנרכב בערנות ב"ה שמו ונגדן
 אמה

הקדוש ברוך הוא על המצרים
 במצרים היתה של חמש
 מכות • שנאמר ישלח כס חרון
 אפי עברה וועם וצרה משלחת
 מלאכי רעים • חרון אפי אחת:
 עברה שתי • וועם שדש:
 וצרה ארבע: משלחת מלאכי
 רעים חמש • אומר מעתה
 במצרים לקו חששים מכות:
 ועל חים לקו חששים ומאיתם
 מכות •

כמה מעלות טובות למקום
 עלינו: אלו הוציאנו
 סמצרים ורא עשה בהם
 שפטים ריינו:
 אלו עשה בהם שפטים • ורא

עשה

צפת פננת

פ"י מהנאון רי אלי וצל כד

ונחמרים לעשות הטוב בעיניו ק"ו בורא - פולס - אמר דוד המלך ע"ה ט"ו שיר המעלות ונגנן ט"ז
עשה עמנו נסים ונפלאות לא ראו זה כדל"ה זה - מעלות בעזרה ולכן שם בשעת פטירתו ענו
ועם לאחר שכבר קדם וכו' סבו' הנה רבות ל"ה ול"ה עיניו והן כנגד ט"ו דוד מאברהם
העידו כי ה' משבות שש' עמנו בתנאים טובים' על שלמה שלו נעשים סיהרא' באשלמותא כננין
כנגד וכו' סבות ולפיכך
הולך לומר אלו הוסיפו
מתנאים ואלו עשה וכו'
כלות' די לו ללאת החוכה
התועלת עליו לנאול לנו -
אבל מרוב חסדו וחמלתו
שהוא ית' חונן ומרח' מטיב
לנוסחים ב' וכו'ה מתנהו
הטובות אין להם שיגור
מסויים וקץ ונכול כאשר
אין לו ית' קץ ונכול -
לפיכך מן הדיון עלינו
להכיר ברחמי ית' ולעבדו
בכל שלם ולעשות ולקיים
חובותיו - בנקיון לבב -
ולחירות ולכלל - ולשבח
ולפאר לאדון כבוד ולתת
לו הודאה על הטובה ועל
הרעה - ולקבל יסוריו
בשמחה ובדעת כי אחרי
היסורים שלו שקט ושלום
בשון ובשמחה ובהנהגות
חזרים לאות ולפד' - ולפי'
ראוי לנו לסבול בעבורו
חלואות ויסורים ולשמח
בהן ולדעת כי יש סדר
לפעולותיו ויש תקוה
לאחריותו - ועוד יוסיף
לט' כמה טובות כלמדי
חחת בשחכם משנה
ובלמה ידעו חלקם ואמ'

עשה באלהיהם : דינו :

אלו עשה באלהיהם : ורא

הרג בכוריהם : דינו :

אלו הרג בכוריהם : ורא

נתן לנו את ממונם : דינו :

אלו נתן לנו את ממונם : ורא

קרע לנו את תים : דינו :

אלו קרע לנו את תים : ורא

העבירו בתוכו בחרבה : דינו :

אלו העבירו בתוכו בחרבה : ורא

שקע צרינו בתוכו : דינו :

אלו שקע צרינו בתוכו : ורא

ספק צרכינו במדבר ארבעים שנה : דינו :

אלו ספק צרכינו במדבר ארבעים שנה : ורא

ורא האכילנו את המן : דינו :

אלו האכילנו את המן : ורא

נתן לנו את השבת : דינו :

אלו נתן לנו את השבת : ורא

חחת היתק עונותינו : חחת הנחשת אלה וכו' כל זה אלו מיתלים ופקקים והוא ית' מוחזק

זמון לבושיענו אלו סיגיו קוראים ולועקים לפניו בנפש טהורה כלמדי ומצל שועתם : וית' רצון

רצון יעשה וגו' - ואחר שזכרנו בו רעם בענין כמה מעלה טובת יש לכל אדם להקיץ ולקשור

צפנת פענח

רדע כמה הוא השיעור שלנו חייבים להודות ולהלל לשמו הגדול כאשר רמזו לנו באלו המעלות הנזכרים : ולולי ירא' הארצו' היינו מזכירים לכל מעלה מאלו המעלות כמה סתרים וכמה סודות - אבל במעט הנזכר ישודר כל חכם ויהיה זרין ומתיר לדעת כמה כח נמולו ית' לטוב ולחשוב נמול הטוב לאזהביו - ונמול הרע לשונאיו והוא ית' יפקח עינינו במלוא השגתו וישם בלבנו ויראנו למען נחיה ונזכה ונרים טובתו ונזכרתו -

אזו נתן לנו את השבת : ולא

קרבנו לפני ה' סיני : דיינו : על

אזו קרבנו לפני ה' סיני : ולא

נתן לנו את התורה : דיינו :

אזו נתן לנו את התורה : ולא

הכניסנו לארץ ישראל : דיינו :

אזו הכניסנו לארץ ישראל : ולא

בנה לנו את בית הבחירה : דיינו :

על אחת כמה וכמה טובה בפרדה ומכפלת

למקום עלינו שהוציאנו ממצרים : ועשה

בהם שפטים : ועשה באדהיהם : והרג את

בכוריהם : ונתן לנו את ממונם : וקרע לנו

את היס' : והעבירנו בתוכו בחרבה : ושקע

צרינו בתוכו : וספק צרכנו במדבר ארבעים

שנה : והאכילנו את המן : ונתן לנו את

השבת : וקרבנו לפני ה' סיני : ונתן לנו את

התורה : והכניסנו לארץ ישראל : ובנה לנו

את בית הבחירה : לכפר על כל עונותינו :

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

רבן גמליאל היה אומר : כד שרא אומר שדש

צפנת פענח

כח

הנפלאות שעשה ה' לְאבותינו באלו עשרה לנו ממש וזה ל' סיבות הסיבה אחת כי בנאמרנו
נפלאותיו וטובותיו שעשה עמם יתחזק לבנינו. ויתחזק לעשות הפעול ורלונו בראותינו סוף. נחולנו
ונטחוננו בהיותו מן ללל הנוסחים זו : והסיבה הב' כי אלו בניהם והם אבותינו ומן הודע שנמשכו
בם עלמם ממש אלו נחשבים כי בלנו בני א' בני אברהם אבינו ע"ה. וידענו כי מה שעשה עם
אבותינו מן הנסים

דברים אלו בפסח לא יצא יד חובתו : ואלו

מן פסח מצה ומרור :

לא יצאה רחבשיל ב"א להביט בו. שלא יחלה נראה בסגנון קדשים בחיץ :

פסח שדיו אבותינו אוכלים בזמן שבית

המקדש קים : על שום מה : על שום

שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו

במצרים : שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא ל'י

אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו

את מצרים ואת בתינו הציל נקור העם

נושתחו :

מצה זו יקראה : ולעני כל ידאנה :

מן זמן נאום (ואלה ה) נפס די איסלמי אלוה מין דר המנס : מא ל'י ימ

מן מ'י בהמר :

מצה זו שאנו אוכלים : על שום מה : על שום

שלא הספיק בצקם שד אבותינו

דהתמין עד שנגלה עליהם מלך מלכי

המלכים הקדוש ברוך הוא ונאדם : שנאמר

ויאמ

שהיה ראוי להוסיף מולם בצותם באותו הזמן נקברו בכוריהם המיוחדים לאותו המזל ואלו בני
ישראל ביד רמה והיו ומלרים מקברים את אשר הכה ה' בהם וכו' : אע"פ שנתנה רשות למויקים
להשחית אבה שומר ישראל מן על הסידי הנוסחים זו אמר ופסח ה' על וכו' :

מצה זו בטעם המלה כבר אמרנו כי כשחיה כל אבותינו מלה נמלא חן ושכל טוב בעיני
ה' ולפיכך אמר שלא הספיק עד שנגלה עליהם ונאדם פיר. וזהו למען שאלו החמשה

פירוש חזקוני א' ל' יצחק צננת פענח

לא את אבותינו כלל נאל כד' ואותנו הויתא משם לא היו נאלים והכן זה וכללוו במה שלמרט
למען היות אבותנו פ' כי אותנו הויתא שנאמר במשנה ראשונה סוף דבר נאולה במה ונולת
ואותנו הויתא וא"כ הכעסה נמי עלינו נאמר דכתיב למען היות אבותנו כו' **מורר** זה ששם קמריה כולל יורעו ואותנו
המורר' ויענונו ויתנו עלינו עבוד' קשה למיכר

ניאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים ענת מצות כי לא חשין בני דשו ממצרים ולא יכרו להם מהמה וגם צרה לא עשו להם

גם המורר יראנה לבניו ולכל אוכלי שלחנו : מן דם (אורו) יצג מן דין קינד : חג מן דעם גינד :

מורר זה שאנו אוכלים * על שום מה : על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים שנאמר וימררו את חיהם בעבדה קשה בחומר ובדבנים ובכל עבדה בשרה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך :

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא מצרים * שנאמר ותגדת לבנה ביום שהוא לאמר בעבור זה עשה לי בצאתי מצרים * לא את אבותינו בלבד נאל הקדוש ברוך הוא : אלא אף אותנו נאל עמם * שנאמר ואותנו הוציא משם דענו הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו :

הכוס

בכל דור ודור וכו' - המשנה הזאת עיקר ויסוד מה שהקדים וכבר אמרנו זה במשנת עקדים היינו וכו' שאלו לא הויתא הש"י את אבותינו ממצרים עדיין היינו משועבדי' ונאכל' ונשקעיים בה ואחר שם אנו בעלמנו יצאנו ממצרים ואם הם יצאו מעבדות לחירות הרי אנו שאלו בניהם נקראים בני חורין ואלו היינו נולדים במצרים בעבדות היינו משקעיים ומשועבדים שם וא"כ לא את אבותינו בלבד נאל הקדוש אלא אף אותנו נאל וכו' כל זה רמז לפסוק אל תירא מרדה מצרים וכו' דלא יעקב אבינו ע"ה כי נכחו

הנולת נמשכת על בניו לדור ולדור עד שהשיאו הש"י שיהא יסנה סדרי עולם וינאליס כנחו הגדול

צפת פנת

פירוש מהנאון ה' אליהו וצ' כז

הגדול : וא"כ לנו חמש הויות משם כח גדול
וכד חזקה .

רפ"כ

אלו חייבין וכו' . א"כ שהוא ית' חדשה הללויה הללו עבדי ה' ומתחילה לא היה הויות אחרות

הוא אחרת חמש מחזרים כאשר יכול לומר הללו עבדי ה' כי אלו ה' שבה' הם כנגד ה' מכות ואחריו

הבוס בירך השא . להורות לאל רם ונשא :

והבצוה הרפה : ביפה מפה : ולפ"כ יתחיל

לסלל . ער נאל ישראל .

נעם דם כוס מין דער האנט : חזו בירפס

דימ אלה לנו דמס ניס ונפח ונל מיר סמנר :

לפ"כ אנחנו חבים

להורות להלך

לשבת לפאר דרום

לחזר לברך לעצמנו ולקדם

למי ששעה לאבותינו ודנו

את כל הניסים האלו

הציאנו מעבדות לחרות :

מינו לשמחה ומאכל ליום

טוב ומאפכה לאור נדור

ומשפוד קנאית : ונאמר

לפניו שירה חדשה גדולה :

הדויה גדלו עבדי' : הדלו את שם' :

יהי

כנגד ה' מכות ואחריו

במסכת מילה למה לא

אחריו הלל בפורים מה

מעבדות לחרות אחריו

ממיתה לחיים לא כ"ס

ומשני בשלח ההם הללו

עבדי ה' ולא עבדי פרעה

אכל בפורים אף אחתי

עבדי אחריו וכן

מתחילה לא היו יכולין

לומר הלל כי ט' שבתים

הראשונים הוא נגד ט'

מכות ונכולין היו עדיין

עבדים אבל ונאמר לפניו

שירה חדשה הללויה שהוא

מכות בכורות עכשיו

הללו עבדי ה' ולא

עבדי פרעה : ולעבודות

לחרות הוא נגד ליאת

מלכים : מינו לשמחה

הוא על הים כי אז היו

בגדה גדולה כח"ס צדיק

השירים בפירס אדומ

הנאון ו'ל : מאכל הוא

אכל הר סיני כח"ס ויראו

העם ולא שח כו' : לייט

שהוא יו"כ שירד משה

מיר עס לוחם שניות

מחבר

הוא ארץ חסד ונלמות לא' : ומשעבוד לגאולה : פי' בפי השופ' ים היה שטור

כח"ס בשופטים . לגאולה בימי דוד ושלמה שאלו היו יושבין לבטח והיתה גאולה שלמה :

הדרך עבדי ה' בדרך ג' דברי עש"נפס הם עבדי ה' שנה מעת' ועד עול' עולם מחור' שחם ער

מבוא ונד' כולל הכל שכולם יהללו ויכבדו את שם ה' דם על כל גוים ה' (אינו מהנאון רק לקטתי

מפרושי אחר' שחושבין זה הגדול' ה' בזה שאומר' על השמי' כבודו אכל הארץ והוא זכר שכל נפישיה'

הכולל כפסוק :

הדויה גדלו עבדי' :

הדלו את שם' :

יהי

ואמרו לא היה ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכו' הכ' : ומאפילה לאור גדול : פי' מחבר

הוא ארץ חסד ונלמות לא' : שהוא אור גדול : ומשעבוד לגאולה : פי' בפי השופ' ים היה שטור

כח"ס בשופטים . לגאולה בימי דוד ושלמה שאלו היו יושבין לבטח והיתה גאולה שלמה :

הדרך עבדי ה' בדרך ג' דברי עש"נפס הם עבדי ה' שנה מעת' ועד עול' עולם מחור' שחם ער

מבוא ונד' כולל הכל שכולם יהללו ויכבדו את שם ה' דם על כל גוים ה' (אינו מהנאון רק לקטתי

מפרושי אחר' שחושבין זה הגדול' ה' בזה שאומר' על השמי' כבודו אכל הארץ והוא זכר שכל נפישיה'

הכולל כפסוק :

הדויה גדלו עבדי' :

הדלו את שם' :

יהי

ואמרו לא היה ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכו' הכ' : ומאפילה לאור גדול : פי' מחבר

הוא ארץ חסד ונלמות לא' : שהוא אור גדול : ומשעבוד לגאולה : פי' בפי השופ' ים היה שטור

כח"ס בשופטים . לגאולה בימי דוד ושלמה שאלו היו יושבין לבטח והיתה גאולה שלמה :

הדרך עבדי ה' בדרך ג' דברי עש"נפס הם עבדי ה' שנה מעת' ועד עול' עולם מחור' שחם ער

מבוא ונד' כולל הכל שכולם יהללו ויכבדו את שם ה' דם על כל גוים ה' (אינו מהנאון רק לקטתי

מפרושי אחר' שחושבין זה הגדול' ה' בזה שאומר' על השמי' כבודו אכל הארץ והוא זכר שכל נפישיה'

פי מהגאון ר' אלי ועל

צפנת פענח

העל' נבדדו שיהא חסני' על הארץ מי כה' אלהינו:
אבל אלהינו אומרים שמי כה' גדולתו והוא אלהינו
שם ענוותנותו וחס' נגד מי כה' כלות' המגביה
לשבת שהמקום הגבוה אשר נכון להיות לו לשבת
הוא המגביה ואין הוא
גבוה בלחמת מזל עלמור רק
הוא שם לו להיות
גבוה וכן המספילי לרא' **הוא**
הוא ממנו שהוא המספילי
הרי לו שיהיה שזיון השמים
והארץ ולכן המקום גבוה
לו לשבת הוא הארץ
להראות ענוותנותו
ולהמספילי לראות הוא
לשמים להראות גדולתו
שזין השמים ושמי השמים
נחשבין לו לנלוס שיהא
ראוי ונכון לפניו להיות
מקום ראוי לו השמים רק
הוא מספילי מאלו בזה
שמשני' על השמים ואין
חיוב כלל לפניו ולכן מי
כה' גדולות' ולאקינו
בפרטות להשני' על עם
שפל כמונו • מקימי מעפר
דל • הוא נגד אברהם שאמר אנכי עפר ואפר
מאשפות ריח אביון • נגד יצחק שאמר וכל
ואשפה של יצחק ולא בספו והזהב של אבימלך •
להשיבי עם נדבכים • נגד יעקב להשיב במיטב
הארץ ועיקר הקמתן ארמתן היה עם נדיבי עמו
בעת

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ: מַעֲתָה
וְעַר עוֹלָם: מְמֹרַח שְׁמִישׁ
עַד מְבֹאֵי: מְהַלֵּךְ שֵׁם יְיָ:
רָם עַל כָּל נֹיִם יְיָ: עַל
הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כִי
אֲדַמִּינוּ: הַמְנִיכֵה לְשִׁבְתָּהּ
הַמְשַׁפִּילִי לְרִאּוּת: בְּשָׁמַיִם
וּבְאָרֶץ: מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל
מֵאֲשַׁפֶּת יָדִים אֲבִיוֹן:
דְּהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים • עַם
נְדִיבֵי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵי עֶקְרַת
הַבֵּית

ו כלל השבחים אשר צעולם בהיותנו עבדי השם
ולא עבדי מלך ולא עבדי מ"ה עובד כו"ס ולא
עבדי אדם שאין לנו תחת מחשלת בכרי כ"א תחת
מחשלת ית' והוא מלך ישראל ונאלו והוא
השומר • את עבדי
היבועתי' לו וראוי לשבח
ולפארו ממורח שמש עד
מכאול לפי שיטוב הארץ
בתחלת מורח ועד סוף
מערב מפני שהאור
ממולע בתחלת מרח
מש"כ מלפון לדרום כי
פאת דרום אין זה ישוב
משוב הקום ופאת צפון
משוב הקור והנה אורכ
הישוב ממזרח למערב
ורחבו מלפון לדרום
וע"ז אמר התבוננת
עד רחבי ארץ וגו' אמר
זה הש"י לפי שאין הישוב
מתחלת צפון ועד סוף
דרום אבל ממזרח ועד
מערב הכל מיושב ולפיכך
אמר ממזרח שמש עד
מכאול גדול שמי בנרים •
והכן זה מלך • ואמר אמר זה רם על כל נשים
על השמים כבודו כלל בזה סוד הכסוי והנפלות
שנעשו במצרי"י אז ידעו כל האומות מכח אותן
הנפלות שהש"י הוא לבדו המושל על פתוח הארץ
ועל כל בבלות השמי' ועל כל מלאכי מעלה כל
כלל בזה הפסוק' אמר זה בא לבאר שאין כמוהו ית'
יכול להשינו מזד אמתתו וקדוה לקדוהו יותר
מיני שבחים בספוק זה כלל גדולת עליוה מזד אמתתו שאין מי שיוכל להשינו שנאמר מי כה'
אלהינו המגביה לשבת וכלל השנחתו והקדחתו אלל כל בני עולם כי הוא ממלא את הכל והוא
מקיף הכל והוא קדוה לכל יורש מכל קדוה • וז"ל המספילי לראות וכו' אמר כי זה
שהוא למעלה מן הכל והוא קדוה לכל ורואה הכל • וידוע הכל הוא דן דין עני ואביון מילי פני מיד
עושה נוקם נקמת עבדיו וחסידיה והמשלם להם שכר טוב בעמלם והוא המספילי בנדיבים ומגביה

צפנת פננת

פירש לרנאן ד' אלקיה וצל כו

נעת הולאת עמו להשיב עם נדיבי כו אנקדפו
עמו ונקדלו בני אברהם ויתח ויעקב . מוטיבי
עקדת . ונס' אלו מוטיבי עקדת הבית שהעביר
הוא לשכן שמו בחרן וזוהו גדולתו ונס על השפלי
יומר כמו אנהנו עמו
ובעבור זה אם הכנים
שמחה היא ליון אהנו
ואנהנו בניה ומוטל עלינו
להלל ייה .

בצאת כו' ומפרש

השחתו הפרעיו'

אשר היה עלינו . ישראל

הן הוכרים ויאלו מעבדות .

ובית יעקב הן הנשי' ויאלו

מעט לעו . מעט אשר לעו

יחיד לא עשו ויהיה נבשי

ישראל ובנלח ישי' חתמים

הוליים מן הלעו והדלח

לכל גדולתו ונבורתו שלא

שלטו בנשותיהן וכמ"ס

בזהר ע"פ ושם נכחו

זכמ"ס חו"ל אחת היתה

ופרסמה הכבוד : היתה

יהודה לקדשו . כי חיקף

נבחר יחודה לראש ורשאון

לכל כדנלים : ישראל

ממשלותיו . שגפל פחדם

על כל הוימות כמ"ס

כי שמענו את אשר הוביש

כו . וכן חיקף כדנלח

ישראל מתגרים היו יהודה מוקדשין בקדושתו כי הכרישן להיות עם קודש כי קדוש הוא וכן

ישראל מחשלותיו שיהיו מושלים מחמת שהם עבדיו והוא מושל בהם כענין הדבק לשחור כו'

של שחלב על כל דבר ששעולס וזהו הים רחל כו' . דלח ויונס . כי נעת יבוסת הים יבשו בל

חימות שעולס לכן אמר יונס שנס מכל וכל אלל הירדף לא נכ רק שב לאחור ועמד בתקומו

מחוק . הכרים רקדו כו' . נעת . מתן הורה . ננעות בכני אלן . הם נקלי ארנון . מלכני

אלון חולי ארץ . כלומר מלכני האדון ששאר ארץ ונעת הכריאה היה . קנלן זה כמ"ס וישב הים

לאהנו . ואמר לשון חולי שכבר עשה נבורתו בים אשר עשה הול גבול לים כמ"ס פוק חוי

נבורתא דמאבר כו' . מלכני אלתי יעקב . כי הירדן כמ"ס כי במלכני עברתי את הירדן ואחריו

שפלים . ואמר חיקתי מעבר דל וכו' אל' אחר
וא לא די סידי יהיה מן העפר לכד אלל מעלה את
איהבו למשלה אלון מעלה גדולה הימנה
להשיב עם נדיבים עם נדיבי עמו . אה"כ אשר
כי המעלה שהעלה אות'
קיימת לדורי דורות . ואלן
בה יירדה מוטיבי עקדת
הבית אם הכנים שמחה
הללויה ואל' בין והחבון
בתקום זה ותמלא הכל
מבואר .

הבית : אם רבנים עמה

הדלוח :

בצאת ישראל כמצרים

בית יעקב מעם

לעו היתה יהודה לקדשו

ישראל ממשרותיו : הים

ראה ונס : תירדן יסב

לאחור : הדרים רקדו

כאלים נבעות בכני צאן :

מה דהים כי תנים כירדן

תסב לאחור : תררים

תירקו כאלים : נבעות

בכני צאן : מלכני ארון

דולי אדן : מלכני אלה יעקב : בהפכי הצור

אנס

ישראל מתגרים היו יהודה מוקדשין בקדושתו כי הכרישן להיות עם קודש כי קדוש הוא וכן

ישראל מחשלותיו שיהיו מושלים מחמת שהם עבדיו והוא מושל בהם כענין הדבק לשחור כו'

של שחלב על כל דבר ששעולס וזהו הים רחל כו' . דלח ויונס . כי נעת יבוסת הים יבשו בל

חימות שעולס לכן אמר יונס שנס מכל וכל אלל הירדף לא נכ רק שב לאחור ועמד בתקומו

מחוק . הכרים רקדו כו' . נעת . מתן הורה . ננעות בכני אלן . הם נקלי ארנון . מלכני

אלון חולי ארץ . כלומר מלכני האדון ששאר ארץ ונעת הכריאה היה . קנלן זה כמ"ס וישב הים

לאהנו . ואמר לשון חולי שכבר עשה נבורתו בים אשר עשה הול גבול לים כמ"ס פוק חוי

נבורתא דמאבר כו' . מלכני אלתי יעקב . כי הירדן כמ"ס כי במלכני עברתי את הירדן ואחריו

יך

פ"י מהנאמן הן אלהי וצלל ייחוס

צפנת פננת

חז"ל שיבט את הירק : ההפני הנור כיו. הוא
בשעת מתן תורה כי במדבר בין סיה הנם של
כנור • חלמים למעטו מים • הוא • כנל ארנון
כפ"ס משם בלרס כיו • חסוק את העם ואזן להם
מים

אנש מים • חמשיש למעטו מים :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם • אשר

נאלנו ונאל את אבותינו ממצרים •

וחניענו חקיה תנה לאכול בו מצה ומרור :

כן יי אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למעשים

ולדגלים אחרים הבאים לקראתינו לשלום

שמחים בבנין עדה : וששים בעבודתך :

ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים • אשר יגיע

דמם על קיר מזבחה לדצון • ונודת לה שיר

חדש על נאדתנו ועל פדות נפשנו : ברוך

אתה יי : נאל ישראל :

ואו תהיה מלכותו שלמה כאלו ויהי ה' למלך ונו' ואו נודה לו שיר חדש על הנאולה התמידית
שפסח פמנו ואחריו שיר ולא שירה כי השיר כדמיון זכר שעומד תמיד במדש א' אבל השירה שעל
הים נולדה אחריה לרה כדמיון נקבה כי לפסחים הוא מתעברה ולפסחים היא פשוטה אבל באחרונה
ה' שיר וגל שירה וע' אחר השיר יהיה לכם כלל התקדש חנונו :

תושלבע

בני מוכן ומאמן לקיים מצות כח שני מארכת שעות • לשש יחד קבלה ושכינתיה על ידי הרוח סוד וגלגל
בשם בל ישראל •

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם • בורא פרי תבואה :

שמות סד"ב שס"א

ברוך

רחצה

ואור כך נטלין יריהם ומברכין

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם • אשר קדשנו במצותיו
וצונו על נטילת ידים :**

מציא

ויקח המצה הראשונה שהיא העלינה ויברך עליה המציא ולא יאכל :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם • המציא לחם מן הארץ :

מצה

ויקח הפרוסה בין שתי השלמות ויברך עליה על אכילת מצה ויאכל בן שניהם ביום ביתר :

ועני מוכן ומזומן לקיים מצות אכילת מצה לשם יחוד הקב"ה ושכינותיה ע"י הקוץ סמור ונעלם כשם כל ישראל

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם • אשר קדשנו במצותיו
וצונו על אכילת מצה :**

מרור

ואור כך יקח בית מרור שקורין ליסגא דפסחל בחיובל ויברך עליה על אכילת מרור ויאכל • ויאמר :

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם • אשר קדשנו במצותיו
וצונו על אכילת מרור :**

כורך

ואור כך יקח בית מרור השלישית ויאכל ממנה עם חזרת (שקורין רחיון) ויאמר בן עשה הלל :

**ויברך למקדש כהלל : בן עשה הלל בזמן שכית המקדש בקים :
היה כורך מצה ומרור ואכל ביהר • לקיים מה שנאמר על
מצות ומרורים יאכלו :**

הגדה של פסח

שחן עורך

ואחר כך אוכלים ושותין כל צרכיהם

צפון בירך

האיר העשרה יקח העפיקום ויאכל ממנו בנות ויתן לכלם ויסגור כוס שלישי ומברכים עליו ברכת המזון ואחר כך ימנע כוס רביעי ומתחיל שפור חמץ ואמרים עליו הלל וחלל הגדול :

קודם שיאכל האפיקום יאמר

הגני מכן ומזמן לקיים מצות אכילת אפיקום : לשם ידור קוביה ושכנתיה ע"י יהוה כסיר ונעלם בשם כ"י :

צפון צריך לאכול אפיקומן קודם חזות אם שכת ולא אכל אפיקומן ולא נזכר עד אחר שמיך ברכת המזון אם נזכר קודם שביך בפה"ג יכול ידיו ויברך המזון ויאכל

אפיקומן ויחזור ויברך בה"מ וכפה"ג וישתה הכוס ואם לא נזכר עד אחר שביך בפה"ג לא יאכל אפיקומן ויסימוך על מלך שאל בפתחה : (וי"א שלוש קוטר ואוכל כוית ומברך בה"מ על הכוס רביעי שנזכר עליו הלל והנחין חק יעקב מסק לראכל אפיקומן ויברך בלא כוס) אבל במקום שנהגו לעשות סימור למלך מלפני חמשת קטירה אפילו לא זכר עד אחר ההלל יכול ידיו ויברך המזון ויאכל אפיקומן ויחזור ויברך על הכוס אפי"י שהוא כוס חמישי ואין לחוש בזה שמוסיף על הכוסים : אם נאכל אפיקומן יאכל כוית ממנה שמורה אחרת : אחר אכילת אפיקומן אין לאכול עוד דבר אלא יברך חיד בה"מ : מי שישן בתוך הסעודה והקין דהיינו שיה שבתוך אכילת אפיקומן : הו הפסק ואינו חוזר לאכול : וי"ל דגם קודם לזה"הו שיה הפסק ויש לחוש לבתחלה שלא לישן בתוך הסעודה :

אם א"א להיות לו ויזמן ילך אחר לשם קודם אכילת אפיקומן ויאכל גם ויטעף עמהם לזמן ויברך עד גזלה לך ואח"כ ילך לביתו ויאכל אפיקומן ויברך בה"מ :

דיני ברכת המזון כהלכותיו

בין

להגביה

הכוס מן השלשן טעם ובחמם אצבעותיו ודגוף ביד ימין ואצבעותיו וקופות למעלה ואף כל אחד מהמסובין יאחרו בלחש עם המברך כל מלה ומלה : ויסימו קודם המברך כדי לנעוץ אתן על כל ברכה : ועוד עין הוא הנכ"כ מברך כדיו וכהלכה :

(וקודם בה"מ יאמר) הגני מכן ומזמן לקיים מצות עשה של ברכת המזון ברכת כ ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך : לשם ידור הקב"ה ושבעתיה על ידיו יהוה כסיר ונעלם בשם כל ישראל :

סדר ברכת המזון

המנהג שהמברך אומר בלשון אשכנזי (רבותים איר ופול בענפין)

העונים אמרים : **יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם** :

נברך

אם הם עשרה בני אדם שאכלו כזאת ואמר המבכר

נברך אלהינו שאכלנו משלו וענין המסבין ברוך אלהינו שאכלנו משלו
ובטובו חיינו וציד המבכר ואמר ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו

אם הם שלשה שאכלו כזאת ואמר המבכר

נברך שאכלנו משלו וענין ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו
ציד המבכר ואמר ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו :

ברוך הוא וברוך שמו :

אם הם מסבין שנים או אחד מתחיל כאן

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם : הן את העולם כדו בטובו
בחן בחסד וברחמים הואנותן להם לכל בשר כי לעולם
חסדו : ובטובו הנדול תמיד לא חסר לנו ואר יחסר לנו מון
לעולם ועד : בעבור שמו הנדול כי הוא אלון ומפרנס לכל :
ומטיב לכל : ומבין מון לכל בריותיו אשר ברא : ברוך אתה יי
הן את הכל :

נודה לה יי אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה : ועל
שהוצאתנו יי אלהינו מארץ מצרים : ופדיתנו מבית עבדים : ועל
בריתך שחתמת בבשרנו : ועל תורתך שלמדנו : ועל חקך שהורעתנו : ועל
חיים חן וחסד שחוננתנו : ועל אכילת מון שאפה ון ומפרנס אותנו תמיד בכל
יום ובכל עת ובכל שעה :

ועל הכל יי אלהינו אנחנו כודים לה : ומברכים אותה : ויברך שמה בפי
כל חי תמיד לעולם ועד : בכתוב ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך על
הארץ הטובה אשר נתן לה : ברוך אתה יי על הארץ ועל המון :
רחם נא יי אלהינו על ישראל עמך : ועל יושלם עירך : ועל ציון משכן
קדוה : ועל מלכות בית דוד משיחך : ועל הבית הנדול והקדוש
שנקרא

הנדה של פסח

שנקרא שמה עליו : אלהים אבינו רצנו וזכנו פרענו ובלקנו ותרנו ויחטו ויהיו לנו
 אלהינו מהרה מכל ארצותינו ונא אל תצריכנו : אלהים לא לידי מפתח בשד
 נים ולא לידי הוצאתם : כי אם ליהי תמלאה תפלתה הקדושה והרחבה שלא
 נכוש ולא נבלם לעולם ועד :

רצה ותחליצנו יי אלהים במצותיה ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה • כיוון זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבות בו ולנוח בו באהבה במצות רצונה • ובדצונה כגית לו יי אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו • ותראנו יי אלהינו בנחמות ציון עירך • ובבנין ירושלים עיר מרשך • כי אהה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות •

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא נצונו ונראה ונדעה וישמע ויפקד ויוכר ויקרוננו ויזכרון אבותינו - ויזכרון משכן בן דוד עבדה : ויזכרון ירושלים עיר קדשה : ויזכרון כל עמך בית ישראל לפניך למליכה לטובה לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום : כיום חג המצות הזה : זכרנו ואלהינו בו לטובה . ויפקדנו בו לבקרה : והואשיענו בו לחיים : ובדבר ישועה ורחמים חוס ויתגנו ורחם עלינו והואשיענו כי אליה ציינו כי אל (מלך) מנוח ורחום אתה :

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ בְּמִדְרָה בְּמִינֵי בְרִיךְ אֲמַר יי בִּנְיָה יְרוּשָׁלַם
אֲמַן • בְּרִיךְ אֲמַר יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם : הָאֵל אֲבוֹנֵי מַלְכֵנוּ אֲדִירֵנוּ
בִּזְרָאנוּ נוֹאֲלָנוּ יוֹצֵרֵנוּ קְרוֹשִׁינוּ קְרוֹשׁ וְעַכֵּשׁ רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַסֵּלָה הַטּוֹב
וְהַמְּסִיב לְכָל (אֵל) שֶׁבָּלָלוּס נָיוֹם הוּא הַמְּסִיב וְהַמְּסִיב הוּא יְמִיב לָנוּ • הוּא נִמְלָנוּ
הוּא נוֹמְלָנוּ הוּא יִמְוֵל בְּעֵבְרֵנוּ לַעֲד לָחֵן וְלַחֲסֵד וְלִרְחֻמִּים וְלִרְחֻם הַצִּלָּה וְהַצִּלָּתָה
בְּרָכָה וְיִשׁוּעָה נִחְמָה פְּרִימָה וְכִלְכִּלָּה : וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם • וְכָל טוֹב וְכָל
טוֹב אֵל יִסְמַרְנוּ : הִרְחֵן הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד : הִרְחֵן הוּא יִחְבְּרֵנוּ
בְּשֵׁמִים וּבְאֵץ : הִרְחֵן הוּא יִשְׁמַח לִרְרוֹת דּוֹרִים • וְהַפָּאֵר בְּטֵן לְנֶצַח נִצְחִים •
וְיִתְחַבֵּר בְּטֵן לַעֲד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים : הִרְחֵן הוּא יִפְרִינֵנו בְּבָבוֹד : הִרְחֵן הוּא
יִשְׁבֹּר שֶׁל נִלְוֵת מַעַל צִאֲרָנוּ • וְהוּא יוֹלִיבֵנוּ קִימְסִיּוֹת לְאֲרָצָנוּ : הִרְחֵן הוּא
יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בְּבִיתָנוּ • וְעַל שְׁלָחַן נֶחֱ שֶׁאֲכָלְנוּ עָלָיו • הִרְחֵן הוּא
יִשְׁלַח לָנוּ אֵת אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא וְכוֹר לַמִּיב • וְיִכְשֵׁר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יִשׁוּעוֹת
וְנִחְמָסִיב : הִרְחֵן הוּא יִבְרַךְ אֶת אֲבִי מִיבֵנוּ בְּעַל הַבֵּית הַזֶּה • וְאֵת אֲמִי מִיבֵנוּ
בְּעַלַת הַבֵּית הַזֶּה • וְאֵת שְׁנֵי מַלְכֵי עַל שְׁנֵי אֲבוֹי יִשְׂאֵל • הִרְחֵן הוּא יִבְרַךְ אֲבוֹי וְאֵת

הנהגה של פסח

כל אשר לי כמו שנתקדשו בו : ואם יש לו חטא ונשים יאמר הרחמן הוא יכרה אותי
ואת אשתי ואת בתי ואת זרעי אתנו ואת כל בו : ואם הוא על שלחן חתנים הרחמן
הוא יכרה את מורי בעל הבית הזה : אותם ואת ביתם ואת זרעם ואת כל אשר
להם : אתנו ואת כל אשר לנו כמו שנתקדשו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל
מכלל כל בן יכרה אותנו בלנו יחד בברכה שלימה ונאמר אמן :

אם בשל כסית מנכר בעלמו יאמר (כמרוס יתלדו עליו זכות)

במרוס ילמדו עליו ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום וגשא ברכה מאת יי
וצדקה מאתנו ישענו ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם :
הרחמן הוא יתחילט ליום שכלו טוב :

בשנת חתנים וה הרחמן הוא יתחילט ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים :
הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח ולחיי העולם הבא מגדול ישועות מלכו
תעשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם : עושה שלום במרוסיו
הוא תעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן :
ראו את יי קדושינו כי אין מחסור ליראיו : בפידיס רשו ורעבו : ודורשי יי
לא יחסרו כל טוב :

הנדו לוי כי טוב לעולם חסרו - ברוך הנבר אשר יבטח ביי והיה יי מבטחו :
פתח את ידך ומשביע לכל חי רצון :

רגני פה ומוסן לקיים כום שלישי כארבע כוסות לשם יהוד קדשא בריך הוא ושכינתו על יי ויהו
ספיד ובעלם בשם כל ישראל :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן :

הלה נרצה

קורס שמעוני דבס רביעי פותחין חלת - ליסור כי ליל שמעוניס הוא ולא צריך לחיות בעלות - ולשם
שמים יהיה הכוונה : שהלילה הזה אין בו סכנה - וכדי הוא להאמנה - שיבא נטילת העדק ברגה -

שפך

פי מהנאון די אליהו וציל

שפיך • חמך • אומר כלן ככלי זיהא שיך אחר זה לומר לא לנו די לא לנו כי הפסיק באילנא והטעם שפסיק את ההלל שחלי הראשון קאי על גאולת מלכים וקאי השני קאי על גאולתנו וגאולתנו לעתיד לכן מתחילין בשפור חמך שאין מתרומם קרני הכדקים עד שיבטל הפוסקים ולכן מתחילין בשכור חמך ואחר כך אומרים לא לנו :

מינו מהמך

שפיך חמך אל הנזים אשר לא ידעו ועל מסרכות אשר בשמה לא קראו : כי אבל את יעקב ואת נהו השמו :

רא לנו כי אחר בשפור חמך כי דברי א' אשר לא ידעו כי כי כל את יעקב כי ואם כלן ע"ו שהכל הוא לא לנו זה אלא חמך אומרים אשר לא ידעו הוא טדלי לא לנו ה' ואף גם זה שאנו אומרים כי אכל את יעקב ב"כ לא לנו ובשכור אף מבקשין רק לשמך מן כבוד על חסדך שבוסרין שחסדך מלאה הארץ : על חמך על אורחך שבוסרין בחורחך שנקרא חמך • למח ואמרו כי ואליהו בשמים כלומר קאי ב"כ על למה למה יאמרו הנזים איה פ"ו ולמה סילקת שכנת כבודך להיו על השמים כבודך והסתרת פניך מאינו אשר חסך עשה ה' אליהו והכל הוא בחסדו ורצונו ויכיר הוא אחר המעשה אבל לא בשעת המעשה לכן אמר עשה • (מהנאון) עזביה :

שפיך עליהם וצמה נהרון אפה ושיגם תרדוף באף ותשמידם מפחת שפי :

והיו סר רבוי וטעמים ההלל ושכח • בלול ראשון ער ובכן ואמרתם וכן :

רא לנו יי ראנו : כי לשמה תן כבור • על חסרה על אמתה : למה יאמרו הנזים • איחנא אלהיהם : ואליהו בשמים • כל אשר חפץ עשה : עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם : פת להם ולא ידברו • עינים להם ולא יראו : אזנים להם ולא ישמעו • אף להם ולא ירחוץ : יריהם ולא ימיושן • רגליהם ולא יחלבו : ראיהו בגרונם : כמותם יהיו עושיהם : כר אשר בושח בהם : ישראל בםת ביו • עורם ומנינם

שכל דבר יש אומר פועל צורה חכלי' ואחמור הוא כסף וזהב ופועל מעשי ידי אדם צורה פה להם חכלית במהם יהיו עושיהם • פה להם ולא ידברו כי הראשונים עשו עצביהם שיהיו יכולין לדבר ע"י כסף כח"ס והואלתי את כלנו מפיו אך לא ידברו בפה כי אם היה המעשה ביד היה הוד מדבר וכן ככל ה' חושם ומשום והיוצר הכל לא ע"י האברים השייכים להחוש • (ע"כ) • ישראל בנת בה' כלומר ולכן אחי ישראל בנת בה' • כי עורם ומנינם הוא וכיון שכן הוא לעובר רצונו לעושי רצונו עתה"כ ולפי"כ לרין לבסוח בית אהרן שלו יהיה בודאי יותר פזי כששלה"ה נחול למקיימי

רש"י

רצונו : למה ה' וכ"ש ליראה ה' כי בלית אהרן יש כמה שאינן עושין עובדא דאהרן • יצחק א"ת בית ישראל הן הנקבצים • ברוכים כו' עושה שמים וארץ היינו קודם הנדבכה שמכריזין ברכם הנהנין • השמים כו' והארץ הוא חסד הנדבכה • לא המתים • הן הרשעים אשר בחייהן קנייין מתים • ולא כל

יורדי דומה הן יורדי עפר
אחר מיתתן • ולאנו
נכרך י"ה עכשיו בחיים וגם
מעתה ועד עולם דהיינו
יחד כו' נ"כ דגלו י"ה

ומנינם הוא • בית אהרן במחו ביי עולם ומנינם
הוא • יראי' במחו ביי עולם ומנינם הוא :
י' וקרנו יכרך יכרך את בית ישראל יכרך
את בית אהרן : יכרך יראי' הקטנים עם הגדולים • יוסף י'
עליכם • עליכם ועל בניכם : ברוכים אתם ל" • עושה שמים
וארץ : השמים שמים ל" • והארץ נתן לבני אדם : לא המתים
יהללוה • ולא כל יורדי דומה : ואנחנו נכרך י"ה מעתה ועד
עולם תללוה :

אחבתי • כי ישמע י' את קולי תתנוני : כי הטה אָנוּ ל' • ובמי
אקרא • אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני • צרה
וינון אמצא : ובשם י' אקרא אָנא י' מלטה נפשי : חנון י' וצדיק
ואלהינו מרחם : שומר פתאים י' • דלותי ולי יהושיע : שוכי נפשי
למנוחתי • כי י' גמל על כי : כי חלצתי נפשי ממות את עיני מן
דמעה את רגלי מרחי : אתה ה'ך לפני י' בארצות החיים : האמנתי
כי אדבר • אני עינתי מאד : אני אמרתי בחפזי כל האדם כזב :

מה אשיב ל" כל תגמולותי עלי : כוס ישועות אשא • ובשם י'
אקרא : נדרי ל" אשלם ונדרה נא לכל עמי : יקר בעיני י' :
חמיתה לחסדיו : אָנא י' כי אני עברה אני עברה בן אמתך
פתחת למסרי • לה אֶזְבַּח זבח תודה • ובשם י' אקרא : נדרי ל" •

פירוש מהנאון ר' אליהו זצ"ל

(מהנאון) טוב לחסות בה' חסדו שהאלים חוסה בו מעלמו והוא לא הכניח ונכסיון זקרה שהכניח ואחר שזכר לחסות בה' אף שלא הכניח מעל האדם שהכניח : מבטוח בגדיבים : כלומר שהוא נדיב ליתן אף שלא הכניח וזאת הכניח אעפ"כ יותר טוב לחסות בה' : כל נויס סבכוני : מרחוק : סבכוני : אותן שהיו מרחוק כלו אלי והן עכשיו קרובין אלי וסבכוני : גם סבכוני : ועוד נוספו אחרי

אשלים : נגדה נא לך עא : בתצרות בית

בתוככי ירושלים חלדניה :

חלדו את יי כל נויס : שבחיהו כל האשים :

כי נבר עלינו חסרו : ואמת יי לעולם

חלדניה :

חורו יי כי טוב : כי לעולם חסרו :

יאמר נא ישראל : כי לעולם חסרו :

יאמרו נא בית אהרן : כי לעולם חסרו : יאמרו נא ירא יי : ביה :

מן המצר קראתיה : עניי במרחביה : יי לי לא אורא : מח

ישעה לי אדם : יי לי בעוזרי ואני אראה בשונאי : טוב לחסות

ביי סבטוח באדם : טוב לחסות ביי מבטוח בגדיבים : כל נויס

סבכוני : בשם יי בי אשלים : סבכוני גם סבכוני בשם יי בי אשלים :

סבכוני כדברים רעכו באשקוצים : בשם יי בי אשלים : רחה

דחיתני לגפלי סערי : עזי ואדרתיה : ויהי לי ישועה : קול רנה

וישועה באהלי צדיקים : ימין יי עושה חיל : ימין יי רוממה : ימין יי

עושה חיל : לא אצית בי אחיה ואספר מעשייה : יסריסרנייה

למסות לא נתנני : פתחו לי שערי צדק אבא בם אידהיה : זה

השער לי צדיקים באו בו : אודה כי עניתני : ותהי לי ישועה :

אודה : אכן מאז הבנים תתה לראש פנה : אכן מאז יי תתת

קול רנה ישועה - כמ"ס ואח' בחסדך נשחתי יגל לבי כי שועתך חסירה לה' בו' והיינו ואני בחסדך
נשחתי קולם המלחמה יגל לבי כי שועתך בעת ישועה שהוא בשעת מלחמה אח"כ אחר המלחמה
והישועה חסירה לה' כי גמל עלי וכן קול הוא חפילה קולם המלחמה ורנה הוא באבוד רשעים

ישועה בעת המלחמה
ואמר הרנה קולם הישועה
כלומר שבעות לבי כה'
שאלי הרנה קולם
הישועה

ואת היא נפלאות בעינינו : מאת זה היום עשה
י' נגילה ונשמחה בו י' יה
אנא י' חושיעה נא : אנא י' חושיעה נא :
אנא י' הצליחה נא : אנא י' הצליחה נא :

ברוך תבא בשם י' פרכניכם מבית י' ברוך אד י' ויאר לנו אסרו
חג בעבתים עד קרנות חמזות : אל אלי אתה וארדך
אתה ארומך : אלי הורו ל' כי טוב כי דעולם חסדו הודו :

הורו ל' כי טוב :	כי לעולם חסדו :
הורו לאדתי האלהים :	כי לעולם חסדו :
הורו לאדוני האדנים :	כי לעולם חסדו :
לעשות נפלאות נוראות לברו :	כי לעולם חסדו :
לעשה השמים בתבונה :	כי לעולם חסדו :
לרובק הארץ על המים :	כי לעולם חסדו :
לעשה אורים נדודים :	כי לעולם חסדו :
את השמש לממשלת ביום :	כי לעולם חסדו :
את הירח וכוכבים לממשלות בלילה :	כי לעולם חסדו :
למכה מצרים בכבוריהם :	כי לעולם חסדו :
ויצא ישראל מתוכם :	כי לעולם חסדו :
ביר חזקה ובזרוע נטויה :	כי לעולם חסדו :

לְנוֹר יָם סוּף לְנוֹרִים :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
וְנִגְעַר פְּרַעַה וַחֲלִיו בֵּינָם סוּף :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
לְמִלִּידָה עֲמֹ בְּמִרְכָּב :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
לְמַכַּה מַלְכִּים נְרָנָלִים :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
וַיִּתְּרוֹ מַלְכִּים אֲרִירִים :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
וְלַעֲזֹן מֶלֶךְ הַבְּשָׁן :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
וְנָתַן אֲרָצָם לְנַחֲלָה :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
שֶׁבַשְׁפָּרְנוּ זָכַר לָנוּ :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
וַיַּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
נָתַן לָחֶם לִכְל בֶּשֶׂר :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :
וְזָרוּ לֹאֵל הַשָּׁמַיִם :	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ :

נִשְׁמַת כָּל חַי • תִּבְרַךְ אֵת שְׁמֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר תִּפְאֹר וְתִרְוַם
 זָכְרָה מַלְכֵנוּ תָמִיד : מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אֲתָה אֵל : וּמַבְלַעְדֵי
 אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ פֹּדֶה וּמַצִּיל וּמַפְרָגִם וּמַדְחֵם • בְּכָל שַׁת צָרָה וְצוּקָה
 אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֵלָּא אֲתָה : אֱלֹהֵי הָרָאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרֹנִים • אֱלֹהֵי כָל בְּרִיּוֹת : אֲדוֹן כָּל
 תּוֹלְדוֹת • תִּמְהַלֵּל בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת • תִּמְנַחֵג עוֹלָמוֹ בְּהֶסֶד וּבְרִיּוּתֵינוּ בְּרַחֲמִים •
 וַיִּבְרָא יֵצֶק וְלֹא יִישָׁן • תַּמְעִיר יְשׁוּנִים וְתַמְסִיץ נִרְדָּמִים וְתַמְשִׁיחַ אֱלֹמִים וְתַמְחִיר
 אֲסוּרֵי חֲסוּמָה נִפְלִיִּים וְהוֹקֵף כְּפוּפִים לֵךְ לִבְרָה אֲנַחְנוּ מוֹדִים : אֵלֹהֵינוּ כָּל
 שִׁירָה כִּים וְלִשְׁנוֹנוֹ רִנָּה בְּהַמֶּן גִּלְיוֹ וּשְׁפָחוֹתֵינוּ • שִׁבְחָה בְּמִרְכָּבֵי רָמִיעַ וְשִׁיעֵינוּ
 מֵאִירֹת בִּשְׁמֵשׁ וְרוּחַ וְזָרֵנוּ פְּרוֹשׁוֹת בְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם וְנִגְלֵנוּ קְלוֹת כְּאִילוֹת : אֵין אֲנוּ
 מִסְּפִיקִים לְהוֹדוֹת לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֵדֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ וְלִבְרָה אֵת שְׁמֶךָ : עַל אֲנַחְנוּ
 מֵאֵלָּה

במשפחות אלה הנדול בכבוד שמך • הגבור קצת והנורא בנוף אורח •
המקד היושב על כסא רם וגשא • שובן עד מרום וקדוש שמו • וכתוב
הנו צדיקים בני לשרים נאמר הלה •
וישרים תהלה • ובדברי צדיקים ההדרה • ובלשון חסידים התרוקם •
ובקרב קדושים תתקדש •

ובמקרה לות רבבות עמה בית ישראל ברנה יתפאר שמך וזכרה מלכת בכל דוד ודוד : שכן חובת כל היצורים לפניה יי אלהינו ואליה אבותינו להודות לתלל לשבח לפאר קדומם להודי לכהן לעלה וקלם על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדה משיחה :

ישתבח שמה לעד מלכנו האל המלך הגדול והמיושב בשמים ובארץ כי לה נאה יי אלהינו ואלהינו שיר ושכחה הלל וזכרה עוז וממשלה נצח גדלה ונבוכה תהלה והפארת קדשה ומכבות : ברכות והודאות מעתה ועד עולם : ברוך אתה יי אל מלך גדול בתשכחות אל ההודאות אדון הגפלות הבוחר בשירי ומרה מלך אל חי העולמים :

(יכון נהג א"ע שלא הי' אומ"הללדן) וחסם בישתתה הכומר בשירי כ'ו"ש"ש בצמ"א שלו אבל ב"י כתב
 בסוף סי' תמ"ו כו' ועיי' שם ברש"ם סי' ט"ם הוא וז"ל ועיי' וברש"ם ר"ל כשתב שם הרב"י שמיני
 מהם וכן ברש"ם נתי משמע שאין בו מהם ומ"ש שם בצמ"א ויחוס' ד"ה מהדור הוא ליו"ן בפ"ע וקח' ב
 על מ"ש כש"ע שם הלל הגדול מיני מ"ו הגאון ז"ל שהוא בתוס' ד"ה מהדור כו' :

[ובכ]

הגדה של פסח
(כליל ראשונה לעמים זה)

ובכן ויהי בחצי הלילה •

או רוב נסים הפלאת
בראש אשקורת זה
גר צרק נצחתו פנתק לו
לילה
לילה
לילה

• ויהי בחצי הלילה •

בנת סקד נדר בחלום
הפחדת ארמי באמש
נישר ישראל לאר ויכל לו
לילה
לילה
לילה

• ויהי בחצי הלילה •

זרע בכורי פתרום סחצת בחצי
חילם לא מצאו בקומם
טיסת נגיד חרושת סרית בכוכבי
לילה
לילה
לילה

• ויהי בחצי הלילה •

יעין סחרף לנפח אוי הובשת פנריו
כרע כל ומצבו באישון
לאיש חמורות נגדה לו חיות
לילה
לילה
לילה

• ויהי בחצי הלילה •

משתבר בקלי קורש נהרג בו
נושע מבור אדיות פיתר בעתותי
שאה נטר אנני וכתב ספרים
לילה
לילה
לילה

• ויהי בחצי הלילה •

עוררת

לד

הגדה של פסח

- עֲבַרְתָּ נֶצְחָה עָלֵינוּ בְּגֵדֵי שָׁנָה
פִּירְתָּ תַרְרוּךְ לְשׁוֹמֵר מָה
צָרָה בְּשׁוֹמֵר וְשָׂת אֶתָּא בּוֹקֵר וְגַם
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
קָרַב יוֹם אֲשֶׁר לֹא יוֹם וְלֹא
רָם הוֹרַע כִּי קָה יוֹם אֵף קָה
שׁוֹמְרִים הַעֲבָד לְעִירָה כָּל הַיּוֹם וְכָל
הַלַּיְלָה כְּאֹד יוֹם חֲשֵׁבֶת
וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה

מאשכנו מוסרינו זה כליל שני

- וְאַמְרָתֶם זְבַח פֶּסַח
אֹמְרִין נְכוּרוֹתֶיהָ הִפְלֵאתָ
בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשְׁאָתָה
וְלֵית לְאַחֲרֵי חֲצוֹת לַיִל
וְאַמְרָתֶם זְבַח פֶּסַח
דְּלִתּוֹ דְּפִקְתָּ בְּחוּם הַיּוֹם
הַ סְעִיד נּוֹצֵצִים עֲנוֹת מִצּוֹת
וְאֵל תִּבְקֹר רִין זָכַר לְשׁוֹר עֲרָה
וְאַמְרָתֶם זְבַח פֶּסַח
וְעַצְ מַלְחָמָם וְהוֹדֵמוּ בְּאֵשׁ
חַ לֵּן דּוֹם מַלְחָמָם וּמִצּוֹת אֶפְרָה בְּקִין
ס אֲמִית אֲדַמַּת מוֹף וְנוֹף בְּעִבְרָה
וְאַמְרָתֶם

הגדת של פסח

ואמרתם זבח פסח

יְהוָה רֹאשׁ כָּל אֹן מַחְצֵת בְּלִיל שְׁמֹר

כִּי בִיר עַל בֶּן בְּכוֹר פִּסְחָתָה כִּרְס

לִי בְלִילִי תַתּוּ מִשְׁחָתִי לִבָּא בִפְתָחִי

ואמרתם זבח פסח

מִסְגֵּרֶת סִגְרָה בְּעִתּוֹתֵי

נִשְׁמָדָה מִדֶּן בְּצִלִּי שְׁעוֹרֵי עֹמֶר

שׁ וְרָפוּ מִשְׁמֵנִי פֹד וְדוֹר בִּיקֶר יִקֹּד

ואמרתם זבח פסח

עַוֹר הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמֹד עַל גֶּשֶׁה עֹנֶת

פֶּסֶח יִרְכָּתָהּ לִקְעָקַע צוֹל

צָפַח הַצִּפִּית עֲרוֹךְ חֲשִׁלָּה

ואמרתם זבח פסח

קֶהֱר כִנְסָה הִרְסָה צוֹם לְשִׁלֵּשׁ

רֹאשׁ סִבִּית רִשָּׁע מַחְצֵת בְּעֵץ חֲמִשִּׁים

שְׁתִּי אֵדָה רִנֵּעַ תִּבְיֹא לַעֲוִיִּת

תִּעֲזֹב יִרְדֶּה וְתִרְוֹם יִמְנָה כְּלִיל הַחֲקָדָשׁ חַג

ואמרתם זבח פסח

פִּי מִהֲנֹאֵן זֶל

כִּי לֹא נָאָה בִּי לֹא יֹאָה אֲדִיר בְּמִלּוּכָה : בַּחוּר בְּתִלְכָּה :

קִדְדִּיו יֹאמְרוּ לוֹ : לֵךְ וּלֵךְ : לֵךְ בִּי לֵךְ : לֵךְ אִפְּ לֵךְ :

לֵךְ יִי הַמִּמְלָכָה : בִּי לֹא נָאָה : בִּי לֹא יֹאָה : רִגוּל בְּמִלּוּכָה

הַדּוֹר בְּתִלְכָּה : וְחִיָּקוּ יֹאמְרוּ לוֹ : לֵךְ וּלֵךְ : זְכֹאִי

בְּמִלּוּכָה : חֲסִין בְּתִלְכָּה : שְׁפִסְרִיו יֹאמְרוּ לוֹ : לֵךְ וּלֵךְ :

יחיד

אדיר

במלכות

הגאון

והחכם

כלל

אלף

פירוש מהנאון רי אליהו וצל דה

אלף ב"ח ואחר כך ששה פעמים לך נגד ששה קצוות לך ולך מעלה ומטה • לך כי לך הוא מורח ומערכ • לך אף לך זמון וזרום לכן אמר אף שהנפון נכלל בדרום : לך ה' הממלכה הוא השניעית כלל הכל וב' נעלמים כי לו נאה כי לו יאה והן ג' ח'י' שנמלכות בוד ק' ק' כולל ג' והן בוד שס ע"ב ג' נאה יאה והן ז' פעמים עשרה נגד ו' רקיעים בוד יע' וב' נעלמים והארץ היא השמינית כלל הכל הוא בחי' ג' בחי' כי הארץ היא בחי' אחרונה רשימו זכולא והוא כלל היתוד ועיקר הגילוי הוא במלכות וכלכלה יע"פ התורה והשחתו וסכן :

יחיד במלכות • בביר בהלכה : למדינו יאמרו לו : לך ולך מושל במלכות : נורא בהלכה : סביביו יאמרו לו : לך ולך : ענו במלכות : פודה בהלכה : צדיקיו יאמרו לו : לך ולך : קדוש במלכות : רהום בהלכה : שגאניו יאמרו לו : לך ולך : תקיף במלכות : תומך בהלכה : לך ולך : לך כי לך : לך אף לך : לך יי הממלכה • כו' •

לשנה הבאה בירושלים

(קדם שזכר יאמר) הגני מוכן ומזומן לקיים מצות כוס רביעי מארבע כוסות • לשם ידור קדוש בריך הוא ושכינתו על ידי ההוא כסיר ונעלם כשם כל ישראל :

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן :

ושותה בהסיכה ואח"כ יאמר ברכה אחרונה על היין

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם על הגפן ועל פרי הגפן ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחלת לאבותינו : רחם יי אלהינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מוצקתך ועל היכלך : ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו : והעליל לחוכה (ורצה והחליצנו יביום השבת הזה) ושקחנו ביום חג המצות הזה : כי אתה יי טוב ומטיב לכל ונודה לך על הארץ ועל פרי הגפן • ברוך אתה יי על הארץ ועל פרי הגפן :

חם סידור קסח בהלכתו ככל משפטו והקטו • באשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו : זה שזכר מעונה • קומם קהל מי מנה : בקרוב נהל גמשי בנה • פדוים לציון בנה :

אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב : במהרה במהרה בימינו בקרוב : אל בנה : אל בנה : בנה ביתך בקרוב : בחור הוא יבנה ביתו בקרוב : במהרה במהרה

דגדגה' של פסח

בַּמִּתְחָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרֹב : אֵל בְּנֵה • אֵל בְּנֵה • בְּנֵה בִּיתְךָ בְּקָרֹב • גְּדוֹל הוּא : גְּדוֹל
הוּא • יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרֹב • בַּמִּתְחָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרֹב • אֵל בְּנֵה • אֵל בְּנֵה •
בְּנֵה בִּיתְךָ בְּקָרֹב : הַדּוֹר הוּא : יְחִזֵּק הוּא • זָכָא הוּא • חֲסִיד הוּא : יִבְנֶה בֵּיתוֹ
בְּקָרֹב • בַּמִּתְחָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרֹב : אֵל בְּנֵה • אֵל בְּנֵה • בְּנֵה בִּיתְךָ בְּקָרֹב •
סְהוּר הוּא • לְחִיד הוּא : בְּכִיד הוּא • לְמֹד הוּא : מְלָה הוּא : נָאוֹר הוּא • סָבִיב
הוּא : עֲזוּז הוּא • פִּרְקָה הוּא : צְדִיק הוּא : יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרֹב • בַּמִּתְחָה בְּיָמֵינוּ
בְּקָרֹב : אֵל בְּנֵה • אֵל בְּנֵה • בְּנֵה בִּיתְךָ בְּקָרֹב : קְרוֹשׁ הוּא : רְחוּם הוּא :
שְׂרִי הוּא • מְקַיֵּם הוּא • יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרֹב • בַּמִּתְחָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרֹב : אֵל
בְּנֵה • אֵל בְּנֵה • בְּנֵה בִּיתְךָ בְּקָרֹב :

אָתֶר מִי־יִדַּע • אָתֶר אֲנִי יִדַּע • אָתֶר שְׁנֵי לִוְחוֹת הַבְּרִית • אָתֶר אֱלֹהֵינוּ
אֱלֹהֵינוּ שֶׁבִּשְׁמִים וּבָאָרֶץ : שֶׁבִּשְׁמִים וּבָאָרֶץ •

שנים מי יודע : שנים אני יודע : שני שבעה מי יודע : שבעה אני יודע : שבעה
לחות הקרית : אחד אליהנו שבעה ימי שבתא : ששה סדרי
שבשמים ובארץ : משנה : חמשה חומשי תורה : ארבע

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ : שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ • אֲמָהוּת • שְׁלֹשָׁה אָבוֹת : שְׁנֵי לִחוֹת
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת : שְׁנֵי לִחוֹת • הַבְּרִית אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּשֵׁמִים וּבְאָרֶץ •

הַבְּרִית אַחֲרָאֵלֵהִינוּ שֶׁשָּׂשִׁים וּבֶאֱרָץ • שְׁמוֹנָה מִיּוֹדֵעַ • שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ •
אֲרָבֶעַ מִיּוֹדֵעַ • אֲרָבֶעַ אֲנִי יוֹדֵעַ • שְׁמוֹנָה יָמֵי מִלָּה • שְׁבַעֲהָ יָמֵי

שְׁלֹשָׁה אֲמָהוֹת : שְׁלֹשָׁה אָבוֹת : שְׁשָׁה סְרָרֵי מִשְׁנָה : חֲמִשָּׁה
שְׁנֵי לִוְיֹתָא הַבְּרִית : אֶחָד אֱלֹהֵינוּ : חֹמְשֵׁי תוֹרָה : אַרְבַּע אֲמָהוֹת : שְׁלֹשָׁה

שֶׁשֶׁשֶׁם וּבְאֶרֶץ : אֲכֹת : שְׁנֵי לִוְחֹת הַבְּרִית אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
חֲמִשָּׁה מִיֹּדֶעַ : חֲמִשָּׁה אֲנִי יֹדֵעַ : שְׁבַעשָׁמִים וּבְאֶרֶץ :

תְּשַׁעֲהָ חֲמִשִּׁי הַיּוֹם : אֲרֵבָה תְּשַׁעֲהָ מִי יוֹרֵעַ תְּשַׁעֲהָ חֲמִשִּׁי הַיּוֹם : שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת : שְׁנֵי לִחוֹת
תְּשַׁעֲהָ יְרֵחֵי לֵידָה : שְׁמוֹנֶה יָמִי
מִלֵּבָה : יִשְׁכְּנֶה נָמִי וְיִשְׁכְּנֶה נָשִׁי
מִלֵּבָה : יִשְׁכְּנֶה נָמִי וְיִשְׁכְּנֶה נָשִׁי

שָׁשָׁה מִי יוֹרֵעַ • שָׁשָׁה אָנִי יוֹרֵעַ • שֵׁשֶׁת חֳמִשִּׁי
מִשְׁנֶה : חֲמִשָּׁה חֳמִשִּׁי תוֹרָה אַרְבַּע
אֲמִתּוֹת : שְׁלֹשָׁה אֲמִתּוֹת : שְׁנֵי לִנְחֻמִּים

תורה ארבע אמות שלשה אבות : חברית אחר אליהו שבשמים ובארץ :
עשרה

עֲשֵׂה

עֲשֶׂה מִי יוֹדֵעַ * עֲשֶׂה אֲנִי יוֹדֵעַ :
 עֲשֶׂה דְּבָרָא : תִּשְׁעָה יְרַחֵי
 לִידָה : שְׂאוֹנֵי יָמֵי מִלָּה : שְׂבַע יָמֵי
 שְׂבָתָא * שְׂשֶׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה : חֲמִשָּׁה
 חוֹמְשֵׁי תוֹרָה : אַרְבַּע אֲמָרוֹת : שְׁלֹשָׁה
 אָבוֹת * שְׁנֵי לוחות הַבְּרִית : אֶחָד
 אֱלֹהֵינוּ שְׂבַשְׁמִים וְאַרְצָן *
 אֶחָד עֲשֶׂר מִי יוֹדֵעַ : אֶחָד עֲשֶׂר אֲנִי
 יוֹדֵעַ : אֶחָד עֲשֶׂר בּוֹכְבֵּיָא : עֲשֶׂה
 דְּבָרָא : תִּשְׁעָה יְרַחֵי לִידָה : שְׂמוֹנֶה יָמֵי
 מִלָּה : שְׂבַע יָמֵי שְׂבָתָא : שְׂשֶׁה סְדְרֵי
 מִשְׁנָה : חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי תוֹרָה * אַרְבַּע
 אֲמָרוֹת * שְׁלֹשָׁה אָבוֹת : שְׁנֵי לוחות
 הַבְּרִית אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׂבַשְׁמִים וְאַרְצָן *
 שְׁנַיִם עֲשֶׂר מִי יוֹדֵעַ * שְׁנַיִם עֲשֶׂר אֲנִי
 יוֹדֵעַ : אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׂבַשְׁמִים וְאַרְצָן *
 אֶחָד עֲשֶׂר מִי יוֹדֵעַ : שְׁלֹשָׁה עֲשֶׂר אֲנִי
 יוֹדֵעַ : שְׁלֹשָׁה עֲשֶׂר בּוֹכְבֵּיָא : שְׁלֹשָׁה עֲשֶׂר
 שְׂמוֹנֶה יָמֵי שְׂבָתָא : אֶחָד עֲשֶׂר בּוֹכְבֵּיָא
 עֲשֶׂה דְּבָרָא : תִּשְׁעָה יְרַחֵי לִידָה :
 שְׂמוֹנֶה יָמֵי שְׂבָתָא : שְׂבַע יָמֵי שְׂבָתָא :
 שְׂשֶׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה : חֲמִשָּׁה חוֹמְשֵׁי
 תוֹרָה אַרְבַּע אֲמָרוֹת שְׁלֹשָׁה אָבוֹת * שְׁנֵי
 לוחות הַבְּרִית : אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׂבַשְׁמִים
 וְאַרְצָן :

פירוש מהגאון ר' אליהו וצל

חד נריא דובין כו' פ' כלל גדול אלניו שכל הטובות שהיו ושהיו עוד בין בעו'הו ובין בעו'הב
 את כולם ירשנו מאבותינו בעת שצריך יצחק את יעקב ולולא הכלכות חסרנו את כל
 והכל היו לעשיו והסיבה להצרכות היו שני גדי' עוים ובנמרוא אמרו וכי מאלנו של יצחק היו שני גדי'
 עוים ואח' לפסח ואח' לחגיגה ורבותינו דרשו קח לך שני גדי' עוים טובים טוב לך ועובד לבנך
 טוב לך שצריך את הצרכו'
 ועובד לבנך שזוכו להביא
 שני שעירים עליהם לכפר
 ביו"ה אחר לה' ואחר

חד נריא חר נריא * דובין אבא בתרי וזו :

חד

לעזאול וגרוא דהא ביה תליא כמו שהשעירים של יו"ה כ' בא לכפר וא' בא לפיים את השטן שלא
 יקשרנו כך השעירים כו' וידוע כל הצרכות מסר יעקב אבינו ע"ה לבניו ליוסף גם הצרכה נתן לו
 וכשבירך יעקב לבניו בכל השבטים לא נאמר לשון ברכה וביוסף כתיב ברכת אבך כו' ותייגיה
 לראש יוסף וגם זה ידוע שהשבטים נבדלו קנאה ביניהם ומכרו את יוסף למצרים כדי לבטל הצרכות
 והצרכה ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים וכתיב את המטה הזה חקח בידך אשר העשית בו את
 האותות וכן יוצא שהיו מחמת המטה וכן ענין כבוד וכל הטובות שהיו בבית נקרא על שם המטה
 כמו שנעשה בימי משה היה וכות המטה ומשה חסר להושיע * וזה שרמז בעל הגדה הדין נתגלגל
 הדבר בטובים ולמזרים ונאמר וכות נעלמו מה שהיה מראש ועד סוף וא"כ חר נריא

פירוש מהגאון ר' אליהו וצל

ואתא שונרא כו' פ"י כי עבד השונרא הוה מתקנח ווהו קנחא הבטיח שקלא דבוכא ואתא כלבא זה פרעה כי אחא במדקש שחש הכה אח פרעה בכלל ואתא חוטרא זה הקטע שהיה לפרעה ואתא נורא זה הו"ה הר' שרף לחוטרא פי' וכות המטע שגבה כו' ואתא חיל וכה לנורא חיל זה כנ"י כח"פ כי מותמאת לחיס הנגרים ארצה לנורא זה הו"ה דר' ולכך חפס בעל הגדה שם בני עמינו ישראל

חד נדיא • חד נדיא :

ואתא שונרא • ואכלה לנדיא : דובין אבא בתרי ווין :
 חד נדיא • חד נדיא :

ואתא כלבא • ונשך לשונרא : דאכלה לנדיא • דובין
 אבא בתרי ווין • חד נדיא • חד נדיא :

ואתא חוטרא • והכא לכלבא : דנשך לשונרא • דאכלה
 לנדיא • דובין אבא בתרי ווין • חד נדיא • חד נדיא :

ואתא מרא • ושרף לחוטרא : דהכה לכלבא • דנשך
 לשונרא • דאכלה לנדיא • דובין אבא בתרי ווין • חד
 נדיא • חד נדיא :

ואתא מרא וכהא לנורא • דשרף לחוטרא • דהכא לכלבא
דנשך לשונרא : דאכלה לנדיא • דובין אבא בתרי ווין :
 חד נדיא • חד נדיא :

ואתא תורא ושחא למיא • דכבא לנורא • דשרף לחוטרא
דהכא לכלבא : דנשך לשונרא דאכלה לנדיא • דובין
 אבא בתרי ווין : חד נדיא • חד נדיא :

ואתא השוחט • ושחט לחורא : דשתא למיא • דכבא לנורא • דשרף לחוטרא
 דהכא לכלבא • דנשך לשונרא : דאכלה לנדיא • דובין אבא בתרי ווין •
 חד נדיא • חד נדיא :

ואתא מלאך המות • ושחט לשוחט • דשתא למיא • דכבא לנורא :
דשרף לחוטרא דהכא לכלבא • דנשך לשונרא • דאכלה לנדיא • דובין אבא
בתרי ווין • חד נדיא • חד נדיא :

ואתא המדוש ברוך הוא • ושחט למלאך המות • דשתא לשוחט • דשתא לחורא
דשתא למיא • דכבא לנורא • דשרף לחוטרא • דהכא לכלבא • דנשך לשונרא
דאכלה לנדיא • דובין אבא בתרי ווין • חד נדיא • חד נדיא :

תושלבע